

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego
w Siedlcach dokonanej w dniach 7 – 9 listopada 2012 r.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. dr hab. inż. Grażyna Jaworska - członek PKA
członkowie:

dr Krystyna Brzozowska Przychodzeń – członek PKA, ekspert PKA
prof. dr hab. Piotr Stypiński - członek PKA, ekspert PKA,
dr hab. Jolanta Żyśko – członek PKA, ekspert ds. jakości PKA,
mgr Marcin Wojtkowiak - członek PKA, przedstawiciel pracodawców,
mgr Karolina Martyniak - ekspert ds. formalno–prawnych PKA,
mgr Bartosz Bursa - ekspert PKA, przedstawiciel KRDP,
Mateusz Prucnal - ekspert PKA, przedstawiciel PSRP,

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy (z własnej inicjatywy) przeprowadziła ocenę instytucjonalną na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Bieżąca ocena instytucjonalna poprzedzona była oceną jakości kształcenia dokonaną na kierunkach: „biologia”, „rolnictwo” oraz „zootechnika” na podstawie przepisów obowiązujących do 30.09.2011 r.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny PKA. Natomiast raport Zespołu Wizytującego został opracowany na podstawie: przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny, a także przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, wizytacji zaplecza naukowo-dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału oraz pozostałymi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz w oparciu o akty prawne wydane do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. (Dz. U z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.).

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia realizowana przez jednostkę

Wydział Przyrodniczy, który do końca 2007 roku nosił nazwę Wydział Rolniczy, należy do najstarszych jednostek organizacyjnych Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistyczny. Został powołany w 1977 roku, w ramach przekształcenia Wyższej

Szkoły Pedagogicznej w Wyższą Szkołę Rolniczo - Pedagogiczną. Utworzono go na bazie lokalowej i w dużej części kadrowej Zakładu Biologii, istniejącego wówczas w strukturze Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Na przestrzeni trzech lat powołano do życia Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej (aktualnie funkcjonuje jako Instytut Bioinżynierii i Hodowli Zwierząt), Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Roślinnej (obecna nazwa to Instytut Agronomii), Zakład Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa oraz Zakład Chemii Rolnej i Gleboznawstwa (obecnie Katedra Gleboznawstwa i Chemii Rolniczej). Jednym z powodów powołania Wydziału w 1977 roku było przyjęcie przez Rząd programu rozwoju rolnictwa i obserwowane zapotrzebowanie na specjalistów w zakresie gospodarki żywnościowej – w typowo rolniczym regionie jakim był i nadal pozostaje obszar wschodniej Polski.

Na przestrzeni ponad 35 lat odnotowano znaczny rozwój ilościowy i jakościowy Wydziału. Pierwsze uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk rolniczych w dyscyplinie agronomii Wydział Przyrodniczy uzyskał w 1986 r., a kolejne w dyscyplinie zootechniki w 1990 r. W 1998 roku Wydział nabył prawo do nadawania stopnia naukowego doktora nauk biologicznych w dyscyplinie biologia. Znaczący rozwój osiągnął otrzymując uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie agronomii (1996 r.). Drugie uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego Wydział otrzymał w 2004 r. w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie zootechniki. W ostatnich czterech latach Wydział rozwija nowe kierunki kształcenia, gdyż obok tradycyjnych „biologii”, „rolnictwa” i „zootechniki” kształci także na kierunku „turystyka i rekreacja”, gospodarka przestrzenna” i „bioinżynieria produkcji żywności”.

Studenci Wydziału Przyrodniczego stanowią obecnie znaczącą część ogółu studiujących w Uczelni. Ich liczba stanowi na studiach stacjonarnych 15,1%, zaś na studiach niestacjonarnych 12,3% ogółu studiujących w tym trybie (tabela 1). Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że Wydział ten jako jedyny na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym prowadzi studia doktoranckie, co świadczy o dużym potencjale oraz aktywności naukowej i dydaktycznej Wydziału.

Tabela nr 1. Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce (2012/2013)

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	5863	885	45	45	---	---
studia niestacjonarne	3531	435	11	11	656	---
RAZEM:	9394	1320	56	56	656	---

1). Dokumentem opisującym strategię i misję Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego jest „Strategia rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego do roku 2019”. Akredytowana jednostka posiada także aktualną „Misję i strategię rozwoju Wydziału Przyrodniczego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego do 2019 roku”, która została przyjęta Uchwałą nr 173/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego w dniu 18 września 2012 roku. Dokument ten jest zgodny ze strategią i misją Uczelni oraz nawiązuje do polityki wysokiej jakości kształcenia, podkreślają jednak

specyfikę kształcenia na Wydziale, w szczególności jego interdyscyplinarność i związki z gospodarką w regionie. Misją Wydziału jest m.in. działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych oraz wzmocnienie i utrzymywanie stałych kontaktów z absolwentami. Także Wizja Wydziału opiera się na kilku ważnych dla kształtowania relacji z otoczeniem zewnętrznym elementach, np. kształceniu wysoko wykwalifikowanych specjalistów na potrzeby rynku pracy, prowadzeniu badań znajdujących zastosowanie w praktyce oraz otwartości na otoczenie społeczno-gospodarcze. Założenia strategii oparte są na 3 podstawowych celach strategicznych: rozwoju badań naukowych, wysokiej jakości kształcenia oraz współpracy z otoczeniem. Wyznaczone cele pokrywają się z celami ogólnouczelnianymi. W opracowanych celach strategicznych zwraca uwagę przede wszystkim otwarcie Wydziału na potrzeby edukacyjne, naukowe i kulturalne miasta i regionu, otwarcie na potrzeby społeczeństwa oraz zacieśnianie więzi i współpracy z władzami miasta i regionu. Świadczy to o umocowaniu działań Wydziału w regionie i nastawieniu oferty naukowej i dydaktycznej na potrzeby regionu. Wyrazem takich działań jest duży potencjał aplikacyjny w obszarach nauki uprawianej przez Wydział i wskazanie jego wykorzystania w rozwoju gospodarki w regionie i kraju.

Z drugiej strony należy jednak zwrócić uwagę, że dokument opisujący misję i strategię rozwoju Wydziału cechuje się wysokim poziomem ogólności. Nie zostały w nim także określone takie elementy, jak kwestie ewaluacji czy monitoringu wdrażania strategii oraz jej aktualizowania, czyli podstawowe elementy systemu zarządzania realizacją strategii. Jej treść jest jednak zgodna zarówno ze Strategią i Misją Uczelni, jak też Strategią Lizbońską, Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia oraz programami operacyjnymi.

Analizując dokumenty dotyczące strategii działania Uczelni i jednostki zwraca uwagę także brak odniesienia w tych dokumentach do bardzo widocznego i znamienitego działania jakim jest kształcenie osób niepełnosprawnych. Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny ma opracowany specjalny program kształcenia osób niepełnosprawnych, z różnymi dysfunkcjami. Skala przystosowana infrastruktury Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego do kształcenia osób z różnymi dysfunkcjami zasługuje na szczególne wyróżnienie i wskazuje na znaczny potencjał tej Uczelni w kształceniu takich osób, co jest ewenementem w skali kraju. Dlatego też szkoda, że ten aspekt działania Uczelni nie został wystarczająco mocno podkreślony w jej misji i strategii oraz w niewielkim stopniu został odzwierciedlony w misji i strategii akredytowanego Wydziału.

2) Na Wydziale Przyrodniczym wypracowana została spójna koncepcja kształcenia obejmująca kształcenie na wszystkich rodzajach (stacjonarne i niestacjonarne) i poziomach studiów (inżynierskie, magisterskie, doktoranckie, podyplomowe). Większość prowadzonych kierunków kształcenia – „rolnictwo”, „zootechnika”, „biologia”, „bioinżynieria produkcji żywności”, „gospodarka przestrzenna” – mają charakter interdyscyplinarny i łączą wiedzę przyrodniczą z kompetencjami inżyniersko-technicznymi. Wymienione kierunki jak również kierunek „turystyka i rekreacja” poprzez otwarcie na potrzeby edukacyjne regionu wpisują się dobrze zarówno w misję Uczelni jak też w strategię Wydziału. Studia podyplomowe („biologia i ochrona środowiska”, „rolnictwo”, „technologia produkcji grzybów jadalnych”, „architektura krajobrazu”) są dobrze powiązane z kierunkami studiów prowadzonymi na Wydziale; wpisują się także w bieżące potrzeby rynku pracy w regionie Podlasia. Koncepcja kształcenia realizowana na Wydziale jest spójna z jego działalnością naukowo-badawczą i celami określonymi w strategii które, uwzględniając istniejącą infrastrukturę Wydziału oraz jego intelektualne zaplecze, wskazują obszary nauki, które będą szczególnie intensywnie rozwijane. Są to

obszary badań obejmujące: gleboznawstwo i chemię rolną, uprawę roli i roślin, ochronę roślin, łąkarstwo i kształtowanie terenów zieleni, ekologię, warzywnictwo, ekonomikę i organizację rolnictwa, agroturystykę.

Można więc stwierdzić, że zarówno programy kształcenia wszystkich prowadzonych na Wydziale kierunków studiów (w tym także doktoranckich i podyplomowych), jak też zakres problematyki badań uprawianych na Wydziale reprezentują spójny „przyrodniczo-inżynierski” profil i w pełni realizują wyznaczone strategiczne cele Wydziału.

3) W strategii Wydziału oraz w realizowanej koncepcji kształcenia na wszystkich kierunkach i poziomach studiów widoczna jest dbałość o jednoczesne podnoszenie jakości badań naukowych i poziomu kształcenia. W strategii Wydziału wyraźnie podkreślona została konieczność „zwiększenia innowacyjności badań”, „nawiązywania współpracy ze środowiskiem biznesu oraz samorządami w celu pozyskania zamówień i środków finansowych na badania” jak również „aktualizacji oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy” oraz „stosowania nowych technologii i form kształcenia”. Świadczy to o zrozumieniu znaczenia powiązania jakości badań naukowych i dydaktyki oraz dostosowania ich do potrzeb rynku. Takie podejście wpływa także na pozycję Wydziału na rynku edukacyjnym, jednoznacznie identyfikując jego, jako jednostkę kształcąca dla potrzeb lokalnego rynku pracy. Znaczenie jakości kształcenia podkreślone zostało także w analizie SWOT przedstawionej w Raporcie Samooceny Wydziału. Mocną stroną Wydziału jest bogata i różnorodna oferta dydaktyczna, a jako szansę na dalszy rozwój wskazano tam dalsze poszerzenie oferty dydaktycznej i podnoszenie jakości kształcenia jako atut w pozyskiwaniu nowych studentów. Ponadto wielokrotnie zaznaczono w strategii działania jak również w identyfikacji szans rozwoju Wydziału konieczność dostosowania usług badawczych do potrzeb lokalnego biznesu.

4). Strategia Wydziału Przyrodniczego jak wskazano wyżej została oparta na trzech głównych celach: rozwoju badań naukowych, wysokiej jakości kształcenia oraz współpracy z otoczeniem.

W ramach pierwszego celu strategicznego (rozwój badań naukowych) zawarto m.in. następujące cele szczegółowe: „intensyfikacja badań naukowych poprzez nawiązywanie współpracy ze środowiskiem biznesu oraz samorządami w celu pozyskania zamówień i środków finansowych na badania” oraz „rozwój interdyscyplinarności badań naukowych” poprzez „poszerzanie badań o charakterze podstawowym oraz rozwijanie prac o charakterze aplikacyjnym”.

Drugi cel strategiczny (wysoka jakość kształcenia) obejmuje m.in. cel szczegółowy „doskonalenie wewnętrznego systemu oceniania i sprawdzania jakości kształcenia” (składają się na niego m.in. następujące elementy: systematyczny monitoring lokalizacji absolwentów na rynku oraz analiza oceny kompetencji studenta po odbyciu praktyk), cel szczegółowy „dostosowanie oferty dydaktycznej do zmieniających się potrzeb edukacyjnych” (m.in. poprzez aktualizację oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, realizowanie procesu kształcenia osób niepełnosprawnych, wprowadzenie nowej oferty kierunków studiów, a w szczególności studiów podyplomowych, stosowanie nowych technologii i form kształcenia, kreowanie marki Wydziału i wizerunku istniejących kierunków studiów), cel szczegółowy „wzmacnianie i utrzymywanie więzi z absolwentami” (m.in. poprzez organizowanie spotkań absolwentów Wydziału, przeprowadzanie spotkań absolwentów ze studentami w celu prezentacji ich osiągnięć zawodowych, prezentowanie na stronie internetowej Biura Karier sylwetek absolwentów, realizacja cyklicznych ankiet dotyczących losów absolwentów).

Trzeci cel strategiczny (współpraca z otoczeniem) obejmuje swoim zakresem m.in. otwarcie na potrzeby edukacyjne, naukowe i kulturalne miasta i regionu (poprzez współpracę z uczelniami regionu i instytucjami publicznymi i niepublicznymi, współpracę z organizacjami i stowarzyszeniami zajmującymi się szerzeniem nauki, edukacji i kultury, organizowanie przedsięwzięć naukowych, edukacyjnych i kulturalnych, otwartych dla społeczeństwa, miasta i regionu, udostępnianie obiektów uczelni dla potrzeb kultury, sztuki i sportu), otwarcie Wydziału na potrzeby społeczeństwa (poprzez transfer wyników badań do różnych sektorów gospodarki i wykorzystanie w praktyce efektów badań naukowych, przygotowanie studentów do działań na rzecz społeczeństwa) oraz zacieśnianie więzi współpracy z władzami miasta i regionu (poprzez uczestniczenie i organizację wspólnych przedsięwzięć z władzami miasta i regionu, podpisywanie stosownych umów formalizujących współpracę z organami władzy publicznej).

Ważne zatem miejsce wśród celów strategii, a także na poziomie priorytetów zajmują kwestie angażowania interesariuszy wewnętrznych. Również należy zauważyć wysoką świadomość Władz Wydziału w zakresie potrzeb i możliwości współpracy z interesariuszami zewnętrznymi oraz uwzględnienie tych zagadnień w strategii rozwoju Wydziału. Udział interesariuszy zewnętrznych, a w szczególności pracodawców w formułowaniu i realizacji strategii był i jest jednak dość ograniczony z uwagi na pośredni i niesformalizowany charakter tych procesów (za najbardziej istotny element można natomiast uznać fakt, że niektórzy pracownicy naukowci pełnią różnego rodzaju funkcje poza uczelnią i akredytowaną jednostką). Korzystniej natomiast przedstawia się kwestia zaangażowania interesariuszy wewnętrznych w przedmiotowe procesy (przede wszystkim kadry naukowej). Zdaniem Wydziałowego Samorządu Studentów Wydział Przyrodniczy zanim wprowadził strategię rozwoju bardzo długo prowadził konsultacje wśród studentów. Były one prowadzone z osobami, które są przedstawicielami w radach programowych kierunków. Ponadto strategia rozwoju była omawiana na powiedzeniu Rady Wydziału, gdzie studenci również posiadają swoją reprezentację i mogli wypowiedzieć się na jej temat.

Podsumowując, należy zwrócić uwagę na to, że wiele elementów i zapisów strategii odnosi się bezpośrednio do współpracy z otoczeniem społeczno – gospodarczym oraz interesariuszami wewnętrznymi (np. w zakresie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia). Na aktualnym etapie wdrażania strategii jednostki rola interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia wydaje się być jednak nieco ograniczona. Warto jednak podkreślić, że rola, jaką pełni Uczelnia w subregionie, współpraca akredytowanej jednostki z interesariuszami wewnętrznymi oraz przedstawicielami pracodawców przedstawia się na tyle korzystnie, że brak sformalizowania udziału (w szczególności interesariuszy zewnętrznych) nie powinien stanowić istotnej bariery dla osiągnięcia celów założonych w strategii jednostki. Przedmiotowe kryterium można zatem uznać za osiągnięte w stopniu **pełnym**.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Załącznik nr 4 Informacja o studiach doktoranckich i podyplomowych prowadzonych w jednostce oraz o uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, w zakresie których nie są prowadzone studia doktoranckie

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Strategia Jednostki jest spójna z misją i strategią rozwoju Uczelni i wyraża się dbałością o wysoką jakość kształcenia na wszystkich kierunkach studiów I, II i III stopnia oraz studiach podyplomowych, podkreślając jednak specyfikę realizowanego na Wydziale kształcenia, przede wszystkim w dziedzinie nauk biologicznych i rolniczych o profilu inżynierskim, przy uwzględnieniu interdyscyplinarności i związku z gospodarką w regionie. Proces kształcenia jest wspomagany badaniami naukowymi z zakresu nauk biologicznych i rolniczych.

2) Wydział Przyrodniczy UPH w Siedlcach wykreował spójną koncepcję studiowania na wszystkich rodzajach i poziomach studiów. Prowadzi sześć kierunków studiów na poziomie studiów I stopnia, trzy na poziomie studiów II i III stopnia oraz studia podyplomowe. Koncepcja kształcenia jest ściśle związana z prowadzoną przez jednostki Wydziału działalnością naukowo-badawczą i wynika ze strategicznych celów Wydziału.

3) Strategia Wydziału, przyjęta koncepcja kształcenia oraz działalność naukowo-badawcza są spójne i świadczą o identyfikacji roli i wypracowanej pozycji na rynku edukacyjnym z nastawieniem na przygotowanie kadr dla szeroko rozumianej gospodarki żywnościowej.

4) Ocenę roli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia należy określić jako pełną, choć wymagającą większego sformalizowania i zaangażowania obu kategorii interesariuszy do udziału w przedmiotowych procesach.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

1) **Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia** na ocenianym Wydziale został po raz pierwszy wprowadzony Uchwałą Wydziału Rolniczego 272/09/2001 z dnia 7 listopada 2001 roku - ma więc już stosunkowo długą tradycję. Jego początkowe działanie opierało się na tradycyjnej strukturze Wydziału. Obecna struktura WSZJK została wprowadzona na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach Uchwałą Senatu Nr 15/2009 z dnia 25.02.2009 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, która określa jego cele i zasady funkcjonowania w wizytowanej Uczelni. Zakłada ona podział zadań i odpowiedzialności pomiędzy **szczebel uczelniany, a szczebel wydziałowy**.

Według §1 Uchwały Senatu Nr 15/2009 wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia (WSZJK) stanowi zespół działań zmierzających do uzyskania określonych w planach studiów i programach nauczania efektów kształcenia. Uchwała określa również **obszary**, w których zakłada się działania projakościowe wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Należą do nich:

„1) **badania naukowe**, których wyniki są wykorzystywane w procesie dydaktycznym;

2) **plany studiów** zapewniające realizację standardów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, możliwość wyboru przez studenta określonych przedmiotów, odbywanie kształcenia praktycznego na studiach I stopnia;

3) **programy nauczania** zapewniające przekazywanie studentom wiedzy opartej na najnowszych wynikach badań naukowych, kształtowanie umiejętności praktycznych i postaw pozwalających na efektywne wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności;

4) **metody dydaktyczne** pozwalające na efektywne przekazywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i postaw;

5) **baza dydaktyczna**, w tym zasoby biblioteczne i wyposażenie laboratoriów oraz sal dydaktycznych,

6) **obsługa administracyjna i techniczna** procesu dydaktycznego i studentów.” (§2 Uchwały Senatu Nr 15/2009 z 25.02.2009 r.)

Struktura podziału zadań i odpowiedzialności w zakresie jakości kształcenia stworzona w 2009 roku zakładała raczej zdecentralizowane działania w tym zakresie. Zapewnienie jakości kształcenia było zadaniem każdej jednostki organizacyjnej prowadzącej zajęcia dydaktyczne, a za realizację tego zadania, odpowiadał kierownik jednostki organizacyjnej. Organy Uczelni i Wydziału prowadziły natomiast działania kontrolne. Na poziomie Uczelni podejmowane one były przez organy Uczelni:

- **Rektora**, który sprawuje nadzór nad wdrażaniem i doskonaleniem uczelnianego systemu jakości kształcenia (§ 53 ust.3 Statutu Uczelni) oraz może zarządzić stałe lub okresowe badania ankietowe poziomu satysfakcji ze studiów studentów uczelni (§ 8 ust. 3 Uchwały Senatu Nr 15/2009),

- **Senat**, który raz w roku akademickim ocenia jakość kształcenia w Uczelni (§3, ust. 4 Uchwały Senatu Nr 15/2009).

Dodatkowo na poziomie Uczelni w 2012 roku powołano **Senacką Komisję ds. Jakości Kształcenia** (Uchwała Senatu Nr 40/2012 z dnia 26.09.2012 r.), która rozpatruje sprawy dotyczące jakości kształcenia na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach oraz **Senacką Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia** (Uchwała Senatu Nr 41/2012 z dnia 26.09.2012 r.), która dokonuje oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych na wydziałach Uniwersytetu.

Na poziomie Wydziału decyzje dotyczące zarządzania jakością kształcenia podejmuje:

- **Dziekan**, który m. in. ustala sposób i tryb prowadzenia hospitacji zajęć dydaktycznych oraz ankietyzacji (§7, ust. 1, pkt1 i 2 Uchwały Senatu Nr 15/2009),

- **Rada Wydziału**, która co najmniej raz w roku akademickim przeprowadza ocenę jakości kształcenia na Wydziale (§3 ust. 3 Uchwały Senatu Nr 15/2009).

Ponadto na Wydziale funkcjonuje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, powołana Uchwałą Rady Wydziału nr 235/2009 z 4 listopada 2009 roku. Do kompetencji wspomnianej Komisji należy:

- nadzorowanie Wydziałowego Systemu Jakości Kształcenia,
- ustalanie liczby ankietowanych przedmiotów w skali roku akademickiego,
- ustalanie reprezentatywnej liczby ankiet dla właściwej oceny przedmiotu,
- typowanie przedmiotów do oceny w danym roku akademickim,
- ustalanie zasad oceny i przedstawianie wyników ankiet Radzie Wydziału,
- analiza wyników ankiet,
- analiza okresowych ocen nauczycieli w części dotyczącej działalności dydaktycznej,

- wnioskowanie do Dziekana Wydziału o wyróżnienie nauczycieli z najwyższymi ocenami nagrodami JM Rektora,
- analiza programów kształcenia na poszczególnych kierunkach i formach studiów (Załącznik do Uchwały Rady Wydziału 235/2009).

Zgodnie z dokumentami przedstawionymi przez Uczelnię studenci wchodzi w skład wszystkich wyżej wymienionych organów, oprócz Komisji ds. Jakości Kształcenia, a ich reprezentacja w organach kolegialnych jest zgodna z art. 61 ust. 3 i art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Jednak istniejące na Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym przepisy nie obejmują słuchaczy studiów doktoranckich jako interesariuszy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wydział Przyrodniczy nie wypracował żadnych narzędzi ani procedur wewnętrznych, sformalizowanych i niesformalizowanych na studiach doktoranckich, wpływających na poprawę jakości kształcenia. Słuchacze studiów doktoranckich nie są członkami organów odpowiadających za monitorowanie procesu jakości kształcenia. Dotychczas żadne spotkanie Rady Wydziału nie było poświęcone zagadnieniom związanym z jakością kształcenia na studiach doktoranckich.

Oceniając zakres przedmiotowy wskazanych w Raporcie Samooceny wewnętrznych przepisów i norm prawnych określających funkcjonowanie WSZJK należy zauważyć, że odnoszą się one do podstawowych składników tego systemu. Przeważają te, które opisują WSZJK w standardzie przed nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Nie zidentyfikowano wszystkich przepisów wyznaczonych treścią znowelizowanej ustawy, choć takie praktyczne przedsięwzięcia zdiagnozowano w toku procesu akredytacji.

Warto też zauważyć, że na Wydziale działały wcześniej struktury zapewniające jakość kształcenia i czuwające nad przebiegiem kształcenia. Były to Komisje Programowe. Struktury te nie zostały zlikwidowane, w związku z powyższym na obecnym etapie współdziałają wszystkie wyżej wymienione struktury, co z punktu widzenia skuteczności ich działań wydaje się zbędne. Jest to oczywiście uzasadnione na etapie przejściowym, ale w późniejszym okresie należałoby ze zbędnych rad lub komisji zrezygnować, tym bardziej, że w pewnych obszarach (np. ocena programów kształcenia) zakres działań tych komisji jest podobny.

W skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia wchodzi jedynie nauczyciele akademicy. Brak jest w tych gremiach doktorantów oraz studentów, których aktywność może mieć dla systemu kluczowe znaczenie. Niepokojącym faktem jest brak przedstawicieli studentów i doktorantów w Komisji ds. Jakości Kształcenia. Zapytani przedstawiciele Samorządu Studentów stwierdzili, że chcieliby uczestniczyć w jej pracach, ale do tej pory ich prośby nie zostały uwzględnione. Z kolei z rozmów ze studentami i doktorantami wynika, iż nie znają oni zasad funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości na Wydziale. Na tej podstawie wnioskuje się, że Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach nie wprowadził jeszcze kampanii informacyjnej na ten temat. Studenci podkreślali, że większa przejrzystość mechanizmów i procedur służących zapewnianiu jakości kształcenia spowodowałaby, że większa część osób wiedziałaby jakie są ich prawa i czego mogą oczekiwać ze strony Uczelni. Brak jest ponadto udziału w/w Komisji słuchaczy studiów podyplomowych oraz przedstawicieli pracodawców czy innych interesariuszy zewnętrznych, których uczestnictwo także byłoby pożądane z punktu widzenia budowy systemu o wysokiej kulturze kształcenia. Natomiast, od roku akademickiego 2012/2013 w pracach Komisji Programowych ds. poszczególnych kierunków studiów udział biorą przedstawiciele pracodawców.

Z analizy i oceny całej dokumentacji opisującej funkcjonowanie WSZJK, treści raportu samooceny, a przede wszystkim z rozmów z władzami akredytowanej jednostki organizacyjnej, członkami Uczelnianej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a także informacji pozyskanych w trakcie spotkań z nauczycielami akademickimi i pracodawcami wynika jednoznacznie, że system ten obejmuje podstawowe składniki determinujące jakość kształcenia. Jest to system „żywy”, tzn. na bieżąco modyfikowany w zakresie zmieniających się potrzeb i oczekiwań wobec niego, co powoduje, że system ten, pomimo drobnych uchybień w jego konstrukcji ma potencjał rozwoju i dostosowania do określonych, często zmieniających się zadań.

2) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia identyfikowany na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach posiada cechy systemu kompleksowego. System obejmuje w zasadzie – choć w nierównym stopniu – wszystkie prowadzone w jednostce rodzaje studiów: studia I i II stopnia oraz studia III stopnia. Należy jednak zaznaczyć, że istniejący system w najmniejszym stopniu uwzględnia studia doktoranckie. **Wydział nie wprowadził takich procedur i mechanizmów monitorujących jakość kształcenia na studiach doktoranckich** jak:

- w obrębie programów i oceny wyników kształcenia, z uwzględnieniem celów kształcenia, metod i zasad ich weryfikacji zapewniających sprawiedliwą ocenę osiągnięć oraz potrzeb edukacyjnych doktorantów;
- w obrębie samego procesu i metod kształcenia z zastosowaniem właściwych narzędzi oceniających organizację procesu dydaktycznego, kwalifikację i dobór kadry naukowej.

Studia podyplomowe nie są prowadzone w tym roku akademickim na Wydziale, ale procedury przeprowadzania ankietyzacji na tych studiach zostały opracowane.

Można zatem stwierdzić, iż **opracowany system umożliwi kompleksowe zastosowanie procedur i obejmuje wszystkie czynniki mające wpływ na jakość kształcenia, przy czym procedury dotyczące studiów doktoranckich wymagają wdrożenia.**

Funkcjonujący na Wydziale system uwzględnia podstawowe czynniki mające wpływ na jakość kształcenia. Choć i w tym przypadku nie zawsze jest satysfakcjonujący stopień ich spełnienia. Do tych, które powinny być w sposób szczególny doskonalone zaliczyć można: udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych (szczególnie studentów i doktorantów), analiza, ocena i doskonalenie efektów kształcenia, monitorowanie losów absolwentów, czy upublicznianie deklarowanych efektów kształcenia przez system informacyjny.

Ocena funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do:

- a) stopnia realizacji efektów kształcenia,

Monitorowanie i ocena procesu uzyskiwania zamierzonych efektów kształcenia należy do zakresu działań każdej jednostki organizacyjnej prowadzącej zajęcia dydaktyczne, a realizację tych zadań organizuje i zapewnia kierownik jednostki organizacyjnej (§3 ust 1 i 2 Uchwały Senatu Nr 15/2009).

Do zadań prowadzonych w odniesieniu do oceny stopnia realizacji efektów kształcenia należy zaliczyć:

- szczegółowe zdefiniowanie wszelkich kompetencji, umiejętności i wiedzy, jakie powinien posiadać absolwent (tj. zamierzonych efektów kształcenia);

- weryfikację efektów kształcenia uzyskiwanych przez studentów w toku realizacji programu kształcenia;
- dyplomowanie;
- weryfikację efektów kształcenia uzyskanych przez absolwentów.

Zasady definiowania zamierzonych efektów kształcenia oraz opracowywania planów i programów kształcenia dla wszystkich kierunków, stopni i form studiów oraz studiów podyplomowych ustalone zostały w uchwale Senatu Nr 13/2012 z dnia 28 marca 2012 roku.

Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia należy do nauczycieli akademickich, którzy na pierwszych zajęciach podają do wiadomości studentów zakres tematyczny przedmiotu, zakres wiedzy i umiejętności stanowiący podstawę zaliczenia przedmiotu oraz sposób zaliczenia przedmiotu (§3 ust 1 i 2 Uchwały Senatu Nr 15/2009).

Zasady dyplomowania zostały określone w Regulaminie studiów oraz w zarządzeniu Dziekana Wydziału Nr 4/2009 i pozostają w kompetencjach Rad Instytutów oraz ich Dyrektorów oraz bezpośrednio Komisji Egzaminacyjnych

Weryfikacja efektów kształcenia uzyskanych przez absolwentów należy do zadań Biura Karier UPH, które w tym zakresie przygotowuje odpowiednie procedury (ankietę dla absolwentów).

Reasumując należy stwierdzić, że systemu zapewnienia jakości kształcenia w aspekcie realizacji i osiągnięcia w toku studiów zamierzonych efektów kształcenia jest kompletny.

- b) udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych; udziału przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia,

W zakresie udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych oraz w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia system zapewnienia jakości kształcenia obowiązujący na Wydziale Przyrodniczym obejmuje m.in. następujące działania:

1) Okresowe analizy planów studiów i programów nauczania, które są przygotowywane przez Komisje Programowe poszczególnych kierunków. Plany studiów zatwierdzane są po zaopiniowaniu przez przedstawicieli Samorządu Studenckiego i przeprowadzeniu dyskusji na Radzie Wydziału. W pośredni sposób w procesie tym uczestniczą także pracodawcy włączeni w realizację praktyk studenckich (w karcie oceny studenta, będącej załącznikiem do porozumienia między zakładem pracy a jednostką zawarte jest pytanie o przygotowanie studenta do praktyki i o sugestie zmian w sposobie kształcenia studentów, ewentualne braki w wykształceniu, itp.),

2) Ankietyzacja studentów po zakończeniu przedmiotu lub etapu kształcenia,

3) Konsultacje studentów z pracownikami poza określonymi przez plan studiów formami zajęć,

4) Hospitacje zajęć,

5) Dostęp do szczegółowych programów kształcenia, zasięgnięcie opinii studentów w ważnych sprawach dydaktycznych (studenci mają swoich przedstawicieli m.in. w Radzie Wydziału, w procesie ułatwiania kontaktów między pracownikami a studentami Wydziału czynnie uczestniczy także Samorząd Studencki),

6) Udział studentów w badaniach prowadzonych przez pracowników jednostki,

7) Działalność studentów w kołach naukowych,

8) Rozwój różnych atrakcyjnych form przekazu wiedzy, jak np. Festiwal Nauki i Sztuki przy ścisłej współpracy z otoczeniem Uczelni oraz organizacja konferencji z udziałem studentów.

Jednym z elementów wewnętrznego systemu jakości kształcenia na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach jest badanie opinii studentów na temat kadry dydaktycznej. Wizytowany Wydział już od kilku lat prowadzi ankietyzację zajęć. W trakcie spotkania studenci wypowiadali się pozytywnie na temat jej skutków. Ankietyzacja na wizytowanej jednostce jest obligatoryjna, co sprawia, że odsetek zwrotu jest bardzo duży, czego efektem jest zwiększona wiarygodność całego procesu. Z zebranych wyników sporządzane jest zestawienie, które trafia do Władz Wydziału. Zdaniem studentów po przeprowadzanych ankietyzacjach zmienia się nastawienie prowadzących negatywnie ocenionych, a ostatecznym skutkiem jest brak przedłużenia umowy o pracę. Warto zwrócić uwagę, że dodatkowym efektem ankietyzacji powinien być wpływ na program studiów, aby sukcesywnie wprowadzać w nim udoskonalenia. Wizytowana jednostka do tej pory nie posiada zbiorczego raportu dotyczącego opinii studentów na temat przedmiotów oraz seminariów.

Istotny element wewnętrznego systemu zapewnienia jakości stanowią także stałe komisje wydziałowe (ich skład oraz funkcjonowanie reguluje Uchwała nr 183/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach z dnia 10 października 2012 roku w sprawie powołania stałych komisji wydziałowych na kadencję 2012 - 2016). Należy jednak zwrócić uwagę, że na obecnym etapie nie ma szczegółowych wytycznych dla tych komisji (np. dokładnego katalogu zadań, zakresu kompetencji czy regulaminów).

Z punktu widzenia udziału w procesie zapewnienia jakości kształcenia interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych szczególnie znaczenie powinny mieć trzy komisje: Komisja ds. Praktyk Studenckich, Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Komisja ds. Promocji Wydziału i Współpracy z Terenem. Np. Komisja ds. Promocji Wydziału i Współpracy z Terenem z założenia (jak wynika z informacji uzyskanych podczas wizytacji od członków tej komisji) ma zajmować się głównie promocją, współorganizacją różnych inicjatyw i przedsięwzięć (np. Festiwalu Nauki i Sztuki, promocji jednostki w szkołach ponadgimnazjalnych w celu rekrutacji absolwentów). W kontekście wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia komisja nie ma jednak aktualnie wypracowanego planu działań, ani ustalonych priorytetów. Poszczególne działania nie tworzą spójnego zakresu i pomimo dużej skali różnych przedsięwzięć, w które komisja jest mniej lub bardziej zaangażowana działania te mają w głównej mierze charakter akcyjny (choć niektóre z nich mają kilkuletnią tradycję i opierają się na dobrych kontaktach Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi). W odniesieniu do funkcjonowania wyżej wymienionych komisji brakuje także spójnej wizji włączania w system zapewnienia jakości przedstawicieli pracodawców. Sama współpraca między poszczególnymi komisjami nie jest sformalizowana, ale wymiana informacji pomiędzy nimi jest prowadzona systematycznie. **Rekomenduje się zatem określenie kompetencji, planów i celów działań dla poszczególnych komisji.** Do składu poszczególnych komisji warto także włączyć przedstawicieli pracodawców i/lub powołać na Wydziale Radę Pracodawców (warto natomiast zauważyć, że do składów komisji programowych dla poszczególnych kierunków powołani zostali przedstawiciele pracodawców, co należy uznać za przykład dobrej praktyki).

Jak już wskazano, od roku akademickiego 2012/2013 w pracach Komisji Programowych ds. poszczególnych kierunków studiów udział biorą przedstawiciele pracodawców. Z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych, będących członkami poszczególnych komisji spisane zostały porozumienia o współpracy, określające cele

współpracy. W komisjach swoich przedstawiciele mają także studenci. Zdaniem studentów są oni zawsze zapraszani na posiedzenia, a ich zdanie jest brane pod uwagę. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że studenci regularnie uczestniczą w pracach Komisji. Władze Wydziału zwróciły uwagę na fakt, że Samorząd Studentów zawsze wydaje opinie dotyczące programów studiów. Skutkiem takich decyzji jest większy wgląd w oczekiwania studentów i ewentualna weryfikacja cyklu kształcenia. Ponadto mając na uwadze opinię studentów należy pozytywnie ocenić pracę studentów w tej Komisji.

Należy także zwrócić uwagę, że większość kierunków („zootechnika”, „rolnictwo”, „bioinżynieria produkcji żywności”) ma zdecydowanie praktyczny i aplikacyjny charakter, a szeroka i różnorodna współpraca z otoczeniem społeczno – gospodarczym sprzyja tworzeniu oferty edukacyjnej zgodnej z potrzebami rynku. Ponadto znaczna część studentów tych kierunków pracuje w rodzinnych gospodarstwach.

Udział doktorantów w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych oraz w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia jest obecnie niewielki. W zdecydowanej większości Komisji Programowych doktoranci mają swój udział, ale z uwagi na ich powołanie w październiku 2012 roku nie można w żaden sposób ocenić efektów tych prac. Obecnie brak też przedstawicieli studentów oraz doktorantów w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Doktoranci nie znają zasad funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości na Wydziale. Brali natomiast udział w ocenie zajęć poprzez ankietyzację, ale jak wynika z ich opinii, nie oceniali nauczycieli akademickich.

W ramach przeprowadzonej wizytacji szczególnej uwadze poddano system praktyk studenckich funkcjonujący w akredytowanej jednostce. Jest to bowiem płaszczyzna, na której kształtują się relacje pomiędzy interesariuszami wewnętrznymi (studenci) oraz zewnętrznymi (pracodawcy), a także jeden z głównych elementów pozwalających na pierwszą ocenę efektów kształcenia. Studenci akredytowanej jednostki pozytywnie oceniają zarówno formę zaliczenia, jak też sposób informowania o zasadach odbywania i zaliczania praktyk. Dostępna jest także informacja o placówkach i instytucjach, w których można odbywać praktyki. Zdaniem studentów sytuacje patologiczne związane z zaliczaniem praktyk zdarzają się incydentalnie. Ich zdaniem nie ma natomiast dokładnej kontroli czy hospitacji praktyk (działania kontrolne ograniczają się do rozmów telefonicznych i oceny dzienników praktyk).

Zgodnie z § 8 Regulaminu Studiów (Uchwała Senatu Uczelni nr 31/2010 z dnia 31 marca 2010 r.) „praktyki obowiązujące studenta oraz formę zaliczenia określa plan studiów” (...), z kolei „szczegółowe zasady odbywania i zaliczania praktyk studentów oraz formę praktyki określa Zarządzenie Rektora oraz regulamin uchwalany przez Radę Wydziału”. Praktyki zawodowe kończą się zaliczeniem (reguluje to regulamin studiów). Należy zauważyć, że rozwiązanie to obniża rangę praktyk i nie działa na studentów motywująco, co zostało także zauważone w sprawozdaniach z realizacji praktyk przedstawianych Władzom Wydziału (m.in. za rok 2010/2011).

W trakcie wizytacji zapoznano się z programami praktyk na poszczególnych kierunkach i specjalnościach. Poszczególne programy zawierają takie elementy, jak cele praktyki, zasady organizacji, zasady zaliczenia. W większości programów zawarto także opis zadań do realizacji oraz ich formy. Elementy te powinny jednak zostać ujęte we wszystkich programach. Ponadto w zaświadczeniu o odbyciu praktyki zawarto miejsce nie tylko na ocenę, ale także na uwagi zakładu pracy dotyczące studenta. Generalnie rzecz biorąc programy praktyk należy jednak ocenić bardzo wysoko.

W sposób szczegółowy zapoznano się natomiast z programem praktyk na kierunku biologia przy organizowaniu i zaliczaniu praktyk specjalizacyjnych, ponieważ system organizacji praktyk dla tego kierunku różni się nieco od rozwiązań przyjętych

w odniesieniu do pozostałych. Pozostałe elementy są jednak spójne z rozwiązaniami dla innych kierunków i są zgodne z przepisami wewnętrznymi. Zasady realizacji praktyk reguluje regulamin praktyk, a ich wymiar określony jest w planie studiów dla kierunku. Za organizację praktyki odpowiada pracownik Instytutu powołany przez Prorektora ds. Dydaktyki na wniosek Dziekana na dany rok akademicki. Praktyka jest obowiązkowa dla studentów wszystkich specjalności i form studiów (stacjonarne i niestacjonarne). Terminy realizacji są określane w rocznym planie praktyk przez Radę Wydziału i zatwierdzone przez Prorektora ds. Dydaktyki. Student/ka otrzymuje skierowanie na praktykę, regulamin praktyki i kartę oceny praktyki; dzienniczek praktyki studenci/ki zakładają we własnym zakresie i samodzielnie zapisują czynności wykonywane w ramach praktyki (wymagane są w nim następujące informacje: ogólne dane o zakładzie, dzienny rozkład obowiązków poświadczony przez opiekuna, sprawozdanie opisowe z przebiegu praktyki z zaznaczeniem nabytych w czasie jej trwania kompetencji zawodowych. Na zakończenie praktyki, opiekun na terenie zakładu pracy wypełnia kartę oceny i proponuje ocenę w skali od 2 do 5. Dokumentacja z praktyk jest przedstawiana opiekunowi praktyk, który na jej podstawie oraz na podstawie rozmowy ze studentem/ką dokonuje zaliczenia praktyki i wystawia ocenę (ocena zaproponowana przez opiekuna z zakładu może być zmieniona; decyzję o zmianie oceny opiekun podejmuje na podstawie przeprowadzonej hospitacji praktyki, dokumentów i rozmowy). Studenci są ubezpieczeni od NNW (albo w ramach składki na Uczelni, albo dodatkowej polisy – ubezpieczenie jest obowiązkowe). Miejsce praktyki sugeruje student/ka, ale powinny być one zgodne z profilem studiów i specjalnością (przed skierowaniem na praktykę organizowane jest spotkanie informacyjne dla studentów). Studenci studiów niestacjonarnych mogą być zwolnieni z praktyk, na podstawie udokumentowanej pracy o profilu zgodnym ze studiowaną specjalnością, a za zaliczenie praktyki wpisywana jest odpowiednia liczba punktów ECTS.

W trakcie wizytacji zapoznano się także z rocznym planem praktyk na kierunku biologia w roku akademickim 2012/13 oraz sprawozdaniem z przebiegu praktyk na tym kierunku w roku 2010/2011. Sprawozdanie oprócz części opisowej zawiera także uwagi i rekomendacje dotyczące usprawnień w organizacji praktyk. Programy praktyk oraz procedury zostały także przygotowane dla pozostałych kierunków i specjalności. Przygotowywane są także sprawozdania z realizacji praktyk, które corocznie są przedstawiane Radzie Wydziału.

Mimo faktu, że pewne działania i procedury zostały uruchomione w stosunkowo krótkim czasie przed wizytacją **udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych** w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych oraz udziału przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia należy ocenić jako **pełny**. Sugerowane jest mimo to większe zaangażowanie w przedmiotowe procesy przedstawicieli studentów, doktorantów i sformalizowanie działań w odniesieniu do pracodawców (m.in. poprzez formalne włączenie przedstawicieli pracodawców do niektórych komisji wydziałowych, a nie tylko komisji programowych). Aby jeszcze bardziej usprawnić kontakty i współpracę z pracodawcami rekomendowana jest także ściślejsza współpraca Wydziału z Biurem Karier. Szczególnie dotyczy to analizy zatrudnialności absolwentów Wydziału oraz monitoringu losów absolwentów. W przypadku pracodawców warto rozważyć dodatkową (poza udziałem w Komisjach Programowych, który powinien być rozwijany) formułę ich stałego udziału. Np. powołanie Rady Pracodawców na Wydziale, która mogłaby spotykać się z kolegium dziekańskim 2 razy do roku i dyskutować o jakości kształcenia, ocenie programu i absolwentach lub włączenie, jak już wskazano powyżej, przedstawicieli pracodawców do Komisji ds. Praktyk Studenckich oraz Komisji ds. Jakości Kształcenia.

c) monitorowania losów absolwentów w celu badania zbieżności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,

Ustawa z dnia 18 marca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, obowiązująca od 1 października 2011 roku wprowadziła obowiązek monitorowania ścieżek karier zawodowych absolwentów przez uczelnie wyższe. Ustawodawca określił termin realizacji badań, ale nie doprecyzował metodologii przedmiotowych badań. W kontekście obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013 przepisów w tym zakresie oraz informacji uzyskanych podczas wizytacji, jednostką odpowiedzialną za monitorowanie losów absolwentów jest Biuro Karier.

Działalność Biura Karier określa Zarządzenie nr 72/2009 Rektora Akademii Podlaskiej z dnia 28 września 2009 roku w sprawie utworzenia Biura Karier oraz Zarządzenie nr 60/2010 Rektora Akademii Podlaskiej z dnia 1 lipca 2010 roku w sprawie zmian w Regulaminie Biura Karier. Zgodnie z § 2 Regulaminu do zadań Biura należy w szczególności:

- dostarczanie studentom i absolwentom informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- zbieranie, klasyfikowanie i udostępnianie ofert pracy, staży i praktyk zawodowych,
- prowadzenie bazy danych studentów i absolwentów zainteresowanych znalezieniem pracy,
- pomoc pracodawcom w pozyskiwaniu odpowiednich kandydatów na wolne miejsca pracy oraz staże zawodowe,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Na stronach Biura Karier dostępne są oferty pracy i oferty praktyk dla studentów. Jednostka współorganizuje także szkolenia oraz odpowiada na pytania studentów związane z poszukiwaniem lub podejmowaniem pracy, warsztatami i szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje, możliwościami odbycia praktyk czy staży zawodowych.

W trakcie przeprowadzonej wizytacji zespół pracowników Biura Karier odpowiedzialny za monitorowanie losów absolwentów przedstawił aktualny stan prac w tym zakresie oraz założenia badania. Monitoring sytuacji absolwentów nie jest jeszcze realizowany w usystematyzowany sposób, dominują działania nieformalne opierające się w dużej mierze na bezpośrednich kontaktach. Procedury związane z przygotowaniem i prowadzeniem właściwych badań dopiero trwają. W trakcie przeprowadzonej wizytacji trwały np. prace nad opracowaniem pytań do ankiety (z założenia podzielonej na 3 bloki – pytania demograficzne, pytania o poziom zadowolenia z osiągniętego wykształcenia i aktualnej sytuacji zawodowej, pytania ustalające faktyczny status zawodowy) oraz przygotowywano stronę internetową umożliwiającą prowadzenie badań online. Zgodnie z założeniami celem monitoringu jest:

- badanie losów zawodowych absolwentów,
- uzyskanie opinii absolwentów na temat ich przygotowania do pracy,
- dostosowanie programu studiów do potrzeb środowiska/ryнку pracy.

Na obecnym etapie (listopad 2012) został ustalony wstępny kształt ankiety. Ankieta będzie zawierała pytania do wszystkich absolwentów oraz blok pytań skierowanych do absolwentów poszczególnych wydziałów i kierunków oraz trybu studiów (I, II i III stopień). Badanie ma mieć charakter poufny, a respondenci muszą wyrazić zgodę na udział w nim (formularz zgody na udział w badaniu został opracowany). Wysyłka ankiet planowana jest jednak dopiero w czerwcu 2013 roku. Ostatecznie zastosowana zostanie technika CAWI (ankieta elektroniczna) z uwagi na niższe koszty i zakładany wyższy poziom zwrotów (na poziom zwrotów powinny wpłynąć także takie elementy, jak:

utrzymywanie systematycznego kontaktu za pomocą korespondencji elektronicznej, zaprojektowanie kwestionariusza online, relatywnie krótki kwestionariusz), a za analizę i opracowanie wyników odpowiedzialny będzie Wydział Zarządzania UPH.

Niezależnie od działań Biura Karier, także władze Wydziału starają się pozyskiwać informacje o absolwentach związane z ich aktywnością społeczno – zawodową po ukończeniu studiów. Jednak kluczowe informacje pozyskiwane od absolwentów gromadzone są w sposób nieformalny i opierają się w głównej mierze na indywidualnych kontaktach i relacjach z niektórymi absolwentami. Do tej pory Wydział Przyrodniczy prowadził wrywkowe badania losów absolwentów, ale działało się to w sposób nieskoordynowany, niesformalizowany i niesystematyczny, np. poprzez zjazdy absolwentów.

Podsumowując, obecnie obowiązujące rozwiązania w zakresie **monitorowania losów absolwentów** w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy, które są podejmowane w ramach działań prowadzonych przez Biuro Karier należy ocenić jako **częściowe** i wymagające zdecydowanej intensyfikacji działań. Warto jednak podkreślić, że pewne (choć nieformalne i niesystematyczne) działania w tym zakresie prowadzi od pewnego czasu także akredytowana jednostka.

d) programów i planów studiów, ich monitorowania i aktualizacji,

Okresowa ocena planów studiów i programów kształcenia oraz programów praktyk określona została w Uchwale Senatu Nr 15/2009 r. Stanowi ona, iż:

- Okresowa ocena planów studiów i programów nauczania oraz programów praktyk odbywa się na wydziałach, w trybie ustalonym przez dziekana. Na ocenianym Wydziale należy to do kompetencji Komisji Programowych.

- Ocena planów studiów i programów nauczania prowadzona jest co najmniej raz w cyklu kształcenia:

- po 6 lub 7 semestrze na studiach pierwszego stopnia,

- po 3 lub 4 semestrze na studiach drugiego stopnia.

- Ocena programów praktyk prowadzona jest raz w roku akademickim po zakończeniu jednego cyklu praktyk (§ 6 ust. 1, 2 i 3).

Uchwała zakłada także, iż przy przeprowadzaniu oceny planów studiów i programów kształcenia powinna być zasięgana opinia przedstawicieli pracodawców reprezentujących dziedziny gospodarki związanych z kierunkiem studiów.

Oceny, o których mowa przedstawiane są na posiedzeniach Rady Wydziału.

Procedura zmian w planach obejmuje:

- 1) dyskusję na posiedzeniu Rady Instytutu (wnioski do Komisji Programowej ds. poszczególnych kierunków studiów),

- 2) prace koncepcyjne na posiedzeniu w/w komisji zakończone przyjęciem projektu,

- 3) przedstawienie projektu na posiedzeniu Rady Wydziału Przyrodniczego (dyskusja, zatwierdzenie bądź odrzucenie),

- 4) przekazanie uchwalonego planu do Działu Dydaktyki UPH.

Od roku akademickiego 2012/2013 obowiązuje program studiów przygotowany zgodnie z Uchwałą nr 13/2012 Senatu UPH w Siedlcach z dnia 28 marca 2012 roku w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać plany studiów i programy kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, studiach doktoranckich i studiach podyplomowych.

Plany i programy są przygotowywane przez Komisje Programowe poszczególnych kierunków, którym przewodniczą prodziekani kierunkowi. Od roku akademickiego 2012/2013 w pracach Komisji Programowych ds. poszczególnych kierunków studiów udział biorą przedstawiciele pracodawców. Do głównych zadań Komisji Programowych należą:

1) analiza zgodności planów i programów nauczania ze standardami nauczania, a od 2012 r. również z opracowanymi, według Krajowych Ram Kwalifikacji, efektami kształcenia dla kierunku.

2) opiniowanie nowych zgłaszanych kursów i modułów kształcenia na podstawie nadesłanych przez jednostkę zgłaszającą sylabusów.

Jak już wskazano w poprzednim punkcie plany studiów zatwierdzane są po zaopiniowaniu przez przedstawicieli Samorządu Studenckiego i przeprowadzeniu dyskusji na Radzie Wydziału. Istotną kwestią jest fakt, że Samorząd Studentów systematycznie, co roku opiniuje programy studiów. Z dokumentów przedstawionych przez Władze Uczelni wynika, że reprezentacja studentów aktywnie uczestniczy w posiedzeniach Komisji programowej.

Nieco inaczej omawiana kwestia przebiega na studiach doktoranckich. Formalnie doktoranci są członkami Komisji programowej studiów doktoranckich a samorząd doktorantów opiniuje programy studiów, jednak w praktyce rzadko mają realny wpływ na formułowane programy. Sam proces opiniowania programów dla doktorantów obecnych na spotkaniu jest niejasny a przedstawiciele obecni w Komisji programowej nie konsultują niczego z doktorantami. Kierownicy Studium Doktoranckiego nie przeprowadzają żadnych spotkań z doktorantami które poświęcone byłyby programowi ich kształcenia, gdzie mogliby zgłaszać swoje zastrzeżenia, co do formy i procesu jego realizacji.

Plany i programy studiów pośrednio są one także weryfikowane przez praktyki studentów. W karcie oceny praktyk zawarte jest pytanie o przygotowanie studenta do praktyki i o sugestie zmian w sposobie kształcenia studentów, ewentualne braki w wykształceniu. Taki kontakt z pracodawcami i informacja zwrotna od nich, dostarcza Uczelni wskazówek do modernizacji planów studiów i programów nauczania a dla studentów przeradza się czasami w formę czasowego lub stałego zatrudnienia, co jest korzystne dla wszystkich zainteresowanych stron.

Plany studiów modyfikowane są przy uwzględnieniu zmieniających się warunków nauczania, zmian w potrzebach rynku pracy. Programy szczegółowe przedmiotów aktualizowane są corocznie. Weryfikowany jest w nich zakres treści, dobór metod i form organizacyjnych, piśmiennictwo, w konsekwencji czego aktualizowane są sylabusy. Przykłady modyfikacji konkretnych planów studiów i programów szczegółowych przedmiotów (ich sylabusów) studiów doktoranckich i podyplomowych omówione są w punktach 3.1 i 3.2.

Wszyscy dotychczas biorący udział w procesie interesariusze (głównie Komisja Programowa) wysoko oceniali skuteczność działań dotyczących monitorowania procesu tworzenia i aktualizacji programów studiów. Zespół oceniający podziela ten pogląd.

e) zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikacji efektów kształcenia,

Zasady oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych określają kolejno Regulamin Studiów (§18-24), Regulamin Studiów Doktoranckich (§4-5) oraz Regulamin Studiów Podyplomowych (§9-10).

Weryfikacja efektów kształcenia ustalana jest zaś w postaci kryteriów zaliczeniowych i egzaminacyjnych określonych w sylabusach przedmiotów i odbywa się całorocznie.

Dwa ze wspomnianych wyżej Regulaminów studiów zostały wprowadzone Uchwałami Senatu na początku roku akademickiego 2012/2013:

- Regulamin Studiów - Uchwałą Senatu Nr 18/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 roku,
- Regulamin Studiów Doktoranckich - Uchwałą Senatu Nr 20/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 roku.

Trzeci zaś: Regulamin Studiów Podyplomowych – Uchwałą Senatu Nr 36/2011 z dnia 28 września 2011 r.

Nadal jednak w wielu miejscach język i sposób sformułowania zawartych tam regulacji przypomina stan prawny sprzed nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym np.: *„Zaliczenie semestru następuje po zaliczeniu wszystkich zajęć obowiązkowych określonych planem studiów.”* Raczej należałoby mówić o weryfikacji efektów, a nie zaliczeniu zajęć. Jednakże należy podkreślić, że zasady i procedury oceniania określone są w sposób jasny i prosty.

Ustalenie zasad oceniania studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych jest jednym z elementów procesu zatwierdzania programu studiów, wymaganym przez odpowiednie uchwały Senatu.

Szczegółowe wymagania dotyczące sposobu weryfikacji efektów kształcenia w ramach zaliczania poszczególnych przedmiotów (modułów) przez studentów (egzamin, zaliczenie) są określone w programach studiów oraz w kartach przedmiotów (sylabusach) i podawane na pierwszych zajęciach przez prowadzącego zajęcia nauczyciela akademickiego. Ponadto są one zamieszczane w powszechnie dostępnych gablotach na terenie Wydziału, na stronach internetowych poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz w systemie USOS web.

Podsumowania osiągnięć studentów dokonywane są na posiedzeniu Rady Wydziału Przyrodniczego. Analizowane są takie sprawy jak: niepowodzenia, odsiew, trudności, jakość pracy dydaktycznej, dyscyplina prowadzenia zajęć i uczestnictwo w nich studentów. Na Wydziale funkcjonują konsultacje studentów z pracownikami poza określonymi przez plan studiów formami zajęć.

Stopień osiągnięcia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przez studenta z danego przedmiotu podlega ocenie. Jak wskazano wyżej studenci i doktoranci Wydziału Przyrodniczego oceniani są zgodnie z Regulaminu Studiów, natomiast słuchacze studiów podyplomowych zgodnie z Regulaminem Studiów Podyplomowych. Potwierdzeniem uzyskanych efektów kształcenia są zaliczenia na ocenę i egzaminy z przedmiotów objętych planem studiów.

Nabywanie kwalifikacji pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz na studiach podyplomowych odbywa się w oparciu o bilans punktów ECTS zdobywanych przez studentów w toku studiów.

Weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia służą procedury dotyczące egzaminu dyplomowego zdefiniowane w Regulaminie Studiów (§ 41 Załącznika do Uchwały 18/2012 Senat UPH z dnia 25 kwietnia 2012 r.). Warunki jakim powinna odpowiadać praca dyplomowa określa Zarządzenie nr 19/2007 Rektora Akademii Podlaskiej z dnia 19 kwietnia 2007 r. W tym zarządzeniu zawarto m.in. oświadczenie o samodzielnym opracowaniu pracy i nieumieszczaniu w niej treści uzyskanych w sposób niezgodny z obowiązującym prawem. Od roku akademickiego 2011/2012 obowiązkowe jest sprawdzenie wszystkich prac dyplomowych w programie Antyplagiat. W przypadku studiów doktoranckich tymi procedurami są sprawozdania z przebiegu badań naukowych składane po każdym roku studiów i opinia opiekuna naukowego, odbycie praktyki

zawodowej potwierdzone przez opiekuna naukowego, egzaminy doktorskie, ocena rozprawy doktorskiej i jej publiczna obrona.

Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia przeprowadzana jest poprzez ocenę ich dostosowania do potrzeb rynku pracy. Za tą działalność w skali Uczelni odpowiada Biuro Karier. W tej ocenie wykorzystywane są wyniki monitorowania kariery zawodowej absolwentów, opinie pracodawców przy tworzeniu programów kształcenia oraz wyniki analizy zakładanych i uzyskiwanych efektów kształcenia podczas realizacji praktyk zawodowych.

Weryfikacja osiągania zakładanych efektów kształcenia polega również na ocenie kadry dydaktycznej w ramach hospitacji zajęć, oraz ankiet ewaluacyjnych przeprowadzanych wśród studentów po zakończeniu przedmiotu lub etapu kształcenia na wszystkich formach, stopniach i kierunkach studiów. Sprawozdania z hospitacji analizowane są przez kierowników jednostek organizacyjnych i dyrektorów instytutów, a wynikające z nich wnioski przedstawiane są hospitowanym nauczycielom. Wyniki ankiety są analizowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia i podawane do wiadomości nauczyciela, kierownika jednostki organizacyjnej, a raz w roku przedstawiane na Radzie Wydziału. Stanowią one ważny element okresowej oceny nauczycieli akademickich.

Zapytani studenci o sposób weryfikacji efektów kształcenia nie potrafili odpowiedzieć na pytanie w jaki sposób wizytowana jednostka przeprowadza ten proces. Należy zatem wskazać, że efektem prowadzonej przez wizytowaną jednostkę działań powinien być raport, w którym przedstawiono by wnioski z podejmowanych działań na rzecz oceny jakości kształcenia, a celem byłoby udoskonalenie programu studiów. Wydział Przyrodniczy UPH Siedlcach do tej pory nie posiada takiego zbiorczego raportu.

f) jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym oceny dokonywanej przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej jednostki (doboru, weryfikacji, zapewnienia rozwoju kadry dydaktycznej),

Ocena okresowa nauczycieli akademickich (z art. 132 ustawy o szkolnictwie wyższym) została uregulowana w §128- 136 Statutu Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (Uchwała Senatu UPH Nr 44/2011 z dnia 14 grudnia 2011 roku, zmiana: Uchwała nr 30/2012 z dnia 20 czerwca 2012 roku), które kolejno określają:

- częstotliwość oceny,
- wybór komisji oceniających,
- zakres komisji oceniających,
- tryb dokonywania oceny i jej kryteria,
- zasady dokonywania oceny,
- oraz skutki oceny okresowej.

Ocena ta dokonywana jest zgodnie z art. 132 ust 2 co dwa lata dla wszystkich nauczycieli akademickich, z wyjątkiem nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora, zatrudnionych na podstawie mianowania, w przypadku, których dokonuje się jej nie rzadziej niż raz na cztery lata. Ocena ta należy do zakresu działań Wydziałowej Komisji do spraw Oceny Nauczycieli Akademickich jest dość kompleksowa i prowadzona pod kątem wypełniania obowiązków naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych.

Przy ocenie pracy naukowej bierze się pod uwagę w szczególności:

- 1) publikacje naukowe z uwzględnieniem rangi wydawnictw lub czasopism, w których się ukazały;

- 2) uczestnictwo w konferencjach naukowych, z uwzględnieniem ich rangi i charakteru uczestnictwa;
- 3) udział w postępowaniach o nadanie stopni i tytułów naukowych;
- 4) recenzowanie prac naukowych;
- 5) nagrody i wyróżnienia instytucji i towarzystw naukowych;
- 6) aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na badania;
- 7) wyniki badań własnych i zespołowych;
- 8) odbyte staże naukowe (§ 133 Statutu Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach);

Przy ocenie pracy dydaktycznej bierze się pod uwagę w szczególności:

- 1) jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych;
- 2) publikacje dydaktyczne;
- 3) działalność popularyzatorską;
- 4) udział w innowacyjnych metodach kształcenia;
- 5) oceny doktorantów i studentów w zakresie wypełniania przez nauczyciela akademickiego obowiązków dydaktycznych, dokonywanej po zakończeniu każdego semestru.

Przy ocenie pracy organizacyjnej bierze się pod uwagę w szczególności:

- 1) funkcje pełnione w Uniwersytecie oraz w krajowych i międzynarodowych organizacjach, a także towarzystwach naukowych;
- 2) aktywność w zakresie pełnionych funkcji;
- 3) aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną

Szczegółowe kryteria oceny nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale określone zostały w Uchwale Rady Wydziału Rolniczego Nr 16/2007 z dnia 10 stycznia 2007 roku i dotyczą jedynie nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach: asystenta, adiunkta, wykładowcy i starszego wykładowcy. Szczegółowa ocena prowadzona w obrębie wymienionych wyżej obszarów działalności, a w przypadku nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach dydaktycznych ocenie podlega działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Narzędziem służącym do oceny nauczyciela jest Ankieta Oceny Nauczyciela Akademickiego.

Oceny pracownika za działalność naukową i podnoszenie kwalifikacji dokonuje się w systemie parametrycznym.

Przy dokonywaniu oceny nauczyciela akademickiego dotyczącej wypełniania obowiązków dydaktycznych, zasięga się opinii studentów poprzez przeprowadzenie wśród studentów pisemnej anonimowej ankiety jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, wypełnianych przez doktorantów i studentów, dokonywanej na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, która odbywa się zgodnie z Oceną doktorantów i studentów w zakresie wypełniania przez nauczyciela akademickiego obowiązków dydaktycznych. Natomiast systemu ankietyzacji nie wprowadzono na studiach doktoranckich, pomimo iż zarówno I i II stopień studiów podlega odpowiednim procedurom. Należy zaznaczyć, że proces oceny kadry dydaktycznej oraz jakości i przydatności oferowanego programu, w tym form kształcenia jest ważny z punktu widzenia jakości kształcenia oraz ewaluacji procesu dydaktycznego. W przypadku doktorantów daje możliwość ewentualnego zgłoszenia nieprawidłowości dotyczących dydaktyki i funkcjonowania kierownika studium doktoranckiego a Władzom Wydziału proste narzędzie pomagające w doskonaleniu jakości kształcenia, zapobiegania i przeciwdziałania nieprawidłowościom. Dlatego zaleca się wprowadzenie oraz dostosowanie do studium doktoranckiego narzędzi oraz procedur pozwalających

doskonalić proces kształcenia, przy czym zarówno narzędzia i procedury powinny być przejrzyste dla wszystkich interesariuszy systemu.

Studenci wszystkich poziomów studiów wypowiedzieli się bardzo pozytywnie na temat kadry dydaktycznej. Jak zaznaczyli studenci I i II stopnia studiów, jednym z czynników powodujących taki stan jest prowadzona ankietyzacja.

Uzyskanie co najmniej jednej oceny negatywnej w obszarze ocenianych rodzajów działalności (naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej) powoduje otrzymanie ogólnej oceny negatywnej.

Polityka kadrowa Wydziału prowadzona jest przez dobór i selekcję pracowników Wydziału, przede wszystkim poprzez ogłaszanie otwartych konkursów oraz zatrudnianie wybitnych magistrantów i doktorantów.

Polityka jednostki w zakresie doboru i oceny kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia jest więc prawidłowa

g) poziomu działalności naukowej jednostki, w szczególności w zakresie obszaru/obszarów wiedzy związanych z prowadzonym kształceniem,

Badania naukowe prowadzone przez pracowników Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach zbieżne są z obszarem, do którego zostały przyporządkowane prowadzone przez Wydział studia. Wydział nie określił priorytetowych kierunków rozwoju działalności naukowej.

Ocena działalności naukowej kadry akademickiej Wydziału jest elementem okresowej oceny nauczycieli akademickich.

Poziom działalności naukowej Wydziału należy ocenić jako wysoki, jest to jedyny Wydział na Uniwersytecie posiadający uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego w dwóch dyscyplinach: agronomia i zootechnika.

Jednym z problemów w zakresie osiągnięcia spójności obszaru wiedzy z prowadzonym kształceniem może być określenie zasad umożliwiających osiągnięcie synergii wyników badań naukowych z określonymi w strategii kierunkami rozwoju oferty dydaktycznej. Nieodzownym instrumentem, który stworzyć powinny władze Wydziału winien być mechanizm korygowania oferty dydaktycznej wraz z rozwojem badań naukowych.

h) posiadanych zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, oraz form/środków wsparcia studentów – administracyjnych, społecznych (powoływanie opiekunów lat, grup, organizowanie pomocy psychologicznej i prawnej, wsparcie przedsiębiorczości studenckiej itp.) i socjalnych,

Wydział dysponuje znaczną bazą materialną. Zajmuje ona ponad 7000 m² powierzchni dydaktyczno-naukowej w dwóch budynkach przy ul. B. Prusa 12 i 14. Wszystkie jednostki wyposażone są w aparaturę niezbędną do realizacji zadań dydaktycznych i naukowych. Wykazy aparatury będącej na wyposażeniu laboratoriów badawczych poszczególnych Katedr udostępniono Zespołowi Wizytującemu. Analiza tych wykazów pozwala na stwierdzenie, iż ilość, rodzaj i jakość tej aparatury umożliwia realizację założonych dla wszystkich prowadzonych na Wydziale studiów celów i efektów kształcenia. Przykłady aparatury będącej na stanie niektórych Jednostek Wydziału są wymienione w punkcie 4.2. Uzupełnieniem zaplecza dydaktycznego i badawczego ocenianej Jednostki są: Rolnicza Stacja Doświadczalna w Zawadach, Ośrodek Szklarniowy i Ośrodek Jeździecki zlokalizowane w sąsiedztwie budynków Wydziału..

Biblioteka Główna jest bardzo nowoczesna i unikatowa, w pełni przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, wyposażona w potrzebny, specjalistyczny, właściwy dla różnych niepełnosprawności (niedowidzących, niedosłyszących, na wózkach inwalidzkich) sprzęt elektroniczny np. czytający głośno tekst, piszący alfabetem Braille'a, powiększający, skanery, wyposażona w kabiny do niekrępującej pracy.

Posiadane zasoby materialne, w tym przede wszystkim ilość i wyposażenie sal wykładowych, seminaryjnych oraz laboratoryjnych są wystarczające z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia i realizowanego procesu dydaktycznego.

Formalne sposoby wsparcia studentów obejmują obsługę administracyjną, system stypendialny, a także instytucję opiekunów poszczególnych lat.

W trakcie spotkania ze studentami wizytowanej jednostki zwrócono uwagę na fakt, że obsługa administracyjna jest zawsze do ich dyspozycji, ale bardzo często zdarzają się kolejki. Obciążenie może być wywołane zbyt dużą ilością interesariuszy przypadającą na jednego pracownika administracji.

Wydział Przyrodniczy Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach co roku powołuje opiekuna, który wybierany jest z pośród wykładowców. Ma on za zadanie pomóc studentom szczególnie na pierwszym roku, kiedy studenci rozpoczynają proces kształcenia. Ponadto każdy z prowadzących prowadzi konsultacje z wyznaczonych przedmiotów.

Regulamin pomocy materialnej dla studentów jest zgodny z przepisami powszechnie obowiązującymi i nie zawiera, żadnych klauzul niedozwolonych. Komisja Stypendialna została powołana 23.10.2012 roku, a jej większą część stanowią studenci. Decyzje wydawane są z poszanowaniem Kodeksu postępowania administracyjnego. Zdaniem studentów pomoc materialna trafia do najbardziej potrzebujących, natomiast stypendium rektora dla najlepszych studentów odgrywa czynnik motywujący.

Pracownicy i władze Wydziału wspierają studencki ruch naukowy, poprzez finansowanie udziału w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych oraz pomoc w redagowaniu i publikowaniu prac w wydawnictwach naukowych oraz w pracach zbiorowych.

Wszystkie formy działalności studenckiej uzyskują stosowne wsparcie, regulowane są Zarządzeniem nr 76/2012 Rektora UPH w Siedlcach z dnia 11 września w sprawie regulaminu ustalania wysokości, przyznawania wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów. Formy wsparcia studentów są tradycyjne i obejmują np.: powoływanie opiekunów poszczególnych lat oraz opiekunów naukowych, konsultacje, system stypendialny, obejmujący stypendia socjalne dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, stypendia specjalne dla osób niepełnosprawnych, zapomogi losowe. Studenci studiów niestacjonarnych mogą wnioskować o obniżenie lub zwolnienie z opłaty za usługi edukacyjne zgodnie z Uchwałą nr 22/2007 Senatu Akademii Podlaskiej z dnia 30 maja 2007 roku w sprawie określenia zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz trybu i warunków zwalniania z tych opłat. Ponadto stypendia Rektora dla najlepszych studentów, stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, po pozytywnym zaopiniowaniu wniosku przez Radę Wydziału za wybitne osiągnięcia w nauce, a także zgodnie z regulaminem studiów Rektora UPH w Siedlcach kierownicy podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu mogą wyróżnić studenta szczególnie zaangażowanego w działalność naukową, sportową, mającą na celu promowanie aktywnego uczestnictwa w życiu Uczelni, aktywizowanie potencjału twórczego studentów i doktorantów, nagradzanie za pracę na rzecz rozwoju i promocji środowiska studenckiego i doktoranckiego ustną pochwałą, dyplomem uznania lub nagrodą rzeczową. Corocznie przyznawana jest Nagroda imienia profesora Lesława Szczerby dla najlepszego studenta.

Specjalistyczną pomoc otrzymują studenci niepełnosprawni w Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wszystkie Obiekty Uniwersytetu zostały przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Podczas zajęć mogą oni korzystać z pomocy tłumacza języka migowego, zaś na zajęcia dydaktyczne i rehabilitację są przewożeni specjalistycznym transportem. Dodatkowo w Uczelni corocznie organizowane są imprezy integrujące społeczeństwo akademickie np. „Dzień Integracji”, „Bal integracyjny”, „Dni adaptacyjne”. Za całokształt działalności na rzecz osób niepełnosprawnych Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach został wyróżniony przez fundację „Porozumienie bez barier” prestiżową statuetką „Motyla”. Biuro Karier i system praktyk umożliwiają kontakty studentów z pracodawcami.

Ocena posiadanych przez Wydział Przyrodniczy UPH w Siedlcach zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej wypada pozytywnie. Są one wystarczające z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia i realizowanego procesu dydaktycznego. Nie odnotowano jednak przypadków, w których studenci i doktoranci byli by podmiotami oceniającymi infrastrukturę dydaktyczną, naukową i socjalną Wydziału. Dodatkowo doktoranci obecni na spotkaniu zwrócili uwagę, że na ogół ich zdanie jest bagatelizowane lub poddawane głosowaniu, w którym z powodu udziału mniejszościowego w komisjach lub zespołach są przegłosowywani. Nieodzwonne jest, zatem opracowanie zasad monitoringu zasobów bazy dydaktycznej Wydziału i przyjęcie takiej formuły organizacyjnej, która by umożliwiała pełne uczestnictwo różnych interesariuszy wewnętrznych (w tym studentów i doktorantów) nie tylko w jej ocenie, ale także doskonaleniu.

- i) systemu informacyjnego tj. sposobów gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji w zapewnieniu jakości kształcenia,

Informacje na temat jakości kształcenia przedstawiane są na posiedzeniach Rady Wydziału Przyrodniczego, brak jest natomiast tych dotyczących przeprowadzonych analiz jakościowych i ich skutków.

Można stwierdzić, że na Wydziale brak jest jednolitego systemu informacyjnego, który scalałby w jedną spójną całość działania związane z gromadzeniem, analizowaniem i wykorzystywaniem informacji dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Studenci uczestniczą w procesie ankietyzacji, mają jednak ograniczony dostęp do pozyskanych w ten sposób informacji. Nie biorą udziału w analizowaniu i wykorzystywaniu informacji w dalszym procesie doskonalenia jakości kształcenia. Chcąc zachować dotychczasową formę badania opinii studenckiej stwierdza się pilną potrzebę szerszego upublicznienia jego wyników.

Za istotną rekomendację w tym zakresie należy uznać stworzenie systemu informacyjnego obejmującego zbieranie, analizowanie i przetwarzanie informacji związanych z zapewnieniem jakości kształcenia.

- j) powszechnego/publicznego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów,

Informacje na temat kształcenia odbywa się poprzez informatory, strony internetowe Uczelni oraz Wydziału, a także umieszczane są w gablotach na Wydziale. Uwzględniają one w szczególności dane dotyczące oferty dydaktycznej. Wszystkie informacje o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach związanych z tokiem studiów dostępne są na stronie internetowej Uczelni (<http://www.uph.edu.pl>)

i Wydziału (www.wp.uph.edu.pl). Szczegółowe informacje dotyczące rozkładów zajęć oraz wymagań stawianych w ramach poszczególnych przedmiotów można znaleźć na stronach Instytutów oraz poszczególnych Katedr i Zakładów. Informacji o kształceniu i uzyskiwanych kwalifikacjach udzielają także nauczyciele akademicy i pracownicy administracyjni.

Na Wydziale funkcjonuje „Zintegrowany system zarządzania uczelnią System USOSWeb”, gdzie studenci i pracownicy mogą otrzymać wszystkie istotne dla nich informacje w strefie logowanej. Ramowy plan studiów dostępny jest na stronie Uczelni w strefie nielogowanej.

Dostęp do programów studiów nie jest ograniczony. Informacja dotycząca programów studiów I, II, III stopnia, studiów podyplomowych oraz przewidzianych w nich efektów kształcenia przedstawiona jest w wyczerpującej wersji na stronie internetowej Uczelni www.uph.edu.pl, Wydziału www.wp.uph.edu.pl, w systemie USOS web i w powszechnie dostępnych gablotach na terenie Wydziału, Instytutów i jednostek samodzielnych w nim funkcjonujących, zatem studenci mają łatwy dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawianych informacji związanych z planami i programami studiów a także procedurami toku studiów. Tak więc Wydział zapewnia studentom dostęp do niezbędnych w toku studiów informacji. Dodatkowo wszyscy są informowani na pierwszych zajęciach każdego przedmiotu na temat wymagań jakie muszą spełnić, aby uzyskać zaliczenie.

Wszelkie procedury, regulaminy, uchwały Senatu, zarządzenia Rektora są dostępne w bazie aktów prawnych na stronie internetowej Uczelni: <http://www.bip.uph.edu.pl/12768/12768/>

Zgodnie z § 4, ust. 2 Uchwały Senatu Nr 15/2009 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia „Zakres wymagań w zakresie zaliczenia i egzaminu z przedmiotu oraz metody sprawdzania nabytej wiedzy i umiejętności podawany jest do wiadomości studentów na stronie internetowej jednostki organizacyjnej odpowiadającej za dany przedmiot lub poprzez zamieszczenie na tablicy ogłoszeń tej jednostki organizacyjnej.” Jednak wizytowana jednostka nie wprowadziła do systemu ankietyzacji badania satysfakcji studentów dotyczącego dostępu do informacji o programach studiów, zakładanych efektów kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.

W zakresie oceny mechanizmów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stosowanych w celu zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych analiza dokumentacji dotyczącej wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia **nie wskazała kompleksowych mechanizmów zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych**. Identyfikowano tylko ich pewne elementy, procesy cząstkowe, funkcjonujące w oparciu o tradycję akademicką.

Przejawem takich działań może być obowiązujący w Uczelni Kodeks Etyki Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przyjęty Uchwałą Senatu UP-H Nr 59/2012 z dnia 24 października 2012 roku w sprawie kodeksu etycznego nauczyciela akademickiego UPH, który określa zasady etyczne postępowania nauczyciela akademickiego zatrudnionego w UP-H. Postanowienia Kodeksu mają również zastosowanie do osób wykonujących zadania nauczyciela akademickiego na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło. Kodeks odwołuje się do zasad etyki ogólnoludzkiej oraz zasad dobrych obyczajów w nauce.

Trudno ocenić efektywność działań wynikających ze stosowania ww. kodeksu ze względu na czas jego wprowadzenia.

Zasadne wydaje się tu sformułowanie jednoznacznej rekomendacji adresowanej do władz Wydziału, o podjęcie prac nad sformalizowaniem tej sfery funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wpisanie w strukturę systemu mechanizmów

zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych uznać należy istotny priorytet dla władz tej jednostki organizacyjnej.

Przykładem zapobiegania zjawiskom patologicznym w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia jest mechanizm zawarty w systemie ankietyzacji zajęć, który umożliwia eliminowanie: nieprawidłowo prowadzonych zajęć, notorycznego spóźniania się prowadzącego oraz nieodpowiedniego traktowanie studentów.

Innym przykładem jest włączenie w ten system władz Wydziału oraz opiekunów lat. Dziekan do spraw studenckich ma wyznaczone godziny konsultacji, wówczas studenci mają możliwość podzielenia się swoimi uwagami bezpośrednio z osobą odpowiedzialną za rozwój jednostki. Zdaniem studentów wyznaczone godziny przyjęć dostosowane są do ich potrzeb. Na Wydziale Przyrodniczym wizytowanego Uniwersytetu opiekunowie lat organizują spotkania, których celem jest usprawnienie komunikacji pomiędzy studentami, nauczycielami i władzami Wydziału. Najczęściej poruszonymi kwestiami na tych spotkaniach są zagadnienia dotyczące programów studiów, egzaminów lub prowadzących zajęcia.

Załącznik nr 5 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 6 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia - wg badań jednostki

3) Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia można ocenić jako dość skuteczny i kompleksowy, przy czym **mankamentem tego systemu jest jego niski stopień wdrożenia na studiach doktoranckich**. Procedury wypracowane przez władze Wydziału opierają się w większości na tradycyjnych strukturach Wydziału: instytutach i katedrach oraz tradycji akademickiej. Podobnie proponowane na Wydziale zmiany projakościowe wprowadzane są decyzjami Dziekana lub uchwałami Rady Wydziału, odpowiednio do ich kompetencji statutowych. Należy wskazać także, aby istniejący system na I i II stopniu kształcenia dostosować i udoskonalić go do potrzeb studiów doktoranckich. Potrzebne są także działania mające na celu włączenie doktorantów w proces decyzyjny, poprzez umożliwienie im pracy w odpowiednich zespołach, jak i stworzenie narzędzi pozwalających oddziaływać na oferowany program kształcenia.

Uczelnia i Wydział systematycznie podejmują działania w zakresie doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, jak i doskonalenia istniejących już procedur, o czym świadczy dokumentacja dotycząca dokonywanych analiz i podejmowanych działań

Dotychczasowe metody monitorowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia opierały się na analizie ankiet studentów i ocen nauczycieli akademickich, a także monitorowaniu procesu kształcenia, poprzez prowadzenie hospitacji i procedur dyplomowania. Obecnie Wydział opracował znacznie bardziej złożone metody i procedury oceny jakości kształcenia. Trudno jest jednak oceniać ich skuteczność ponieważ są na etapie wdrażania. Jednak **efektywność oceny doskonalenia systemu** należy ocenić jako **dobrą**.

Załącznik nr 7 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wymagających działań korygujących, naprawczych lub doskonalących wskazanych podczas poprzedniej oceny instytucjonalnej dokonanej przez Polską Komisję Akredytacyjną

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Analiza i ocena wszystkich wewnętrznych aktów normatywnych konstytuujących funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia upoważnia do sformułowania wniosku, że system ten na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach jest wdrożony. Świadczą o tym akty prawne opisujące podstawowe czynniki determinujące jakość kształcenia. Struktura podziału zadań i odpowiedzialności odnosząca się do zapewniania jakości kształcenia bazuje na dotychczasowych tradycyjnych strukturach Wydziału oraz tradycji akademickiej. Dopracowania wymaga aspekt funkcjonalny tej struktury. Brak jest w pełni wypracowanych narzędzi i procedur, które pozwalałyby władzom Wydziału decydować w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, których merytorycznymi czy metodycznymi inspiratorami byłiby interesariusze zewnętrzni. Nie satysfakcjonujący jest także zakres i metodyka badania rynku pracy, choć władze Uczelni podjęły już pewne działania w tym zakresie.

2) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia identyfikowany na Wydziale Przyrodniczym posiada cechy systemu kompleksowego. Potwierdzeniem tego są wewnętrzne akty normatywne regulujące funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz zidentyfikowane rozwiązania obejmujące wszystkie prowadzone w jednostce rodzaje studiów. Należy jednak dodać, że stopień zaawansowania kompleksowości systemu nie jest jednolity. Zdecydowanie bardziej rozwinięty jest w stosunku do studiów I i II stopnia, mniejszy w odniesieniu do studiów podyplomowych i doktoranckich. Funkcjonujący na Wydziale system uwzględnia podstawowe czynniki mające wpływ na jakość kształcenia. Choć i w tym przypadku nie zawsze jest satysfakcjonujący stopień ich spełnienia. Do tych, które powinny być w sposób szczególnie doskonalone zaliczyć można: udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w analizie, ocenie i doskonaleniu efektów kształcenia, monitorowanie losów absolwentów, czy upublicznianie deklarowanych efektów kształcenia przez system informacyjny.

3) Wydział nie podjął jeszcze w pełni wykształconych badań dotyczących określenia efektywności Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Dużym wyzwaniem pozostają także nie do końca skutecznie i efektywnie funkcjonujące jego składniki, zwłaszcza te, które mają za zadanie weryfikację stwierdzonych niesprawności. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na ocenianym Wydziale nie funkcjonuje w sposób satysfakcjonujący w obszarze studiów doktoranckich, a wprowadzenie odpowiednich procedur jest dopiero planowane.

3. Cele i efekty kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich oraz podyplomowych, a także system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie

1) Wydział Przyrodniczy Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach posiada kategorię naukową B oraz uprawnienia do nadawania stopnia doktora a także doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinach: agronomia i zootechnika oraz stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia. Ma zatem uprawnienia do prowadzenia studiów III stopnia – doktoranckich umożliwiających zdobycia stopnia naukowego doktora nauk rolniczych w odpowiedniej dyscyplinie w zależności od ukończonych studiów doktoranckich.

Funkcjonowanie **studiów doktoranckich** w Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach oraz na Wydziale Przyrodniczym regulują następujące akty prawne:

- Uchwały Senatu: Nr 11/2006 z dnia 29.03.2006 roku w sprawie zasad przyjęć na studia doktoranckie w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinach agronomia i zootechnika (z późn. zm.); Nr 14/2012 z dnia 28.03.2012 roku w sprawie utworzenia studiów doktoranckich; Nr 20/2012 z dn. 25.04.2012 r. w sprawie uchwalenia regulaminu studiów doktoranckich; Nr 48/2012 z dnia 26.09.2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia na studiach doktoranckich prowadzonych przez Wydział Przyrodniczy.

- pozostałe: Uchwały Rady Wydziału z dnia 1.02.2006 roku: Nr 39/2006 w sprawie: zaopiniowania wniosku o powołanie od nowego roku akademickiego studiów stacjonarnych doktoranckich w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie agronomia, Nr 41/2006 w sprawie: (...) w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie zootechnika; Zarządzenie Rektora Nr 19/2006 z dnia 16.03.2006 roku w sprawie utworzenia studiów doktoranckich na Wydziale Rolniczym; Uchwała Rady Wydziału Nr 1/2012 z dnia 11.01.2011 roku w sprawie: utworzenia studiów doktoranckich w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia; Zarządzenie Rektora Nr 28/2012 z dnia 30.03.2012 roku w sprawie utworzenia studiów doktoranckich na Wydziale Przyrodniczym (od roku akademickiego 2012/2013, stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia).

Szczegółowe informacje na temat studiów III stopnia prowadzonych na Wydziale są dostępne na stronie internetowej: <http://www.uph.edu.pl/index.php/pl/studia-doktoranckie.html>.

Na ocenianym Wydziale funkcjonują stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie:

- Studia Doktoranckie w dyscyplinie agronomia (Zarządzenie nr 19/2006 Rektora Akademii Podlaskiej z dnia 16 marca 2006 r. w sprawie utworzenia studiów doktoranckich na Wydziale Rolniczym);
- Studia Doktoranckie w dyscyplinie zootechnika (j.w.)
- Studia Doktoranckie w dyscyplinie biologia (Uchwała nr 14/2012 UPH w Siedlcach z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie utworzenia studiów doktoranckich, Zarządzenie nr 28/2012 Rektora UPH w Siedlcach z dnia 30 marca 2012 r. w sprawie utworzenia studiów doktoranckich na Wydziale Przyrodniczym).

Zasady związane z kształceniem na studiach doktoranckich określa regulamin prowadzenia studiów doktoranckich (przyjęty Uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach nr 20 z dnia 25 kwietnia 2012 r.). Ww. uchwała stanowi, że „Studia doktoranckie tworzy Rektor na wniosek rady podstawowej jednostki organizacyjnej. Nadzór merytoryczny nad studiami sprawuje właściwa rada podstawowej jednostki organizacyjnej”.

Opis efektów kształcenia wspólny na wszystkich studiach doktoranckich prowadzonych przez Wydział Przyrodniczy przyjęto Uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach nr 48/2012 z dn. 26 września 2012 r. W zakresie wiedzy określono 7 efektów kształcenia, w zakresie umiejętności 7 efektów,

w zakresie kompetencji społecznych 5 efektów kształcenia. Zdefiniowane efekty są przemyślane i **zawierają właściwy** dla prowadzonych studiów i założonych celów **zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych**.

Wymienione studia doktoranckie funkcjonują w oparciu o programy opracowane na Wydziale, których opis zawarty jest w Uchwałach Rady Wydziału Przyrodniczego UPH i są formalnie zaopiniowane przez Samorząd Doktorantów Wydziału. Są to Uchwały:

- Uchwała Nr 201/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego XIII kadencji UPH w Siedlcach z dnia 10 października 2012 r. w sprawie: uchwalenia programu studiów doktoranckich w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie **zooteknika**,
- Uchwała Nr 202/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego XIII kadencji UPH w Siedlcach z dnia 10 października 2012 r. w sprawie: uchwalenia programu studiów doktoranckich w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie **agronomia**,
- Uchwała Nr 203/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego XIII kadencji UPH w Siedlcach z dnia 10 października 2012 r. w sprawie: uchwalenia programu studiów doktoranckich w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie **biologia**.

Wspomniane Uchwały bazują na: Rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych (Dz.U. Nr 196, poz. 1169) i Rozporządzeniu MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich (Dz.U. Nr 225, poz. 1351). Plany i programy zostały pozytywnie zaopiniowane przez samorząd doktorantów UPH w Siedlcach. Realizacja celów kształcenia osiągnana jest poprzez przyjmowanie kandydatów spełniających określone warunki oraz realizację planu dydaktycznego przeznaczanego dla aktualnie przyjętych kandydatów.

Zasady przyjęć na studia doktoranckie prowadzone na Wydziale Przyrodniczym w Uniwersytecie Podlaskim określa Uchwała Senatu UPH w Siedlcach nr 32 z dnia 20.06.2012 r. w sprawie zasad przyjęć na studia doktoranckie w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinach agronomia i zooteknika zmieniająca Uchwałę Senatu nr 11/2006. Zasady rekrutacji opisane są także w Raporcie Samooceny na str. 31, informacje o studiach doktoranckich znajdują się również na stronie www.uph.edu.pl.

Jak zaznaczono w Raporcie Samooceny, jakość kształcenia i uzyskanie efektów określonych w planie studiów doktoranckich zapewniają:

- badania naukowe, których wyniki są wykorzystywane w procesie dydaktycznym,
- programy nauczania zapewniające przekazywanie wiedzy opartej na najnowszych wynikach badań naukowych, metody dydaktyczne pozwalające na efektywne przekazywanie wiedzy i kształtowanie umiejętności,
- baza dydaktyczna – zasoby biblioteczne, wyposażenie laboratoriów i sal dydaktycznych,
- obsługa administracyjna i techniczna procesu dydaktycznego i doktorantów.

Wszystkie programy studiów III stopnia opracowane są w jednolity sposób i zawierają w następującej kolejności:

- wskazanie nazwy i obszaru studiów;
- wskazanie dziedziny i dyscypliny naukowej, do których odnoszą się efekty kształcenia;
- związek z misją i strategią rozwoju uczelni;
- rodzaj uzyskiwanych kwalifikacji - stopnia naukowego uzyskiwanego przez absolwenta;
- wymagania wstępne i zasady rekrutacji;
- określenie formy studiów (stacjonarne, niestacjonarne), liczby semestrów;

- określenie liczby punktów ECTS, w tym łącznej liczby punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, oraz łącznej liczby punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć fakultatywnych, rozwijających umiejętności dydaktyczne lub zawodowe;
- określenie zasadniczych celów kształcenia, w tym nabywanych przez absolwenta umiejętności;
- opis efektów kształcenia dla danych studiów doktoranckich w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- określenie sposobu odbywania praktyk;
- opis sposobu zakończenia cyklu kształcenia;
- plan studiów – dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Efekty kształcenia właściwe dla każdego z trzech prowadzonych studiów doktoranckich korespondują z określonymi Uchwałą Nr 48/2012 senatu UPH w Siedlcach ogólnymi efektami kształcenia. Zdefiniowano je w sposób staranny i gruntownie przemyślany. Są przejrzyste, a ich analiza pozwala na wyrobienie obrazu poszczególnych studiów oraz wysokich kompetencji absolwenta.

Dla studiów doktoranckich w dyscyplinie **agronomia** określono 7 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 7 efektów kształcenia w zakresie umiejętności i 5 w zakresie kompetencji społecznych. Studia zaliczono do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dziedziny – nauki rolnicze.

Dla studiów doktoranckich w dyscyplinie **zootechnika** – zdefiniowano 5 efektów kształcenia w kategorii wiedzy, nie zdefiniowano w kategorii umiejętności, i 3 efekty w kategorii kompetencji społecznych. Studia zaliczono do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dziedziny – nauki rolnicze.

Dla studiów doktoranckich w dyscyplinie **biologia** – sformułowano po 5 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studia zaliczono do obszaru nauk przyrodniczych, dziedziny – nauki biologiczne.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich z dnia 5 października 2011 (Dz. U. Nr 225, poz. 1351) efekty kształcenia dla poszczególnych studiów odniesiono do obszaru nauk przyrodniczych oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Należy stwierdzić, że zdefiniowane efekty kształcenia są właściwe dla kształcenia na realizowanych studiach doktoranckich, obejmują odpowiedni zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Do realizacji założonych efektów kształcenia, w tym zdobycia przez doktoranta wysokich kwalifikacji w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych właściwie dobrano zestawy odpowiednich przedmiotów (modułów).

Sylabusy przedmiotów opracowane są według jednolitego wzoru (wspólnego w zarysie dla wszystkich prowadzonych studiów: I, II, i III stopnia oraz podyplomowych) zgodnie z wytycznymi zawartymi w Uchwale nr 13/2012 Senatu UPH w Siedlcach z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać plany studiów i programy kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia (załącznik nr 4),

studiach doktoranckich (załącznik nr 5) i studiach podyplomowych (załącznik nr 6) – i zawierają następujące pozycje:

- nazwa przedmiotu/modułu kształcenia, także w języku angielskim,
- język wykładowy,
- jednostka realizująca,
- rodzaj przedmiotu/modułu kształcenia (fakultatywny/obowiązkowy),
- rok, semestr studiów, liczba ECTS,
- imię i nazwisko koordynatora przedmiotu,
- założenia i celu przedmiotu,
- efekty kształcenia wyrażone w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- forma i typ zajęć,
- wymagania wstępne i dodatkowe
- treści modułu kształcenia (szczegółowy wykaz realizowanych zagadnień - tematów),
- literatura przedmiotu podstawowa/dodatkowa,
- planowane formy /działania/metody dydaktyczne,
- sposoby weryfikacji określonych efektów kształcenia osiągniętych przez studenta,
- forma i sposób zaliczenia (wraz z kryteriami oceniania).
- bilans punktów ECTS.

Analiza sylabusów pod kątem **zakresu i szczegółowości zdefiniowanych efektów kształcenia, realizowanych treści oraz zgodności kwalifikacji naukowych kadry naukowo-dydaktycznej** prowadzącej zajęcia dydaktyczne i sprawującej opiekę naukową nad doktorantami, pozwala na stwierdzenie, iż **założone tam efekty zostaną osiągnięte.**

Na wszystkich studiach doktoranckich przewidziane są praktyki dydaktyczne. Zajęcia w miarę możliwości rozłożone są równomiernie w semestrze letnim i zimowym na wszystkich latach studiów.

W procesie uchwalania programów kształcenia na studiach doktoranckich uczestniczą głównie wewnętrzni interesariusze, w Komisji Programowej obok przedstawicieli pracodawców był też obecny przedstawiciel doktorantów.

Studia doktoranckie w dyscyplinie agronomia – celem kształcenia jest m. in. uzyskanie wiedzy na najbardziej zaawansowanym poziomie, o charakterze podstawowym dla nauk rolniczych oraz o charakterze szczegółowym w dyscyplinie agronomia. Studia umożliwiają zdobycie wiedzy z zakresu biogeochemii środowiska przyrodniczego, diagnostyki w nawożeniu roślin, ekologii i ochrony środowiska, ekonomicznych i prawnych aspektów ochrony roślin, oceny odmian roślin rolniczych, roli czynników środowiskowych i agrotechnicznych w kształtowaniu jakości płodów rolnych, wybranych zagadnień z ekonomii. Ponadto doktoranci poszerzają wiedzę z zakresu doświadczalnictwa rolniczego, planowania badań rolniczych, wyboru metody badań, opracowania i interpretacji wyników.

Plan studiów doktoranckich na studiach stacjonarnych przewiduje realizację przedmiotów, które zgrupowane są w trzech modułach:

Moduł - Przedmioty obowiązkowe (11): „*Ekonomia*” – 15 godz. w., 1 ECTS, „*Język angielski*” - 90 godz., ćw., 6 ECTS, „*Doświadczalnictwo rolnicze*” - 30 godz., (15 ćw. +

15 w.), 2 ECTS, „*Ekologia stosowana*” - 30 godz. w., 2 ECTS, „*Biogeochemia*” - 30 godz. w., 2 ECTS, „*Diagnostyka w nawożeniu roślin*” - 30 godz., (15 ćw. + 15 w.), 2 ECTS, „*Wybrane zagadnienia z agrotechniki roślin uprawnych*” - 30 godz. w. 2 ECTS, „*Aktualne problemy ochrony roślin*” - 30 godz., w., 2 ECTS, „*Ocena odmian roślin rolniczych*” - 30 godz., w., 2 ECTS, „*Środowiskowe i agrotechniczne czynniki jakości płodów rolnych*” - 30 godz., w., 2 ECTS, „*Użytki zielone w produkcji roślinnej*” - 15 godz., w., 1 ECTS, razem 360 godz., (łącznie 240 w. + 120 ćw.), 24 ECTS.

Moduł – Przedmioty fakultatywne (4): „*Metodologia i etyka badań naukowych*” - 20 godz., w., 2 ECTS, „*Dydaktyka ogólna*” - 15 godz., w., 2 ECTS, „*Pracownia naukowa*” - 120 godz., ćw., 8 ECTS, „*Seminarium doktoranckie*” - 135 godz., ćw., 8 ECTS, razem 290 godz., (35 w. + 255 ćw.), 20 ECTS.

Ogółem przedmioty obowiązkowe i fakultatywne stanowią 650 godz., (275 w. + 375 ćw.), 44 ECTS.

Moduł – Praktyki zawodowe „*Praktyka dydaktyczna*” 120 godz., 8 ECTS., 30 godz. rocznie.

Łączna liczba punktów ECTS - **52**, w tym łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli i studentów doktorantów – **26** na studiach stacjonarnych i **16** na studiach niestacjonarnych. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć fakultatywnych, rozwijających umiejętności dydaktyczne lub zawodowe - **28**.

Plan studiów niestacjonarnych różni się od omówionego wcześniej planu studiów stacjonarnych ilością realizowanych godzin z większości – takich samych przedmiotów. Ogólny wymiar godzin z przedmiotów obowiązkowych i fakultatywnych – 450 godz. (180 w. + 270 ćw.), 44 ECTS, wymiar praktyk jest bez zmian – łącznie w cyklu kształcenia - 120 godz., 8 ECTS. Program przewiduje zdanie – w obu wypadkach - 9 egzaminów.

Dobrze zaplanowana jest sekwencja i obciążenie doktorantów zajęciami dydaktycznymi. Większość zajęć realizowana jest w semestrach I-IV, w kolejnych czterech semestrach doktoranci uczęszczają głównie na „*Praktyki dydaktyczne*” oraz zajęcia związane z realizowaną pracą doktorską. Tak więc, w ostatnich dwóch latach studiów więcej czasu poświęcają na realizację swojej pracy.

Program studiów doktoranckich, jak już zaznaczono, obejmuje praktyki zawodowe polegające na uczestniczeniu w prowadzeniu zajęć dydaktycznych w Katedrze, w której doktorant przygotowuje rozprawę doktorską, zaliczane przez opiekuna naukowego. Praktyki realizowane są w równym wymiarze na wszystkich latach studiów. Potwierdzeniem uzyskanych efektów kształcenia są zaliczenia na ocenę i egzaminy z przedmiotów objętych planem studiów, sprawozdania z przebiegu badań naukowych składane po każdym roku studiów i opinia opiekuna naukowego, odbycie praktyki zawodowej potwierdzone przez opiekuna naukowego, egzaminy doktorskie, ocena rozprawy doktorskiej i jej publiczna obrona.

Łączny wymiar zajęć objętych programem całego toku studiów wyrażony za pomocą liczby punktów ECTS odpowiada wymaganiom określonym w Rozporządzeniu MNiSW z dn. 1 września 2011 r. (DzU. Nr 196, poz. 1169) oraz Uchwale nr 20/2012 r. UPH w Siedlcach z dn. 25 kwietnia 2012 r., czyli zapewnia osiągnięcie 45-60 pkt. ECTS w toku studiów i 20-30 punktów ECTS w ramach zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne i zawodowe. Punkty ECTS dla poszczególnych przedmiotów są prawidłowo przypisane. W programie brakuje przedmiotów prowadzonych w języku angielskim, chociaż doktoranci chcieliby, aby były. Przy szczegółowej analizie możliwości osiągnięcia części założonych efektów kształcenia, w zakresie efektów

dotyczących umiejętności Wydział zdefiniował, że doktorant „potrafi prowadzić konsultacje i dyskusje naukową w języku rodzimym i obcym”, zauważono, że założone efekty nie mają odzwierciedlenia w realizowanym programie kształcenia. Realizowany program kształcenia nie obejmuje zajęć, na których doktoranci zdobywaliby umiejętność prowadzenia dyskusji naukowej w języku polskim i obcym.

Realizowany aktualnie plan studiów różni się od poprzedniego - obowiązującego od roku akademickiego 2009/2010 - przypisaniem punktów ECTS poszczególnym przedmiotom, podziałem na moduły obejmujące zajęcia obowiązkowe, fakultatywne rozwijające umiejętności dydaktyczne i zawodowe oraz praktyki zawodowe, ponadto zrezygnowano z 1 przedmiotu „*Ekonomika i zarządzanie produkcją roślinną*”, wprowadzając w to miejsce 2 nowe przedmioty „*Dydaktyka ogólna*” oraz „*Pracownia naukowa*”. W 2 przypadkach obniżono wymiar godzin („*Ekonomia*” i „*Seminarium doktoranckie*”), zaś ogólny wymiar godzin pozostał bez zmian (650 godz.). Zmiany dotyczą także nowych sylabusów – wprowadzono jednolitą ich formę, określono efekty kształcenia w 3 kategoriach dla przedmiotu, przypisano punkty ECTS i podano sposób ich wyliczenia, uaktualniono literaturę.

Studia Doktoranckie w dyscyplinie zootechnika - celem kształcenia jest nabycie aktualnej i wszechstronnej wiedzy w zakresie produkcji zwierzęcej, tj. planowania i organizacji hodowli zwierząt w Polsce i innych krajach oraz strategii działań mających na celu doskonalenie zwierząt, analiz genetycznych w hodowli zwierząt, intensyfikacji produkcji mleka, mięsa i jaj, dobrostanu zwierząt, wpływu czynników środowiskowych, a zwłaszcza żywienia na jakość produktów zwierzęcych, występowania i oddziaływania oraz obowiązujących norm substancji przypadkowych i dodatkowych w żywności pochodzenia zwierzęcego. Ponadto celem kształcenia jest ogólne zapoznanie z problemami gospodarczymi Unii Europejskiej, zagadnieniami związanymi z planowaniem i organizacją badań statystycznych, typami i zasadami zakładania i prowadzenia doświadczeń zootechnicznych, zastosowaniem statystyki matematycznej w badaniach i analizach zootechnicznych, wybranymi zagadnieniami z ekonomii oraz zdobycie umiejętności prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Prowadzone na kierunku zootechnika studia doktoranckie umożliwiają uzyskanie **stopnia naukowego doktora** w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie **zootechnika**.

Plan stacjonarnych studiów doktoranckich w dyscyplinie zootechnika przewiduje realizację następujących 16 przedmiotów: „*Technika i etyka pracy naukowej*” - 15 godz., w., 1 ECTS, „*Ekonomia*”- 15 godz., w., 1 ECTS, „*Dydaktyka ogólna*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Doświadczalnictwo zootechniczne*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Język angielski*” – 90 godz., ćw., 6 ECTS, „*Seminarium*” - 360 godz., ćw., 24 ECTS, przedmioty specjalistyczne: „*Genomika i proteomika*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Strategia hodowli zwierząt gospodarskich*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Ekologiczna produkcja jaj i mięsa drobiowego*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Produkty zwierzęce jako żywność funkcjonalna*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Problemy wysokowydajnych stad bydła mlecznego*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Diagnostyka jakości mięsa*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Proekologiczna produkcja od małych przeżuwaczy*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Substancje dodatkowe i przypadkowe w żywności pochodzenia zwierzęcego*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Utrzymanie a dobrostan zwierząt*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Problemy gospodarcze Unii Europejskiej*” – 15 godz., w., 1 ECTS. Ogółem przedmioty stanowią 660 godz., (210 w. + 450 ćw.), 44 ECTS. Ponadto w module „*Praktyka dydaktyczna*” w wymiarze 180 godz. uzyskują 12 ECTS, 45 godz./rok. Praktyka polega na uczestniczeniu lub/i prowadzeniu zajęć dydaktycznych pod opieką nauczyciela akademickiego realizującego daną formę zajęć (wykłady/ćwiczenia). Program przewiduje zdanie 3 egzaminów i uzyskanie 22 zaliczeń na ocenę. W programie nie przewidziano

przedmiotów do wyboru, za wyjątkiem seminarium doktoranckiego. Obciążenie zajęciami zaplanowano właściwie – przedmioty kończą się w 5 semestrze, od 6 semestru studenci uczęszczają tylko na seminarium specjalistyczne, tak więc w ostatnich trzech semestrach więcej czasu poświęcają na realizację zaplanowanych badań do pracy doktorskiej. Tak skonstruowany program umożliwia studentom studiów doktoranckich uzyskanie zaawansowanej wiedzy dotyczącej najnowszych osiągnięć nauki w obszarze i dziedzinie prowadzonych badań.

Łączna liczba punktów ECTS w całym toku studiów wynosi 56, w tym łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich – 43, natomiast łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne i zawodowe – Uczelnia określiła na 13. Analiza sylabusów wykazała także, że prawidłowo przypisano liczbę punktów ECTS poszczególnym przedmiotom. Spełnione są zatem wymagania dotyczące ogólnej liczby ECTS określone w Rozporządzeniu MNiSW z dn. 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych oraz Uchwale nr 20/2012 r. UPH w Siedlcach z dn. 25 kwietnia 2012 r. Natomiast nie spełnione są wymagania w zakresie oferty przedmiotów do wyboru.

Studia doktoranckie w dyscyplinie biologia - celem kształcenia jest m. in. uzyskanie przez doktoranta specjalistycznej wiedzy w zakresie wyznaczonym przez realizowaną pracę doktorską a także pogłębionej znajomości zagadnień pokrewnych, zaawansowanej wiedzy dotyczącej laboratoryjnych i terenowych technik badawczych, nabycie umiejętności planowania badań, pozyskiwania środków na badania, realizacji badań z użyciem nowoczesnych metod, statystycznego i graficznego opracowania danych i prezentacji wyników badań, rozwinięcie i doskonalenie umiejętności pisania rozpraw naukowych i publikacji, obrony hipotez naukowych, publicznych wystąpień i prezentacji wyników, opanowanie umiejętności prowadzenia ćwiczeń z wybranych przedmiotów realizowanych na kierunku biologia i oceniania wiedzy studentów z tych przedmiotów.

Prowadzone na kierunku biologia studia doktoranckie umożliwiają uzyskanie **stopnia doktora nauk przyrodniczych** w dyscyplinie **biologia**.

Plan tych studiów przewiduje realizację następujących przedmiotów: „*Etyka*” – 15 godz., w., 1 ECTS, „*Język angielski specjalistyczny*”- 45 godz., ćw., 3 ECTS, wykład specjalizacyjny (cztery wykłady z dziewięciu do wyboru przez doktorantów spośród: „*Bioróżnorodność- jej źródła i zagrożenia*”, „*Współczesne techniki chromatograficzne w biologii*”, „*Molekularne podstawy procesów życiowych*”, „*Metodologia badań w naukach biologicznych*”, „*Biologia bakterii*”, „*Biologia pierwotnego lasu*” , „*Przyrodnicze podstawy Natura 2000*”, „*Biologia ryb*”, „*Psychologia ewolucyjna*”) – 60 godz., (4 x 15 godz.) w., 4 ECTS, „*Komputerowe metody statystycznego i graficznego opracowania danych*” – 15 godz. ćw., 1 ECTS, „*Seminarium doktoranckie*” – 120 godz., ćw., 12 ECTS, „*Seminaria Instytutu Biologii/Katedry/Zakładu*” – 45 godz., ćw., 3 ECTS, Zajęcia zalecane przez opiekuna (kursy, staże, konferencje) – 30 godz., ćw., 4 ECTS, Praca naukowa w tym: konsultacje z opiekunem – 125 godz., ćw., 4 ECTS, „*Praktyka dydaktyczna*” – 195 godz., ćw., 20 ECTS. Program przewiduje zdanie 5 egzaminów i uzyskanie 16 zaliczeń na ocenę.

Łączna liczba punktów ECTS w wyniku realizacji planu studiów wynosi 52, w tym łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów – 48, zaś łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne lub zawodowe – 20.

Program studiów spełnia formalne wymagania odnośnie liczby ECTS określone w Rozporządzeniu MNiSW z dn. 1 września 2011 r., czyli zapewnia osiągnięcie 45-60 pkt. ECTS w toku studiów i 20-30 punktów ECTS w ramach zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne i zawodowe oraz jako jedyny posiada ofertę 9 przedmiotów do wyboru, natomiast wadą tego planu jest brak przedmiotu „Dydaktyka”. Przeanalizowania wymaga liczba punktów ECTS przypisanych praktykom zawodowym – 20 ECTS (195 godz.) w porównaniu ze studiami doktoranckimi w zakresie zootechniki - 12 ECTS (180 godz.) przy zbliżonym czasie ich trwania.

Obciążenie zajęciami dydaktycznymi zaplanowano dość równomiernie przez cały okres studiów, jedynie w semestrze 8 studenci uczęszczają tylko na seminarium doktoranckie i konsultacje z opiekunem pracy naukowej. Tak skonstruowany program umożliwia studentom studiów doktoranckich uzyskanie zaawansowanej wiedzy dotyczącej najnowszych osiągnięć nauki w obszarze i dziedzinie prowadzonych badań, tym samym umożliwia realizację założonych efektów kształcenia

Pomimo wdrożenia dość przemyślanego programu kształcenia na studiach doktoranckich daje się zauważyć, o czym napisano w punkcie 2 Raportu z Wizytacji, brak procedur weryfikacji założonych w programach efektów kształcenia, pod kątem możliwości osiągnięcia założonych efektów kształcenia, w tym oceny kwalifikacji naukowych kadry dydaktycznej mającej realizować zakładane efekty kształcenia. Zaleca się wprowadzenie na Wydziale przejrzystych procedur weryfikujących zakładane efekty kształcenia na wszystkich prowadzonych studiach doktoranckich oraz rozbudowanie oferty dydaktycznej, w tym wprowadzenie wspólnego dla wszystkich studiów doktoranckich seminarium ogólnowydziałowego. Wydaje się także, że prowadzone przez doktorantów prace badawcze nie gwarantują zdobycia umiejętności planowania i prowadzenia własnego projektu badawczego, w tym uczestniczenia w badaniach zespołowych, co potwierdzili uczestniczący w spotkaniu doktoranci. Wynika to z faktu realizacji prac doktorskich najczęściej zaplanowanych przez opiekunów naukowych oraz braku w programie studiów doktoranckich odpowiednich przedmiotów przygotowujących do planowania własnej pracy badawczej.

Prace doktorskie realizowane na akredytowanej jednostce wykonywane są pod opieką samodzielnych nauczycieli akademickich – profesorów tytularnych oraz doktorów habilitowanych, którzy posiadają kompetencje naukowe zgodne z profilem kształcenia doktorantów w ramach poszczególnych studiów doktoranckich. Opiekunowie naukowci dobierani są indywidualnie, by wyjść naprzeciw oczekiwaniom poszczególnych doktorantów i zapewnić ich rozwój w toku studiów doktoranckich oraz tak, aby byli dyspozycyjni podczas całego okresu studiów doktoranckich oraz aby liczba doktorantów przypadających na jednego opiekuna była możliwa do pogodzenia z jego obciążeniem pracą naukową, dydaktyczną i organizacyjną.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie doktorantów w badawcze prace naukowe. Wydział stwarza doktorantom dogodne warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych. Tematyka badań doktorantów mieści się w problematyce badawczej Wydziału Przyrodniczego. Tematyka ta jest szerzej opisana w Raporcie Samooceny na str. 34 - 35. Można ją ująć w następujące grupy; w dyscyplinie agronomia:

- badania z zakresu gleboznawstwa i chemii rolnej,
- badania z zakresu uprawy roli i roślin,
- badania z zakresu ochrony roślin,
- badania z zakresu łąkarstwa i kształtowania terenów zieleni,
- badania z zakresu ekologii,
- badania z zakresu warzywnictwa,

- ekonomika i organizacja rolnictwa,
- agroturystyka,

Tematyka prac badawczych uczestników studiów doktoranckich w dyscyplinie zootechnika:

- badania charakterystyki cytogenetycznej i molekularnej genomu drobiu i wybranych gatunków ssaków,
- badania nad populacjami wybranych gatunków zwierząt futerkowych, analiza genetyczno-hodowlana wybranych stad zwierząt,
- badania zastosowania w mieszankach surowców paszowych o szczególnych cechach oraz ich wpływu na jakość produktów,
- badania zagadnień związanych z rozrodem zwierząt gospodarskich,
- wykorzystania metod genetycznych do opracowania programu hodowlanego uwzględniającego możliwość produkcji tuczników mięsnych,
- wpływu różnych czynników na jakość i przydatność technologiczną mleka pochodzącego z gospodarstw indywidualnych regionu Podlasia.

Wyniki badań są publikowane w czasopiśmie naukowych krajowych i międzynarodowych mają dużą wartość naukową i poznawczą i są wykorzystywane w procesie dydaktycznym.

Badania naukowe prowadzone w ramach studiów doktoranckich w większości mają charakter aplikacyjny, finansowane są z budżetów jednostek, w których są prowadzone, są też badania sponsorowane oraz w jednym przypadku finansowane w dużej części ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy „Ochrona różnorodności gatunkowej cennych przyrodniczo siedlisk na użytkach rolnych na obszarach Natura 2000 w województwie lubelskim”.

Świadczy to o nabywaniu kompetencji społecznych przez doktorantów i właściwym zrozumieniu roli młodego naukowca, ale także o odpowiedzialnym podejściu promotorów do kształtowania odpowiednich postaw młodych naukowców.

Pracownicy i władze Wydziału wspierają także finansowo doktorantów w redagowaniu i lokowaniu ich publikacji w czasopiśmie naukowych.

Studia promują wśród doktorantów nastawienie na wysokie osiągnięcia, innowacyjność i współpracę, co umożliwia skuteczną rywalizację na krajowym rynku edukacyjnym. Program kształcenia jest realizowany w licznych salach wykładowych, dydaktycznych i seminaryjnych i laboratoriach, wyposażonych w nowoczesną aparaturę naukowo-badawczą, oraz przy zapewnionym swobodnym dostępie do elektronicznych baz danych literaturowych i do księgozbioru jednej z największych i wyjątkowej, jeśli chodzi o dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, bibliotek akademickich w Polsce.

Doktoranci czynnie uczestniczą w zespołach i pracach badawczych realizowanych na Wydziale Przyrodniczym UPH w Siedlcach, czego wyrazem jest bardzo duża aktywność publikacyjna doktorantów. Zespołowi Wizytującemu PKA przedłożono wykaz publikacji, których są współautorami. Podano, że efektem działalności naukowej uczestników studiów doktoranckich w latach 2008-2012 jest 246 publikacji naukowych (dokładną analizę przeprowadzono w punkcie 4.3 Raportu z Wizytacji). Należy stwierdzić, że jest on ilościowo dość duży, poza tym zwracają w nim uwagę publikacje w czasopiśmie wyróżnionych przez Journal Citation Reports, posiadających tzw. Impact Factor. W dużej mierze dorobek ten jest efektem uczestnictwa doktorantów w różnych projektach badawczych, co jest zasługą polityki realizowanej na Wydziale. Tak więc, działania ocenianej Jednostki w zakresie stymulowania doktorantów do działalności publikacyjnej oraz do czynnego uczestnictwa w życiu naukowym są racjonalne i dość skuteczne.

Kwalifikacje naukowe, dydaktyczne oraz praktyczne kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia dydaktyczne i sprawującej opiekę naukową nad doktorantami są na bardzo wysokim poziomie, co potwierdza przegląd dorobku naukowego nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na wszystkich Studiach Doktoranckich. Są to osoby legitymujące się dużym dorobkiem naukowym w reprezentowanych dyscyplinach naukowych, co gwarantuje realizację założonych efektów kształcenia .

2) Funkcjonowanie **studiów podyplomowych** w Uczelni oraz w ocenianym Wydziale regulują następujące akty prawne:

- Uchwały Senatu: Nr 6/2011 z dn. 26.01.2011 r. w sprawie studiów podyplomowych; Nr 35/2011 z dn. 28.09.2011 r. w sprawie ustalenia wytycznych określających warunki jakimi mają odpowiadać plany studiów i programy kształcenia na studiach podyplomowych; Nr 36/2011 z dn. 28.09.2011 r. w sprawie regulaminu studiów podyplomowych; Nr 13/2012 z dn. 28.03.2012 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać plany studiów i programy kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, studiach doktoranckich i studiach podyplomowych.

- pozostałe: Uchwała Rady Wydziału Nr 6/2011 z dn. 12.01.2011 r. w sprawie: zaopiniowania wniosku o powołanie studiów podyplomowych w zakresie Architektury Krajobrazu; Zarządzenie Rektora Nr 34/2011 z dn. 19.05.2011 r. w sprawie utworzenia studiów podyplomowych na Wydziale Przyrodniczym (od semestru zimowego roku akademickiego 2011/2012, o nazwie „Podyplomowe Studia w zakresie Architektury Krajobrazu”).

Szczegółowe informacje na temat studiów podyplomowych prowadzonych na Wydziale są dostępne na stronie internetowej:

<http://www.wp.uph.edu.pl/index.php/pl/kandydaci/studia-podyplomowe.html>.

Na stronie internetowej www.uph.edu.pl w ofercie Wydziału Przyrodniczego figuruje 9 różnych studiów podyplomowych. Na Wydziale oferowane są następujące unikatowe studia podyplomowe, które w roku akademickim 2012/2013 nie zostały uruchomione, ponieważ nie spełniły wymogów rekrutacyjnych (mała liczba kandydatów).

- Studia Podyplomowe Biologii i Ochrony Środowiska; rok rozpoczęcia 2009/2010
- Podyplomowe Studia z Rolnictwa; rok rozpoczęcia 2009/2010,
- Studia Podyplomowe z zakresu Technologii Produkcji Grzybów Jadalnych; rok rozpoczęcia 2010/2011, utworzone na mocy Uchwały nr 40/2010 Senatu Akademii Podlaskiej z dn. 2 czerwca 2010 r. w sprawie utworzenia od roku akademickiego 2010/2011 Podyplomowych Studiów Technologia Produkcji Grzybów Jadalnych.

- Podyplomowe Studia w zakresie Architektury Krajobrazu; rok rozpoczęcia 2011/2012, utworzone Zarządzeniem Nr 34/2011 Rektora UPH w Siedlcach z dnia 19 maja 2011 r.

- Podyplomowe Studia Kształcenia Blokowego w zakresie Przyrody,
- Interdyscyplinarne Studia Podyplomowe w zakresie Nauczania Przyrody w Szkołach Ponadgimnazjalnych; rok rozpoczęcia 2011/2012, utworzone Zarządzeniem nr 64/2011 Rektora UPH w Siedlcach z dnia 1 października 2011.

Zajęcia dydaktyczne dla słuchaczy Studiów podyplomowych realizowane są w salach wykładowych i pracowniach specjalistycznych Wydziału przy ul. Prusa 12 i 14 z wykorzystaniem odpowiedniej aparatury, specjalistycznych programów i środków dydaktycznych.

Zasady związane z kształceniem na studiach podyplomowych określa regulamin prowadzenia studiów podyplomowych (przyjęty Uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach nr 36 z dnia 28 września 2011 r.). Zgodnie z obowiązującymi przepisami plan studiów podyplomowych powinien zawierać:

- 1) wskazanie obszaru kształcenia, w którym prowadzone są studia podyplomowe,
- 2) wskazanie kierunku studiów, z którym studia podyplomowe są związane,
- 3) opis celów kształcenia,
- 4) wskazanie grup zawodowych, do których oferta studiów podyplomowych jest kierowana,
- 5) opis efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- 6) weryfikację i opis sposobów i form sprawdzenia efektów kształcenia,
- 7) opis treści kształcenia z podziałem na przedmioty lub moduły i przypisaniem do nich określonej liczby punktów ECTS,

8) opis organizacji procesu kształcenia. Zgodnie z paragrafem 9 regulaminu studiów podyplomowych (Uchwała nr 36/2011 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach z dnia 28 września 2011 roku) „plan studiów i programy kształcenia określają sposób i formę oceny efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów lub modułów. (...) Formy sprawdzenia efektów kształcenia określa plan studiów. Opis stosowanych mierników efektów kształcenia zawierają programy kształcenia”. Wyżej przytoczone przepisy obowiązywały w roku akademickim 2011/2012 i na podstawie przeglądu dokumentacji studiów podyplomowych przeprowadzonego podczas wizytacji należy stwierdzić, że akredytowana jednostka spełniała w/w kryteria. Aktualnie, tj. w roku akademickim 2012/2013 na Wydziale Przyrodniczym nie zostały jednak uruchomione studia podyplomowe, co wynika w największym stopniu z niewielkiego zainteresowania potencjalnych uczestników oraz konkurencji ze strony projektów unijnych, oferujących dofinansowanie (także pracodawcy w mniejszym stopniu finansują studia pracownikom, co ma związek ze spowolnieniem gospodarczym).

Kształcenie na wszystkich studiach podyplomowych UPH dostosowane jest do założeń KRK.

Programy kształcenia dla studiów podyplomowych, za wyjątkiem studiów Podyplomowych dotyczących Technologii Produkcji Grzybów Jadalnych opracowane są w sposób jednolity, zgodnie z wytycznymi w zakresie tworzenia programów kształcenia dla studiów podyplomowych w UPH (Uchwała nr 13/2012 Senatu UPH w Siedlcach z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać plany studiów i programy kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, studiach doktoranckich i studiach podyplomowych).

Uchwała ta określa także wzór sylabusu stanowiący w tym przypadku załącznik nr 6 do ww. Uchwały. Władze Wydziału nie przedstawiły sylabusów przedmiotów prowadzonych na studiach podyplomowych, więc nie jest możliwe określenie jakie treści i w jakim zakresie są realizowane.

„Efekty kształcenia” zawierają w następującej kolejności:

- nazwa studiów,
- związek z obszarem/obszarami kształcenia,
- rodzaj uzyskiwanych kwalifikacji,
- wymagania wstępne i zasady rekrutacji, forma studiów,
- liczba semestrów i liczba punktów ECTS,

- liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów,
- cele kształcenia,
- opis efektów kształcenia w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- opis sposobu zakończenia cyklu kształcenia.

Wzór sylabusu (opisu) przedmiotu opracowany jest w jednolity dla całego Wydziału sposób opisany powyżej - w punkcie 3.1.

Wszystkie studia podyplomowe prowadzone są w systemie niestacjonarnym, przyporządkowane zostały do obszaru nauk przyrodniczych i nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Praktyki zawodowe nie są przewidziane. Studia podyplomowe powinny trwać nie krócej niż 2 semestry i umożliwiać uzyskanie przez słuchacza co najmniej 60 pkt ECTS. Studia kończą się egzaminem końcowym, a absolwenci otrzymują świadectwo ukończenia studiów podyplomowych, którego wzór określa Zarządzenie Nr 56/2012 Rektora UPH w Siedlcach z dnia 3 lipca 2012 r.

Dla wszystkich prowadzonych na Wydziale studiów podyplomowych odrębnymi uchwałami Rady Wydziału UPH w Siedlcach uchwalono efekty kształcenia i programy studiów.

Studia Podyplomowe Biologii i Ochrony Środowiska – funkcjonują w oparciu o: Uchwałę Nr 117/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 roku w sprawie uchwalenia efektów kształcenia na Podyplomowych Studiach Biologii i Ochrony Środowiska oraz Uchwałę Nr 118/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia programu studiów na Podyplomowych Studiach Biologii i Ochrony Środowiska.

Studia trwają trzy semestry, wymagana liczba punktów ECTS wynosi 60. Przeznaczone są dla osób, które mają ukończone studia II stopnia lub jednolite magisterskie, posiadających kwalifikacje pedagogiczne chcących podwyższyć kwalifikacje w zakresie nauczania biologii i ochrony środowiska w gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych, również przygotowują do pracy w jednostkach zajmujących się ochroną środowiska. Celem kształcenia jest przekazanie pogłębionej wiedzy z zakresu biologii i ochrony środowiska, przekazanie wiedzy dotyczącej planowania i nadzoru procesów biotechnologicznych, wyrobienie umiejętności posługiwania się zaawansowanymi technikami w nauczaniu biologii, przygotowanie do zastosowania wiedzy biologicznej w praktyce.

Zdefiniowane efekty kształcenia w zakresie wiedzy obejmują 5 pozycji, w zakresie umiejętności 7 pozycji i w zakresie kompetencji społecznych 6 pozycji i odniesione są do efektów kształcenia dla obszaru nauk przyrodniczych studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Określone efekty kształcenia są właściwe dla kształcenia na realizowanych studiach podyplomowych, obejmują właściwy zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do uzyskania założonych efektów.

Wykłady i ćwiczenia są prowadzone przez nauczycieli akademickich Wydziału. W programie ujęto 17 przedmiotów prowadzonych w formie wykładów (140 godz.) i ćwiczeń (190 godz.), łączna liczba punktów ECTS: 60. Formą zaliczenia 15 przedmiotów jest zaliczenie na ocenę i 2 - egzaminy. W pierwszym semestrze realizowanych jest 5 przedmiotów: „*Botanika – zagadnienia wybrane*” – 40 godz. (10 w. + 30 ćw.), 6 ECTS, „*Zoologia – zagadnienia wybrane*” – 35 godz. (10w. + 25 ćw.), 6 ECTS, „*Anatomia człowieka*” 15 godz. w., 3 ECTS, „*Ekologia ogólna*” – 25 godz. (10 w. + 15 ćw.), 4 ECTS, „*Podstawy ochrony Środowiska*” – 10 godz. w., 2 ECTS. Łączny wymiar godzin w 1 semestrze wynosi – 55 godz. w. i 70 godz. ćw., 21 ECTS. W drugim

semestrze również realizowanych jest 5 przedmiotów: „*Dydaktyka biologii*” – 30 godz. (10 w. + 20 ćw.), 5 ECTS, „*Bioróżnorodność*” – 20 godz. (10 w. + 10 ćw.), 4 ECTS, „*Ćwiczenia terenowe z botaniki i zoologii*” 10 godz. ćw., 2 ECTS, „*Fitosocjologia*” – 25 godz. (10 w. + 15 ćw.), 4 ECTS, „*Podstawy higieny i parazytologii*” – 15 godz. (5 w. + 10 ćw.), 3 ECTS. Łączny wymiar godzin w 2 semestrze wynosi – 35 godz. w. i 65 godz. ćw., 18 ECTS. W trzecim semestrze realizowanych jest 7 przedmiotów: „*Podstawy biotechnologii*” - 30 godz. (15 w. + 15 ćw.), 6 ECTS, „*Dydaktyka biologii – przygotowywanie pomocy dydaktycznych*” – 15 godz. ćw., 3 ECTS, „*Techniki pomiarowe*” – 15 godz. ćw., 3 ECTS, „*Edukacja ekologiczna*” 15 godz. (5 w. + 10 ćw.), 3 ECTS, „*Odnowa i rekultywacja środowiska wodnego*” – 10 godz. w., 2 ECTS, „*Środowisko glebowe i jego ochrona*” 10 godz. w., 2 ECTS, „*Powietrze jego zanieczyszczenia i ochrona*” – 10 godz. w., 2 ECTS. Łączny wymiar godzin w 3 semestrze wynosi – 50 godz. w. i 55 godz. ćw., 21 ECTS. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności są na bieżąco weryfikowane przez nauczycieli przedmiotu w postaci zaliczeń, zaliczeń na ocenę i egzaminów oraz na egzaminie końcowym. Sekwencja przedmiotów i obciążenie studentów w poszczególnych semestrach prawidłowe. Szczegółowa analiza doboru przedmiotów, form zajęć i metod dydaktycznych pozwala stwierdzić, że umożliwiają one realizację założonych efektów kształcenia i odpowiadają one oczekiwaniom słuchaczy studiów.

Podyplomowe studia z Rolnictwa - zasady ich funkcjonowania określają: Uchwała Nr 129 /2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 roku w sprawie uchwalenia efektów kształcenia na Podyplomowych Studiach z Rolnictwa oraz Uchwała Nr 130/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia programu studiów na Podyplomowych Studiach z Rolnictwa. Studia trwają dwa semestry, wymagana liczba punktów ECTS wynosi 60, w tym 30, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. Oferta skierowana jest do osób, które mają ukończone studia II stopnia lub jednolite magisterskie, chcących podwyższyć kwalifikacje w zakresie rolnictwa. Celem kształcenia jest: przekazanie pogłębionej wiedzy z zakresu produkcji roślinnej i zwierzęcej, przekazanie wiedzy dotyczącej pozyskiwania środków finansowych w ramach WPR, wyrobienie umiejętności posługiwania się technikami rolniczymi, przygotowanie do zastosowania wiedzy w praktyce rolniczej.

Określono 5 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 7 w zakresie umiejętności i 6 w kategorii kompetencji społecznych. Wszystkie efekty kształcenia odniesiono do obszarowych efektów kształcenia dla studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim z obszaru odpowiadającego naukom rolniczym, leśnym i weterynaryjnym. Określone efekty kształcenia są właściwe dla kształcenia na realizowanych studiach podyplomowych, obejmują właściwy zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do uzyskania założonych efektów.

Program studiów Podyplomowego Studium z Rolnictwa przewiduje realizację 15 przedmiotów z czego w 1 semestrze 7: „*Podstawy chemii rolnej*” – 18 godz. (9 w. + 9 ćw.), 4 ECTS, „*Podstawy uprawy roli*” – 12 godz. (6 w + 6 ćw.), 4 ECTS, „*Technologie uprawy roślin*” – 24 godz. (12 w. + 12 ćw.), 6 ECTS, „*Łąkarstwo*” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), 3 ECTS, „*Ochrona roślin*” – 24 godz. (12 w. + 12 ćw.), 5 ECTS, „*Żywność zwierząt z fizjologią*” – 18 godz. (9w. + 9 ćw.), 5 ECTS, „*Marketing rolniczy*” – 12 godz. (6w. + 6 ćw.), 3 ECTS. Łącznie w 1 semestrze wymiar godzin wynosi -120 (60 w. + 60 ćw.) a liczba punktów ECTS – 30.

W 2 semestrze słuchacze zgłębiają: „*Chów zwierząt gospodarskich*” – 24 godz. (12w. + 12 ćw.), 6 ECTS, „*Ekonomika rolnictwa*” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), 3 ECTS,

„Podstawy rachunkowości rolnej” – 12 godz. ćw., 3 ECTS, „Technika rolnicza” – 18 godz. (9 w. + 9 ćw.), 5 ECTS, „Doradztwo technologiczne” – 18 godz. (9 w. + 9 ćw.), 4 ECTS, „Agroinformatyka” – 12 godz. ćw., 3 ECTS, „Postęp biologiczny” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), 3 ECTS, „Ekologia rolnicza” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), 3 ECTS co daje łącznie w drugim semestrze 120 godz. (48 w. + 72 ćw.) i 30 ECTS. Program przewiduje zdanie 4 egzaminów i uzyskanie 11 zaliczeń.

Szczegółowa analiza efektów kształcenia, doboru przedmiotów, pozwala stwierdzić, że na tych studiach treści programowe poszczególnych przedmiotów, formy zajęć i metody dydaktyczne umożliwiają realizację założonych efektów kształcenia i odpowiadają one założonym oczekiwaniom słuchaczy studiów.

Studia Podyplomowe z zakresu Technologii Produkcji Grzybów Jadalnych - Studia trwają dwa semestry, ogólna liczba godzin dydaktycznych wynosi 240. Nie określono dla tych studiów wymaganej liczby punktów ECTS jak również efektów kształcenia. Program nie jest dostosowany do wytycznych zawartych w Uchwale nr 13/2012 Senatu UPH w Siedlcach (przedstawiono wersję obowiązującą przed wprowadzeniem ww. Uchwały). Adresatami studiów są osoby zajmujące się uprawą grzybów jadalnych, producenci pieczarek, boczniaków, shiitake, osoby związane z przetwórstwem grzybów, technolodzy zatrudnieni w wytwórni podłoża, okrywy oraz obiektach uprawnych, pracownicy ośrodków doradztwa rolniczego chcący zdobyć nową specjalność zawodową.

Celem utworzenia studiów jest poszerzenie wiedzy z zakresu biologii, znaczenia i sposobów uprawy grzybów jadalnych, poznanie nowoczesnych metod produkcji podłoża, okrywy i grzybni grzybów uprawnych oraz budowy i wyposażenia nowoczesnych obiektów uprawnych, nabycie umiejętności łączenia produkcji grzybów uprawnych z profesjonalnym marketingiem i zarządzaniem przedsiębiorstwem.

Plan studiów przewiduje realizację 16 przedmiotów zawodowych, z czego 7 jest realizowanych w 1 semestrze. Są to: „*Biologia i znaczenie grzybów jadalnych*” - 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), „*Budownictwo i wyposażenie obiektów do produkcji grzybów*” – 18 godz. (8 w. + 10 ćw.), „*Woda i klimat w produkcji grzybów*” – 24 godz. (10 w. + 14 ćw.), „*Podłoża do uprawy grzybów*” – 24 godz. (10 w. + 14 ćw.), „*Technika produkcji grzybni*” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), „*Okrywa w uprawie grzybów*” – 24 godz. (12 w. + 12 ćw.), „*Agrotechnika w uprawie grzybów*” (zajęcia w pieczarkarni i boczniakarni) – 14 godz. 6 godz. 1 semestr i 8 godz. semestr 2 (8 w. + 6 ćw.). W drugim semestrze prowadzone są przedmioty: „*Szkodniki i choroby grzybów uprawnych*” – 24 godz. (8 w. + 16 ćw.), „*Marketing i obrót grzybów uprawnych*” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), „*Doradztwo w uprawie grzybów*” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), „*Grzyby o właściwościach leczniczych*” – 12 godz. (4 w. + 8 ćw.), „*Grupy producenckie*” - 6 godz. w., „*Systemy zarządzania jakością*” – 8 godz. w., „*Przechowywanie i przetwarzanie grzybów*” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), „*Ćwiczenia terenowe*” (obiekty pieczarkarskie, kompostownie, centra logistyczne, przetwórnice) – 18 godz. ćw., „*Seminarium*” – 8 godz. ćw. Ogółem cykl kształcenia obejmuje 240 godz. (104 w. + 136 ćw.) oraz zdanie 6 egzaminów i uzyskanie 10 zaliczeń. Warunkiem ukończenia studiów jest uzyskanie wymaganych zaliczeń i egzaminów oraz złożenie egzaminu końcowego z wynikiem co najmniej dostatecznym.

Analizując dobór przedmiotów, ich wymiar w tym ilość ćwiczeń (zajęć praktycznych), dobór kadry prowadzącej; oprócz pracowników naukowych UPH zajęcia prowadzą praktycy, uznani eksperci z kraju i z Holandii, należy stwierdzić, że założone cele zostaną osiągnięte.

Studia Podyplomowe w zakresie Architektury Krajobrazu - zasady funkcjonowania określają: Uchwała Nr 133 /2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 roku w sprawie uchwalenia efektów kształcenia

na Podyplomowych Studiach w zakresie Architektury Krajobrazu oraz Uchwała Nr 134/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia programu studiów na Podyplomowych Studiach w zakresie Architektury Krajobrazu, Uchwała Nr 135 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia programu kształcenia na ww. Studiach. Zasady rekrutacji zatwierdzono Uchwałą 136/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 r. Studia trwają dwa semestry, wymagana liczba punktów ECTS wynosi 60, w tym 30, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

Studia przeznaczone są dla absolwentów studiów jednolitych magisterskich lub I stopnia kierunków: ogrodnictwo, rolnictwo, ochrona środowiska, geografia, turystyka rekreacja oraz wszystkich osób zajmujących się planowaniem i urządzaniem zieleni lub współpracujących z pracownikami projektowymi.

Celem kształcenia jest zdobycie wiedzy planistycznej dotyczącej zasad kształtowania i kompozycji terenów zieleni, zdobycie wiedzy przyrodniczej niezbędnej do prawidłowego doboru roślin oraz pielęgnacji parków i ogrodów, zdobycie podstawowej wiedzy technologicznej z zakresu urządzania i pielęgnacji obiektów architektury krajobrazu, podstawowej wiedzy z zakresu historii sztuki ogrodowej, umiejętności sporządzania opracowań projektowych obiektów architektury krajobrazu.

Określono 7 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 5 w zakresie umiejętności i 5 w kategorii kompetencji społecznych. Wszystkie efekty kształcenia odniesiono do obszarowych efektów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim z obszaru odpowiadającego naukom rolniczym, leśnym i weterynaryjnym. Określone efekty kształcenia na realizowanych studiach podyplomowych **obejmują zbyt wąski zakres wiedzy**, umiejętności i kompetencji społecznych, możliwe iż niewystarczający do uzyskania założonych celów, tak aby absolwent był przygotowany do współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin wpływających na treść i formę krajobrazu. **Efekty kształcenia** odniesiono do obszarowych efektów kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia **(R1A), a powinny być zdefiniowane na poziomie studiów drugiego stopnia (R2A).**

Program tych studiów przewiduje realizację 21 przedmiotów, z czego w 1 semestrze realizowane są: „*Botanika*” – 10 godz. (4 w. + 6 ćw.) , 2 ECTS, „*Podstawy uprawy roślin*” – 10 godz. (4 w. + 6 ćw.), 2 ECTS, „*Ekologia z elementami ekologii krajobrazu*” - 10 godz. w., 2 ECTS, „*Historia sztuki ogrodowej*” – 12 godz. w., 3 ECTS, „*Roślinne kompozycje ogrodowe*” – 8 godz. (3 w. + 5 ćw.), 4 ECTS, „*Projektowanie parków i ogrodów*” – 8 godz. (3w. + 5 ćw.), 4 ECTS, „*Podstawy planowania przestrzennego*” – 12 godz. w., 2 ECTS, „*Rośliny ozdobne*” – 10 godz. (4 w. + 6 ćw.), 2 ECTS, „*Urządzanie i pielęgnacja terenów zieleni*” – 12 godz. (4 w. + 8 ćw.), 2 ECTS, „*Budownictwo i materiałoznawstwo*” – 10 godz. (2w. + 8 ćw.), 2 ECTS, „*Ochrona roślin*” – 10 godz. (4 w. + 6 ćw.), 2 ECTS, „*Ekologiczne metody uprawy*” – 6 godz. w., 1 ECTS, „*Seminarium*” – 4 godz. 2 ECTS. Łącznie - 122 godz. z wyraźną przewagą ćwiczeń i 30 ECTS.

W drugim semestrze przewidziano przedmioty: „*Komputerowe metody wspomagania projektowania*” – 14 godz. ćw., 4 ECTS, „*Roślinne kompozycje ogrodowe*” - 28 godz. (5 w. + 23 ćw.), 6 ECTS, „*Projektowanie parków i ogrodów*” – 28 godz. (5 w. + 23 ćw.), 6 ECTS, „*Podstawy kosztorysowania i dokumentacja techniczna*” – 10 godz. (4 w. + 6 ćw.), 3 ECTS, „*Projektowanie drobnych form architektonicznych*” – 12 godz. (4 w. + 8 ćw.), 3 ECTS, „*Miernictwo z podstawami bilansowania mas ziemnych*” – 10 godz. (4 w. + 6 ćw.), 3 ECTS, „*Seminarium dyplomowe*” – 8 godz. ćw., 4 ECTS, „*Ćwiczenia terenowe*” – 8 godz. ćw. 1 ECTS; razem 118 godz., 30 ECTS. Program przewiduje zdanie

3 egzaminów. Dobór przedmiotów jest właściwy do osiągnięcia zdefiniowanych efektów i wyznaczonych celów. Ze względu na brak sylabusów przedmiotów nie jest możliwe określenie jakie treści i w jakim zakresie są realizowane. Cykl kształcenia kończy się egzaminem i przedstawieniem końcowej pracy projektowej złożonej z części pisemnej i graficznej zawierającej założenia do projektu, studia i analizy, projekt zagospodarowania terenu, projekty szczegółowe i wizualizacje opracowane w porozumieniu z promotorem.

Interdyscyplinarne Studia Podyplomowe w zakresie Nauczania Przyrody w Szkołach Ponadgimnazjalnych - zasady funkcjonowania określają: Uchwała Nr 125/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 roku w sprawie uchwalenia efektów kształcenia na Interdyscyplinarnych Studiach Podyplomowych w zakresie Nauczania Przyrody w Szkołach Ponadgimnazjalnych oraz Uchwała Nr 126/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia programu studiów na ww. studiach. Trwają one trzy semestry, wymagana liczba punktów ECTS wynosi 90, w tym 30, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

Oferta skierowana jest do osób, które mają ukończone studia II stopnia lub jednolite magisterskie na kierunkach: biologia, chemia, geografia lub fizyka oraz kwalifikacje pedagogiczne oraz chcących uzyskać kwalifikacje do nauczania przyrody w szkole ponadgimnazjalnej.

Celem kształcenia jest: przekazanie pogłębionej wiedzy z zakresu nauk przyrodniczych, przekazywanie wiedzy dotyczącej różnych zjawisk przyrodniczych w sposób interdyscyplinarny, wyrobienie umiejętności planowania i wykonywania obserwacji i doświadczeń przyrodniczych, przygotowanie do zastosowania wiedzy w praktyce w celu ułatwienia integracji i prowadzenia przedmiotu przyroda w szkole ponadgimnazjalnej (IV etap edukacyjny).

Program kształcenia dostosowany jest do wymagań KRK. Opisane w sposób przemyślany są, efekty kształcenia i określona liczba punktów ECTS, zarówno dla programu studiów, jak i dla poszczególnych przedmiotów. W kategorii wiedzy określono 6 efektów, umiejętności - 6 efektów i w kategorii kompetencji społecznych 5 efektów, które odniesione są do efektów kształcenia dla obszaru nauk przyrodniczych studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Określone efekty kształcenia są właściwe dla kształcenia na realizowanych studiach podyplomowych, obejmują właściwy zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do uzyskania założonych efektów i celów kształcenia. Dobór przedmiotów zapewnia osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

W toku studiów przewidziano 24 przedmioty (po 8 w każdym semestrze). W 1 semestrze prowadzone są: „*Historia badań i odkryć naukowych*” – 10 godz. w., 2 ECTS, „*Metodologia badań naukowych*” – 60 godz. (30 w. + 30 ćw.), 2 ECTS, „*Techniki informatyczne w badaniach przyrodniczych*” – 15 godz. ćw., 4 ECTS, „*Współczesne osiągnięcia w badaniach przyrodniczych*” – 12 godz. w., 4 ECTS, „*Naukowe podstawy osiągnięć sportowych*” – 10 godz. (4 w. + 6 ćw.), 4 ECTS, „*Światło w przyrodzie, nauce i technice*” – 30 godz. (12 w. + 18 ćw.), 8 ECTS, „*Ochrona środowiska i hydrologia w praktyce*” – 18 godz. (3 w. + 15 ćw.), 4 ECTS, „*Mikro i makroświat*” – 12 godz. (4 w. + 8 ćw.), 3 ECTS,

W drugim semestrze realizowane są kolejne przedmioty: „*Dydaktyka przyrody*” – 30 godz. (15 w. + 15 ćw.) 5 ECTS, „*Energetyka przyrody*” 15 godz. (3 w. + 12 ćw.), 4 ECTS, „*Ochrona środowiska i hydrologia w praktyce*” – 18 godz. (3 w. + 15 ćw.), 4 ECTS, „*Interdyscyplinarne spojrzenie na sztukę*” – 6 godz. ćw., 2 ECTS, „*Psychologiczne problemy pamięci*” – 6 godz. w., 2 ECTS, „*Emocje – geneza,*

różnorodność, znaczenie” – 5 godz. w. 2 ECTS, „*Cykliczność zjawisk i procesów przyrodniczych*” – 18 godz. (6 w. + 12 ćw.), 5 ECTS, „*Wykład monograficzny*” – 4 godz. w., 4 ECTS.

W semestrze 3 przewidziano: „*Dydaktyka przyrody*” – 30 godz. (15 w. + 15 ćw.), 5 ECTS, „*Etyka w badaniach przyrodniczych*” – 10 godz. (5 w. + 5 ćw.), 3 ECTS, „*Popularyzacja osiągnięć naukowych*” – 10 godz. (5 w. + 5 ćw.), 3 ECTS, „*Energetyka przyrody*” – 15 godz. (3 w. + 12 ćw.), 4 ECTS, „*Technologie współczesne i przyszłości*” – 12 godz. (6 w. + 6 ćw.), 3 ECTS, „*Zastosowanie osiągnięć naukowych w medycynie*” – 24 godz. (6 w. + 18 ćw.), 5 ECTS, „*Naukowe podstawy zdrowia i urody*” – 18 godz. (6 w. + 12 ćw.), 3 ECTS, „*Wykład monograficzny*” – 4 w., 4 ECTS. W programie przewidziano zdanie 7 egzaminów. Studia kończą się zdaniem egzaminu końcowego.

Należy zauważyć, że niektórym przedmiotom niewłaściwie przypisano liczbę punktów ECTS, chociaż nie przedstawiono sposobu ich wyliczenia, to porównanie poszczególnych przedmiotów budzi w tym względzie wątpliwości np.: „*Metodologia badań naukowych*” – 60 godz. (30 w. + 30 ćw.), zaliczenie na ocenę, tylko 2 ECTS, „*Światło w przyrodzie, nauce i technice*” – 30 godz. (12 w. + 18 ćw.), egzamin, 8 ECTS, „*Wykład monograficzny*” – 4 godz. w., zaliczenie (bez oceny), aż 4 ECTS. Program studiów wymaga zatem przeanalizowania na nowo liczby przypisanych przedmiotom punktów ECTS.

Podyplomowe Studia Kształcenia Blokowego w zakresie Przyrody – funkcjonują w oparciu o: Uchwałę Nr 121/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 roku w sprawie uchwalenia efektów kształcenia na Podyplomowych Studiach Kształcenia Blokowego w zakresie Przyrody oraz Uchwałę Nr 122/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia programu studiów na ww. studiach. Trwają one trzy semestry, wymagana liczba punktów ECTS wynosi 60 w tym 30, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

Oferta skierowana jest do osób, które mają ukończone studia I lub II stopnia lub jednolite magisterskie oraz kwalifikacje pedagogiczne, chcących uzyskać kwalifikacje do nauczania przyrody w szkole podstawowej.

Celem kształcenia jest: przekazanie pogłębionej wiedzy z zakresu nauk przyrodniczych przekazanie wiedzy odnośnie nauczania treści dotyczących przyrody, wyrobienie umiejętności planowania i wykonywania obserwacji i doświadczeń przyrodniczych, przygotowanie do zastosowania wiedzy w praktyce.

W programie kształcenia opisane są w sposób przemyślany efekty kształcenia i określona liczba punktów ECTS, zarówno dla programu studiów jak i dla poszczególnych przedmiotów. W kategorii wiedzy określono 5 efektów, umiejętności - 6 efektów i w kategorii kompetencji społecznych 4 efekty, które odniesione są do efektów kształcenia dla obszaru nauk przyrodniczych studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Zdefiniowane efekty kształcenia są właściwe dla kształcenia na realizowanych studiach podyplomowych, obejmują odpowiedni zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do uzyskania założonych efektów i celów kształcenia. Właściwie dobrano przedmioty do osiągnięcia określonych celów i efektów kształcenia.

Do realizacji zdefiniowanych efektów kształcenia przewidziano 18 przedmiotów; w 1 semestrze: „*Podstawy biologii*” – 35 godz. (10 w. + 25 ćw.), 6 ECTS, „*Wykorzystanie eksperymentu i obserwacji w nauczaniu przyrody*” – 20 godz. (5 w. + 15 ćw.), 4 ECTS, „*Wykorzystanie komputerów w nauczaniu przyrody*” – 30 godz. ćw. 5 ECTS, „*Dydaktyka przyrody*” – 20 godz. ćw. 4 ECTS, „*Podstawy prawne w funkcjonowaniu szkoły*” – 5 godz. w. 1 ECTS (łącznie 110 godz., 20 ECTS).

W semestrze 2 realizowane są: „*Laboratorium terenowe*” – 20 godz. ćw., 4 ECTS, „*Anatomia i fizjologia człowieka*” – 15 godz. w. 3 ECTS, „*Ćwiczenia terenowe z botaniki i zoologii*” – 10 godz. ćw., 2 ECTS, „*Przewodnik Przyrodniczy*” – 20 godz. ćw., 4 ECTS, „*Hodowle hobbystyczne zwierząt*” – 10 godz. (5 w. + 5 ćw.), 1 ECTS, „*Edukacja ekologiczna*” – 25 godz. (5 w. + 20 ćw.), 4 ECTS, „*Bioetyka*” – 10 w., 2 ECTS, „*Ocenianie wspierające rozwój ucznia z elementami pomiaru dydaktycznego*” – 25 godz., ćw., 4 ECTS, (łącznie 125 godz., 24 ECTS).

W ostatnim semestrze: „*Ewaluacja i monitoring procesu dydaktycznego*” – 20 godz. ćw., 3 ECTS, „*Elementy chemii w nauczaniu przyrody*” – 25 godz. (10 w. + 15 ćw.), 4 ECTS, „*Podstawy geografii*” – 35 godz. (10 w. + 25 ćw.), 5 ECTS, „*Wybrane zagadnienia z fizyki*” – 25 godz. (10 w. + 15 ćw.), 2 ECTS, „*Podstawy higieny i parazytologii*” – 10 godz. (5 w. + 5 ćw.), 2 ECTS (razem 115 godz. , 16 ECTS). Sekwencja przedmiotów oraz obciążenie w poszczególnych semestrach nie budzą zastrzeżeń. W programie przeważają ćwiczenia, nie przewidziano zajęć fakultatywnych.

W trakcie wizytacji bardziej szczegółowo zapoznano się z dokumentacją studiów podyplomowych w zakresie Architektury Krajobrazu otwartych w roku akademickim 2011/2012. Dokumentacja spełniała warunki formalne określone w przepisach prawa oraz regulacjach uczelnianych (m.in. określone zostały cele i efekty kształcenia, punktacja ECTS, itd.). Celem prowadzenia studiów podyplomowych było m.in. zdobycie przez uczestników wiedzy planistycznej dotyczącej zasad kształtowania i kompozycji terenów zieleni oraz wiedzy przyrodniczej niezbędnej do prawidłowego doboru roślin oraz pielęgnacji parków i ogrodów, umiejętności sporządzania opracowań projektowych obiektów architektury krajobrazu a także poznanie nowych technologii z zakresu urządzania i pielęgnacji obiektów architektury krajobrazu. Adresatami studiów były między innymi osoby pragnące uzyskać nowe kwalifikacje oraz osoby rozpoczynające działalność związaną z projektowaniem i zakładaniem ogrodów. Zajęcia były prowadzone przez nauczycieli akademickich z Wydziału. Z kolei w przypadku Studiów Podyplomowych z zakresu Technologii Produkcji Grzybów Jadalnych zaangażowanych było ponad 75% zewnętrznych ekspertów, co należy uznać za atut tychże studiów. Ponadto warto zwrócić uwagę, że absolwenci Technologii Produkcji Grzybów Jadalnych założyli także grupę producencką, co należy uznać za dobrą praktykę, a jednocześnie wymierny efekt studiów podyplomowych.

Zaangażowanie zewnętrznych wykładowców w osobach tzw. praktyków w realizację zadań dydaktycznych na studiach podyplomowych, stanowi niewątpliwy atut oferty edukacyjnej i istotny czynnik wpływający na wysoką jakość kształcenia na tych studiach. Ponadto czynnik ten stanowi także zachętę dla potencjalnych uczestników. Stąd też rekomenduje się (przy uruchomieniu studiów podyplomowych np. w przyszłym roku akademickim) uwzględnienie wśród kadry dydaktycznej na poszczególnych studiach większej liczby praktyków.

Kompetencje naukowe, dydaktyczne oraz praktyczne kadry realizującej zajęcia dydaktyczne na wszystkich studiach podyplomowych są na bardzo wysokim poziomie, co potwierdza przegląd dorobku naukowego nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na Studiach Podyplomowych dotyczących architektury krajobrazu. Są to osoby legitymujące się dużym dorobkiem naukowym w zakresie realizowanych treści programowych. Należy stwierdzić, że na Studiach Podyplomowych Architektura krajobrazu treści programowe, organizacja i formy zajęć umożliwiają realizację założonych efektów kształcenia i odpowiadają oczekiwaniom słuchaczy studiów, o czym świadczą wysokie oceny przyznane w przeprowadzonej w roku akademickim 2011/2012 ankiecie ewaluacyjnej poszczególnym przedmiotom i poszczególnym nauczycielom akademickim. Na podstawie 10 ankiet (wszyscy uczestnicy studiów podyplomowych),

stwierdzono w 9 na 16 przedmiotów/nauczycieli średnią ocenę powyżej 4,5, w dalszych 6 powyżej 4,0 i w 1 przypadku – 3,74 w skali 1-5.

Podsumowując, na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji prowadzonych studiów podyplomowych w poprzednich latach oraz wewnętrznych przepisów prawnych należy stwierdzić, że programy i plany studiów dotyczące oferowane studiów podyplomowych umożliwiają **w pełni** realizację zakładanych efektów kształcenia w założonym czasie trwania studiów. Na podkreślenie zasługuje przewaga zajęć o charakterze praktycznym i to na wszystkich prowadzonych studiach podyplomowych, oraz włączenie w skład kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne osób z doświadczeniem praktycznym, pracujących w różnych instytucjach, firmach i zakładach przemysłowych. Efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców osiągnane są **w stopniu znaczącym. Ponadto jednostka umożliwia:**

- nabycie uprawnień do wykonywania zawodu – **w stopniu znaczącym,**
- nabycie nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy – **w pełni.**

3). Zgodnie z informacjami uzyskanymi od kierowników studiów podyplomowych programy studiów były na etapie tworzenia konsultowane zarówno z interesariuszami wewnętrznymi jak i zewnętrznymi zrzeszonymi w Komisjach Programowych poszczególnych kierunków. Przedstawiciele interesariuszy prowadzą zajęcia dydaktyczne na studiach.

Zewnętrznymi interesariuszami są m. in.:

- Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie,
- Kuratorium Oświaty w Warszawie,
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli,
- Urzędy Gmin w województwach mazowieckim, lubelskim i podlaskim,
- Instytut Warzywnictwa w Skierniewicach,
- Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,

Firmy prywatne:

- Doradztwo Produkcji Pieczarek, Nikodem Sakson,
- WOKAS S.A.

Uczelnia prowadzi szeroko rozwiniętą współpracę z pracodawcami, zasięga ich opinii w różnych sprawach, np. czy dany kierunek w regionie będzie potrzebny. Dobre relacje potwierdziło spotkanie z Zespołem Wizytującym, na które przybyli bardzo licznie (ok. 30 osób). Efekty kształcenia zdefiniowane dla poszczególnych studiów są zgodne z ich potrzebami i wymaganiami. Program jest niejednokrotnie konstruowany pod kątem zapotrzebowania konkretnych pracodawców, co jest dużym atutem tej Jednostki, a nawet na specjalne zapotrzebowanie interesariuszy zewnętrznych (pieczarkarzy) uruchomiono studia podyplomowe dotyczące technologii produkcji grzybów jadalnych. Pracodawcy współpracujący z Uczelnią w większości są jej absolwentami, identyfikują się mocno z Uczelnią, w niektórych przypadkach całe kierownictwo i kadra przedsiębiorstwa to byli studenci Uczelni (przemysł mięsny - 7 zakładów m. in. Sokołów S.A., Czyżew); zatrudniają absolwentów Uczelni, przyjmują na staże i praktyki, angażują studentów do aktywnego poszukiwania pracy, ukierunkowują absolwentów, uczą pisać CV w taki sposób, aby właściwie zaprezentować się potencjalnemu pracodawcy, wykazać swoje mocne strony tak aby było ono konkurencyjne, organizują konkursy dla studentów np. na nadzienie dla ciastka, owocowe komponenty do jogurtów, serków. Pracodawcy wysoko cenią osobisty kontakt z pracownikami Uczelni i bezpośrednio przekazywanie uwag

z oczekiwaniem ich uwzględnienia w nowo konstruowanych programach studiów. Współpraca jest inspirująca dla obu stron. Wyniki badań znajdują praktyczne zastosowanie w postaci wdrożeń np. w zakładach mięsnych należących do grupy Sokołów S.A. Pracodawcy na spotkaniu zgodnie orzekli, iż Uczelnia jest „kuźnią” kadr dla przemysłu rolno-spożywczego, a także kształci przyszłych rolników.

Program nauczania studiów podyplomowych jest aktualizowany na bieżąco. W roku obecnym dostosowano go do wymagań Uchwały nr 13/2012 Senatu UPH w Siedlcach z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać plany studiów i programy kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, studiach doktoranckich i studiach podyplomowych) mającej na celu dostosowanie go do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego z dn. 2 listopada 2011 (Dz. U. Nr 253, poz. 1520). Określono efekty kształcenia, przypisano punkty ECTS poszczególnym przedmiotom.

Ww. uchwała spowodowała konieczność przeglądu treści programowych przedmiotów, a także uruchomiła mechanizmy prowadzące do aktualizacji planów i programów nauczania. Przykładowo program Studiów Podyplomowych w zakresie Architektury Krajobrazu realizowany w roku akademickim 2011/2012 różni się od obowiązującego w bieżącym roku akademickim rezygnacją z dwóch przedmiotów „Projektowanie w krajobrazie zurbanizowanym” oraz „Projektowanie w krajobrazie otwartym” a wprowadzeniem w to miejsce dwóch nowych przedmiotów „Roślinne kompozycje ogrodowe” oraz „Projektowanie parków i ogrodów” w tym samym wymiarze godzin. Ponadto „Seminarium” obecnie jest w nowym programie w 1 semestrze, zmniejszono o 2 godz. liczbę godzin „Ćwiczeń terenowych” oraz „Ekologii z elementami ekologii krajobrazu”. Łączna liczba godzin i punktów ECTS pozostała bez zmian.

Dostosowywany jest on także do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców i samych słuchaczy, o czym wspomniano powyżej. O interaktywnym kształtowaniu programów studiów i dostosowywaniu ich do zmieniających się oczekiwań najlepiej świadczy fakt, że powołano studia podyplomowe Technologia Produkcji Grzybów Jadalnych na wyraźne zapotrzebowanie rynku.

Sposób weryfikacji wiedzy i umiejętności jest przejrzysty, znany słuchaczom, odbywa się na bieżąco poprzez uzyskiwanie przewidzianych w programie studiów form zaliczenia poszczególnych przedmiotów a końcowym etapem jest uzyskanie wymaganych zaliczeń i egzaminów oraz złożenie egzaminu końcowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Słuchacz po cyklu wykładów i ćwiczeń wypełnia ankietę, w której ocenia organizację studiów oraz sposób przekazywania wiedzy i jej przydatność w pracy. Program studiów jest konsultowany z pracodawcami, a kadra dobierana również pod kątem potrzeb studentów.

Akredytowana jednostka posiada zidentyfikowanych interesariuszy zewnętrznych, którzy w mniejszym lub większym stopniu uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągnięcia oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na studiach podyplomowych. Są to zarówno jednostki budżetowe i instytucje publiczne, jak też firmy prywatne. Na szczególną uwagę zasługuje dotychczasowa współpraca w ramach Studiów Podyplomowych z zakresu Technologii Produkcji Grzybów Jadalnych, które zostały uruchomione w dużym stopniu dzięki sugestiom interesariuszy zewnętrznych, zaangażowano praktyków do prowadzenia zajęć oraz dały one wymierne efekty (w postaci np. założenia grupy producenckiej, czy też wysokiej efektywności zatrudnieniowej wśród absolwentów). Przede wszystkim jednak studia te stanowią przykład elastycznego podejścia akredytowanej jednostki do potrzeb

rynku pracy. Na niemal wszystkich dotychczas prowadzonych na Wydziale Przyrodniczym studiach podyplomowych interesariusze zewnętrzni mieli bardziej lub mniej bezpośredni wpływ na proces tworzenia oferty oraz realizację procesu dydaktycznego. Ponadto w ramach współpracy z otoczeniem zewnętrznym realizowane były np. zajęcia terenowe (m.in. w Białowieskim Parku Narodowym, Parku Krajobrazowym Dolina Bugu, Podlaskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, prywatnych ogrodach).

W odniesieniu do przygotowywania oferty studiów podyplomowych akredytowana jednostka nie posiada jednak spójnego systemu czy też precyzyjnie określonych procedur poza przepisami uczelnianymi. Działania w tym zakresie wynikają głównie z niesformalizowanej obserwacji, czasem zmiany przepisów i zapotrzebowania np. ze strony nauczycieli, albo sygnałów od potencjalnych słuchaczy. Aby te procesy uporządkować i usprawnić sugeruje się powołanie pełnomocnika dziekana ds. studiów podyplomowych, który mógłby zająć się kompleksowo kwestiami organizacyjnymi, marketingiem studiów podyplomowych, analizą zapotrzebowania rynku i pracodawców, etc.

W odniesieniu do interesariuszy wewnętrznych pozyskiwanie opinii na temat jakości prowadzonych studiów podyplomowych odbywa się dość sporadycznie i także nie jest sformalizowane (należy jednak zwrócić uwagę, że w niektórych przypadkach uczestnicy studiów podyplomowych uczestniczyli w ewaluacji, wypełniając np. ankiety). W trakcie wizytacji zapoznano się z wynikami badania techniką ankiety audytoryjnej wśród słuchaczy studiów podyplomowych w zakresie Architektury Krajobrazu w roku akademickim 2011/2012. Ewaluacja obejmowała poszczególne przedmioty oraz ocenę wykładowców, a narzędzie zawierało kilkanaście pytań. Działania tego typu powinny być upowszechniane na wszystkich kierunkach. W akredytowanej jednostce nie ma wydzielonej komórki czy stanowiska do koordynacji studiów podyplomowych, w której zakres działań mogłaby wchodzić np. ewaluacja. Funkcje w tym zakresie spełniają kierownicy studiów podyplomowych (podlegają bezpośrednio dziekanowi), a do zadań administracyjnych na zlecenie zaangażowani są pracownicy instytutów. Stąd także w tym przypadku sugeruje się powołanie pełnomocnika dziekana ds. studiów podyplomowych. Pozwoli to nie tylko na nadanie studiom podyplomowym większej rangi oraz lepsze rozeznanie w potrzebach rynku i potrzebach potencjalnych uczestników, ale także wpłynie na lepszą koordynację w zakresie zapewnienia wysokiej jakości kształcenia.

Natomiast interesariusze wewnętrzni, w postaci doktorantów są przez Wydział słabo angażowani w różne struktury i nie biorą czynnego udziału w procesie określania efektów kształcenia oraz ich weryfikacji.

Podsumowując, akredytowana jednostka nie pozyskuje w sposób sformalizowany opinii pracodawców na temat efektów i jakości kształcenia na studiach podyplomowych. Ewaluacją w tym zakresie (poprzez ankietyzację) objęci są tylko uczestnicy studiów. Od interesariuszy zewnętrznych informacje są pozyskiwane w głównej mierze dzięki osobistym i nieformalnym kontaktom oraz poprzez ich udział jako wykładowców.

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągania oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na studiach podyplomowych należy zatem ocenić jako **znaczący** i wymagający rozwinięcia oraz sformalizowania (m.in. poprzez powołanie pełnomocnika dziekana ds. studiów podyplomowych).

4) Na wszystkich studiach doktoranckich i podyplomowych od roku akademickiego 2012/2013 obowiązuje system ECTS. Punktacja odpowiadająca nakładowi pracy doktoranta adekwatnemu do osiągniętych celów kształcenia została przyjęta Uchwałą nr

13/2012 Senatu UPH w Siedlcach z dnia 28 marca 2012 r., odpowiada wytycznym określonym w rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych (Dz.U. Nr 196, poz. 1169).

Punkty ECTS zostały przypisane wszystkim realizowanym na Wydziale przedmiotom. Przy określaniu ich ilości dla poszczególnych przedmiotów przyjęto, że jeden ECTS odpowiada 25 - 30 godz. pracy studenta. Nie dla wszystkich przedmiotów przedstawiono szczegółowe wyliczenia ilości punktów ECTS uwzględniające nakład pracy studenta. Wyliczenia te (bilans punktów ECTS) stanowią element sylabusu wprowadzonego ww. Uchwałą, stanowiący w tym przypadku załącznik nr 5 dla studiów doktoranckich i nr 6 dla studiów podyplomowych. Analiza wyliczeń obecnych w niektórych sylabusach wykazała, że są one przypisane prawidłowo.

Łączny wymiar zajęć objętych programem całego toku wszystkich prowadzonych na Wydziale studiów doktoranckich, jak przeanalizowano w pkt 3.1 Raportu z Wizytacji, odpowiada 45 – 60 punktom ECTS, tym samym spełnia wymagania określone w rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych (Dz.U. Nr 196, poz.1169). Natomiast w zakresie zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne lub zawodowe, w wymiarze co najmniej 15 godzin, dla których powinno się przeznaczyć zgodnie z ww. rozporządzeniem 20-30 punktów ECTS, studia doktoranckie w dyscyplinie agronomia i biologia spełniają wymagania , a w dyscyplinie zootechnika niespełniają.

Program kształcenia na studiach podyplomowych, które powinny trwać nie krócej niż dwa semestry, przewiduje zdobycie co najmniej 60 pkt. ECTS (Uchwała nr 13/2012 Senatu UPH w Siedlcach z dnia 28 marca 2012 r.).

Prawidłowe przypisanie punktów ECTS poszczególnym przedmiotom i ich właściwy dobór do realizacji zakładanych efektów kształcenia określonych dla poszczególnych studiów powoduje, iż są spełnione wymagania odnośnie całkowitej liczby punktów ECTS określone w ww. aktach prawnych dla całego toku studiów.

System ECTS obowiązuje na studiach doktoranckich od października 2012 r. w związku z tym nie można jeszcze ocenić możliwości wykorzystania tego systemu w indywidualizacji procesu kształcenia. Do tej pory z wymiany w ramach umowy międzynarodowej Polska-Austria pt. „Studies on pathogenes of economically important pest insects” skorzystała 1 osoba.

5) Studia doktoranckie na Wydziale Przyrodniczym UPH w Siedlcach umożliwiają uzyskanie zaawansowanej wiedzy w określonych dyscyplinach naukowych, przygotowują do samodzielnej działalności badawczej i twórczej oraz uzyskania stopnia naukowego doktora.

Na podstawie przedstawionych danych oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, że Wydział posiada wiarygodny i spójny system weryfikacji efektów kształcenia, a w przypadku studiów doktoranckich również postępów w pracy naukowej. System ten funkcjonuje poprzez monitorowanie realizacji programu kształcenia przez władze Wydziału, kierownictwo studium doktoranckiego i kierowników studiów podyplomowych oraz ocenę i analizę procesu nauczania na wielu etapach cząstkowych. Niemniej jednak w systemie tym nie uczestniczą sami doktoranci. Zdaniem doktorantów proces weryfikacji efektów skupia się głównie na rocznym pisemnym sprawozdaniu doktorantów z działalności naukowej, co jest formą niewystarczającą,

Opisy sposobu sprawdzania efektów kształcenia na studiach doktoranckich są zamieszczone w programach opracowanych dla każdego ze studiów zgodnie z przyjętymi na Uczelni wytycznymi.

Zgodnie z opisem efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności i kompetencji społecznych są weryfikowane, zgodnie z podanymi w opisie przedmiotów (sylabusach) wymaganiami wykładowców, podczas zaliczeń i egzaminów w formie pisemnej lub ustnej, podczas prezentacji multimedialnych, sprawozdania z przebiegu badań naukowych składane po każdym roku studiów i opinia opiekuna naukowego. Zajęcia dydaktyczne prowadzone przez doktorantów w ramach praktyk zawodowych oceniane są przez opiekuna naukowego. Końcowym etapem są egzaminy doktorskie, ocena rozprawy doktorskiej i jej publiczna obrona.

Dla studiów podyplomowych również opracowano sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, które są zamieszczone w opracowanych programach i sylabusach zgodnie z wytycznymi w zakresie tworzenia programów kształcenia dla studiów podyplomowych.

Zgodnie z opisem efekty kształcenia dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych będą weryfikowane podczas egzaminów i zaliczeń ustnych i pisemnych, przygotowania prezentacji multimedialnych, sprawdzianów praktycznych. Warunkiem ukończenia studium jest zdanie egzaminu końcowego. Uczestnicy otrzymują na tej podstawie świadectwo ukończenia studium, którego wzór określa Zarządzenie nr 56/2012 Rektora UPH w Siedlcach z dn. 3 lipca 2012 r. w sprawie ustalenia wzorów świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających w UPH w Siedlcach. W przypadku Studiów Podyplomowych w zakresie Architektury Krajobrazu cykl kształcenia kończy się egzaminem i przedstawieniem końcowej pracy projektowej złożonej z części pisemnej i graficznej zawierającej założenia do projektu, studia i analizy, projekt zagospodarowania terenu, projekty szczegółowe i wizualizacje opracowane w porozumieniu z promotorem.

Zasady funkcjonowania systemu są powszechnie dostępne i znane doktorantom i słuchaczom studiów podyplomowych.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego

w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Programy studiów doktoranckich opracowane są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich z dnia 5 października 2011 (Dz. U. Nr 225, poz. 1351). Sposoby ich realizacji umożliwiają osiągnięcie wszystkich założonych efektów kształcenia właściwych dla określonych dziedzin nauk biologicznych z obszaru nauk przyrodniczych i dziedzin nauk rolniczych z obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Oceniane studia doktoranckie profesjonalnie przygotowują do pracy o charakterze badawczym, pozwalają na zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do prowadzenia badań naukowych, łącznie z pozyskaniem niezbędnych do ich prowadzenia środków. Doktoranci biorą aktywny udział w pracach zespołów badawczych, w badaniach naukowych, czego dowodem jest dość duża liczba publikacji, których są współautorami. Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich oraz sprawująca opiekę naukową nad doktorantami ma wysokie i odpowiednie, udokumentowane dorobkiem naukowym, kwalifikacje umożliwiające osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia. Jednak plany studiów doktoranckich wymagają niewielkiego dopracowania, tak aby można było w wyniku ich realizacji osiągnąć wszystkie zdefiniowane efekty kształcenia oraz aby były zgodne z rozporządzeniem MNiSW z dn. 1 września 2011 r (Dz.U. Nr 196, poz.1169): w przypadku studiów

doktoranckich w dyscyplinie agronomii brakuje oferty przedmiotu (-ów), na którym (-ch) doktoranci zdobywaliby umiejętność prowadzenia dyskusji naukowej w języku polskim i obcym, w przypadku studiów doktoranckich w dyscyplinie zootechniki brak efektów kształcenia w kategorii umiejętności oraz w programie zaplanowano niewystarczającą ilość zajęć fakultatywnych, a dla studiów doktoranckich w dyscyplinie biologii brakuje w programie przedmiotu rozwijającego umiejętności dydaktyczne.

2) Analiza programów kształcenia studiów podyplomowych pozwala na stwierdzenie, że w pełni umożliwiają one realizację zakładanych efektów kształcenia w założonym czasie trwania studiów. Programy kształcenia w zasadzie odpowiadają wymaganiom pracodawców i zapotrzebowaniu rynku pracy. Zapewniają osiągnięcie efektów kształcenia zgodnych z wymaganiami pracodawców, a więc umożliwiają w stopniu znaczącym uzupełnienie wiedzy, uzyskanie kwalifikacji lub spełnienie wymagań postawionych przez pracodawcę lub wynikających ze zmiany przepisów, umożliwiają także w pełni nabycie nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Dobór kadry dydaktycznej realizującej zajęcia na studiach podyplomowych jest właściwy i umożliwia uzyskanie zakładanych efektów kształcenia i zapewnia wysoką jakość kształcenia.

3) Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągania oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na studiach podyplomowych należy ocenić jako znaczący i wymagający rozwinięcia oraz sformalizowania (m.in. poprzez powołanie pełnomocnika ds. studiów podyplomowych, czy też Rady Pracodawców).

4) Na wszystkich studiach doktoranckich i podyplomowych od roku akademickiego 2012/2013 obowiązuje system ECTS. Punktacja odpowiadająca nakładowi pracy doktoranta i słuchacza studiów podyplomowych w ramach poszczególnych przedmiotów jest, za wyjątkiem pojedynczych przedmiotów opisanych w tekście Raportu, adekwatna do osiągniętych celów kształcenia. W przypadku studiów doktoranckich system ECTS spełnia wymagania określone w § 4 rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych (Dz.U. Nr 196, poz.1169), za wyjątkiem zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne lub zawodowe realizowanych na studiach doktoranckich w dyscyplinie zootechniki.

5) System oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia stosowany na Wydziale jest wiarygodny i przejrzysty. System ten funkcjonuje poprzez monitorowanie realizacji programu kształcenia przez władze Wydziału, kierownictwo studium doktoranckiego i kierowników studiów podyplomowych oraz weryfikację osiągniętych przez słuchaczy celów i efektów kształcenia, poprzez ocenę i analizę procesu nauczania na wielu etapach cząstkowych zdobywania wiedzy - od umiejętności i kompetencji społecznych w ramach poszczególnych przedmiotów objętych programem studiów do obrony pracy doktorskiej i egzaminu końcowego w przypadku studiów podyplomowych. Zasady funkcjonowania systemu są znane doktorantom i słuchaczom studiów podyplomowych.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę mające służyć realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

1) Na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach pracuje łącznie 149 nauczycieli akademickich, dla których jest to podstawowe miejsce pracy, w tym 18 profesorów, 28 doktorów habilitowanych, 100 pracowników ze stopniem doktora i 3 z tytułem zawodowym magistra. Dodatkowo Wydział zatrudnia 1 doktora habilitowanego i 4 doktorów, dla których jest to dodatkowe miejsce pracy. Z danych przedstawionych przez jednostkę wynika, że zdecydowana większość pracowników jest zatrudniona na podstawie mianowania.

Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w jednostce

Tytuł lub stopień naukowy lub tytuł zawodowy	Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w			
	Podstawowe miejsce pracy		Dodatkowe miejsce pracy	
	2007	2012	2007	2012
Profesor	22	18	1	0
Doktor habilitowany	21	28	1	1
Doktor	140	100	0	4
Pozostali	14	3	0	0
Razem	197	149	2	5

Patrząc z perspektywy ostatnich pięciu lat, tj. w stosunku do roku 2007, liczba pracowników Wydziału zmniejszyła się o 48 etatów, w tym w grupie profesorów o 4 etaty, w grupie pracowników ze stopniem doktora habilitowanego o 10 etatów, w grupie doktorów aż o 40 etatów. Ogólne zmniejszenie liczby nauczycieli akademickich, obserwowane nie tylko na ocenianym Wydziale, ale w skali całego Uniwersytetu można tłumaczyć przechodzeniem na emeryturę profesorów i spadkiem liczby studentów. Obawy może budzić dość wyraźne zmniejszenie się liczby doktorów. Niektóre osoby z tej grupy uzyskały w ostatnim czasie habilitacje i przeszły do grupy doktorów habilitowanych (wzrost o 7 osób w ciągu ostatnich 5 lat), część wykładowców ze stopniem doktora przeszła prawdopodobnie na emeryturę, ale jednocześnie nie widać, aby jednostka w znaczącym stopniu angażowała młodych ludzi po studiach doktoranckich. Na brak możliwości zatrudnienia na macierzystej uczelni skarżyli się zresztą słuchacze studiów doktoranckich i absolwenci tych studiów. Należy podkreślić że zainteresowanie studiami doktorskimi na Wydziale Przyrodniczym UPH w Siedlcach systematycznie rośnie, a ich uczestnicy bardzo pragną znaleźć zatrudnienie na swojej macierzystej uczelni.

Aktualna struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich według stopni i tytułów naukowych charakteryzuje się znaczącą dominacją ilościową doktorów. W grupie tej znajduje się obecnie 100 osób czyli 67,1% ogółu nauczycieli zatrudnionych na pierwszym etacie w UPH w Siedlcach. Zwraca uwagę znaczący udział profesorów i doktorów habilitowanych wynoszący 47 osób czyli 31,5% zatrudnionych, co dobrze świadczy o polityce kadrowej uczelni i rozwoju kadry akademickiej. Należy podkreślić, że udział samodzielnych pracowników naukowych w strukturze zatrudnienia jest wyraźnie wyższy

niż w skali całej Uczelni, gdzie profesorowie i doktorzy habilitowani stanowią 25% ogółu zatrudnionych. Wysoko wykwalifikowana kadra naukowa i duża grupa aktywnych pracowników samodzielnych pozwala Wydziałowi na przeprowadzanie przewodów doktorskich na 3 kierunkach i habilitacji na 2 kierunkach, co stawia Wydział Przyrodniczy w pozycji lidera na Uniwersytecie Przyrodniczo- Humanistycznym (żaden inny Wydział nie ma 5 uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego). W stosunku do liczby studentów liczba nauczycieli akademickich jest dość wysoka – przy 1320 studentach Wydziału w proces dydaktyczny zaangażowanych jest 154 nauczycieli, co daje średnio około 8 studentów przypadających na jednego nauczyciela.

Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale Przyrodniczym jest zgodna z wytycznymi określonymi w dokumentach „Pismo okólne Dziekana Wydziału Przyrodniczego AP nr 1/2007 z dnia 7.03.2007 oraz Nr 2/2007 z 12.04.2007”. Zasady prowadzenia polityki kadrowej w Uniwersytecie Przyrodniczym zostały następnie dostosowane do wymagań określonych Ustawą z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym z uwzględnieniem zmian wprowadzonych Ustawą z dnia 18 marca 2012 roku (Dz. U z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Zgodnie z zasadami określonymi w w/w dokumencie odbywa się zarówno zatrudnianie nowych, jak też awansowanie pracowników już zatrudnionych. Objęcie nowych stanowisk dydaktycznych wymaga przeprowadzenia konkursu otwartego.

Dla oceny stanu kadrowego kluczową rolę odgrywa spełnienie wymagań wynikających z minimum kadrowego dla realizowanych kierunków kształcenia. Podstawę prawną określającą aktualne wymagania, stanowi rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.). Liczba nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces dydaktyczny na Wydziale Przyrodniczym UPH i przypisanych do określonych kierunków spełnia kryteria powyższych przepisów, nawet na niektórych kierunkach znacznie je przekracza. Do kierunku „rolnictwo” przypisanych jest łącznie 38 osób, w tym 9 samodzielnych nauczycieli akademickich, do kierunku „biologia” na pierwszym stopniu kształcenia 36 osób, w tym 10 samodzielnych nauczycieli akademickich, a na drugim stopniu odpowiednio 31 i 9 osób. Pełną, wymaganą przepisami obsadę kadrową ma także kierunek „zootechnika” pierwszego i drugiego stopnia. Do pierwszego stopnia przypisanych jest 16 osób (w tym 8 samodzielnych nauczycieli akademickich) a na drugim stopniu kształcenia 14 osób (w tym 9 samodzielnych nauczycieli akademickich). Zastrzeżenie budzi obsada kadrowa na kierunku „turystyka i rekreacja”. Co prawda w udostępnionych dokumentach Wydział podaje 12 osób firmujących (w tym 6 samodzielnych nauczycieli akademickich) ten kierunek (pierwszy stopień kształcenia), ale ich dorobek naukowy i publikacyjny nie zupełnie odpowiada wymaganiom kierunkowym. Do minimum kadrowego na tym kierunku zaliczeni zostali bowiem specjaliści z żywienia zwierząt, łąkarstwa, ekologii i ochrony środowiska, ekonomiki rolnictwa itp. W dorobku publikacyjnym tych osób można znaleźć prace związane z agroturystyką, ale brakuje prac dotyczących bezpośrednio turystyki i rekreacji. Wspomnieć tu należy, że na Wydziale powstały nowe kierunki tzn. makrokierunek „bioinżynieria produkcji żywności” oraz „gospodarka przestrzenna”, które mają szansę szybkiego rozwoju i które cieszą się dużym zainteresowaniem studentów. Do minimum na makrokierunku „bioinżynieria produkcji żywności” (pierwszy stopień kształcenia) zaliczono 10 osób (w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich). Osoby te legitymują się głównie dorobkiem z zakresu oceny jakości mięsa wieprzowego i drobiowego, co odpowiada założeniom kierunku, ale także

są to specjaliści np. z zakresu rozrodu kręgowców, ornitologii, biochemii czy ekonomiki rolnictwa. Podobne wątpliwości budzi zaproponowana obsada kadrowa na kierunku „gospodarka przestrzenna” (który został uruchomiony dopiero w tym roku akademickim), gdzie wśród 10 osób przypisanych do tego kierunku znajdują się specjaliści zajmujący się np. modelami produkcji ziemniaków, ekonomiką rolnictwa, technologiami energooszczędnymi w rolnictwie itp. Świadczy to o niedopracowaniu, bądź nie wdrożeniu procedur związanych z doбором kadry naukowo-dydaktycznej do kierunku studiów. Wskazać także należy, że na kierunkach „turystyka i rekreacja”, „bioinżynieria produkcji żywności” czy „gospodarka przestrzenna” obecnie prowadzone jest kształcenie na poziomie studiów pierwszego stopnia i aktualnie ze względu na niewielki zakres badań powiązanych z tymi kierunkami nie ma możliwości prowadzenia studiów drugiego stopnia. Wydział planuje otwarcie studiów magisterskich na tych kierunkach w przyszłości, wskazane więc byłoby zasilenie kadry naukowo-dydaktycznej o odpowiednich kwalifikacjach w celu wsparcia tych działań.

Dobór kadry naukowo-dydaktycznej na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach odbywa się na podstawie kwalifikacji i kompetencji zawodowych zatrudnianych osób. Zatrudnianie nauczycieli akademickich jest zgodne z uchwałą nr 16/2010 Senatu UPH w Siedlcach z dnia 24 listopada w sprawie zasad zatrudniania, awansowania i nagradzania nauczycieli akademickich. Dotyczy to zarówno poziomu naukowego jak też umiejętności i kompetencji dydaktycznych związanych z prowadzonymi na Wydziale sześcioma kierunkami studiów: „rolnictwem”, „zootechniką”, „biologią”, „bioinżynierią produkcji żywności”, „gospodarką przestrzenną”, „turystyką i rekreacją”. Świadczy o tym struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ze studentami. (Załącznik 3.2 Raportu Samooceny). Przeważająca część kadry nauczycieli akademickich reprezentuje obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dziedzinę nauk rolniczych, w tym dyscyplinę naukową agronomii i dyscyplinę zootechniki. Dominacja nauk rolniczych jest widoczna zarówno w profilu badań naukowych prowadzonych na Wydziale, jak też w realizowanym profilu kształcenia. Jest to w pełni zrozumiałe biorąc pod uwagę tradycje Wydziału Przyrodniczego, jego bardzo ścisłe związki z terenem i gospodarką rolno-żywnościową prowadzoną w północno-wschodnim regionie kraju na terenie Mazowsza i Podlasia. Powiązanie nauki i dydaktyki z potrzebami regionu jest bardzo wyraźnie odczuwalne co dobitnie podkreślali interesariusze zewnętrzni i pracodawcy licznie zebrani na spotkaniu z Zespołem Wizytującym. Dość znaczna część kadry reprezentuje także dziedzinę nauk biologicznych, a zwłaszcza dyscyplinę biologię. Biologia należy do bardzo prężnie rozwijających się kierunków, o czym świadczy duże zainteresowanie tym kierunkiem wśród studentów i wysoki poziom badań naukowych, wyrażony w postaci dużej liczby wartościowych, oryginalnych prac naukowych publikowanych na tzw. liście filadelfijskiej. Stan kadrowy i osiągnięcia naukowe pozwalają przypuszczać, że Wydział Przyrodniczy ma szansę w przyszłości zdobyć uprawnienia w zakresie nadawania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie biologii. Jednym z działań organizacyjnych mających pomóc w zrealizowaniu tego celu jest uruchomienie z dniem 1.10.2012 studiów doktoranckich na kierunku biologia.

Spójność zakresu specjalności realizowanych przez kadrę naukowo-dydaktyczną z zakładanymi efektami kształcenia należy ocenić dobrze, a posiadane zasoby kadrowe służą realizacji zakładanych celów strategicznych Wydziału. Kadra nauczycieli akademickich dobrze reprezentuje obszary wiedzy w zakresie nauk rolniczych (dyscyplina agronomii i zootechniki) i biologicznych (dyscyplina biologii). Osoby prowadzące zajęcia na kierunku „rolnictwo” (pierwszego i drugiego stopnia kształcenia) oraz na kierunku „zootechnika” reprezentują dyscypliny naukowe (agronomia,

ogrodnictwo, inżynieria rolnicza, zootechnika) zgodne z wymienionymi kierunkami. Kadra prowadząca zajęcia na kierunku „rolnictwo” zatrudniona jest głównie w Instytucie Agronomii oraz w trzech samodzielnych jednostkach – Katedrze Gleboznawstwa i Chemii Rolniczej, Katedrze Szczegółowej Uprawy Roślin i Katedrze Warzywnictwa. Analiza przedstawionych do oceny tematów badawczych i grantów wskazuje, że problematyka badawcza jest bezpośrednio związana z profilem i zakresem kształcenia na kierunku „rolnictwo”. Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku „rolnictwo” realizowali w latach 2008-2012 ponad 70 tematów badawczych a wymiernym efektem ich działalności są liczne publikacje w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, w tym aż 63 prace publikowane w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej i ponad 500 prac publikowanych w czasopiśmie zamieszczonych na liście MNiSW. Bardzo pozytywnie należy także ocenić kwalifikacje i osiągnięcia naukowo-badawcze pracowników Instytutu Bioinżynierii i Hodowli Zwierząt oraz Instytutu Biologii. Osoby prowadzące zajęcia na kierunku „biologia” i „zootechnika” wykazują się dużym dorobkiem naukowym a tematyka badawcza realizowana przez pracowników wchodzących w skład IHiBZ w pełni odpowiada profilowi kształcenia na dwóch kierunkach studiów tzn. „zootechnika” i „bioinżynieria produkcji żywności”. Na ocenianym Wydziale istnieje duża grupa młodych pracowników posiadających stopień naukowy doktora (adiunkci) z dobrymi perspektywami rozwoju naukowego, w toku jest kilka przewodów habilitacyjnych i dwa postępowania o nadanie tytułu naukowego profesora. Widoczny jest też wyraźny związek między problematyką badań uprawianych na Wydziale i realizacją procesu dydaktycznego. Na co zwracano także uwagę na spotkaniu Zespołu Wizytującego z nauczycielami akademickimi.

Proces dydaktyczny na Wydziale Przyrodniczym wspomagają doktoranci. Obciążenie dydaktyczne doktorantów regulują programy poszczególnych studiów doktoranckich, wynosi ono 30 h współprowadzenia zajęć. Zastrzeżenia budzi zarówno forma ich odbywania oraz system oceniania praktyki dydaktycznej. Z przeprowadzonych z doktorantami rozmów wynika, że w niektórych przypadkach forma praktyk dydaktycznych nie jest zgodna z formą przyjętą w programach kształcenia, ponieważ doktoranci prowadzą zajęcia, a nie je współprowadzą.

Kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału poddawana jest okresowym ocenom o charakterze wewnętrznym (ze strony współpracowników i przełożonych) i zewnętrznym (ze strony studentów(ankietyzacja). Brakuje systemu oceny kadry przez słuchaczy studiów doktoranckich, o czym mówili przedstawiciele tej grupy na spotkaniach z członkami Zespołu Wizytującego. Jest to znaczące uchybienie ze strony Wydziału i powinno być możliwie szybko poprawione w ramach działań naprawczych.

Jakość kształcenia, a więc również ocena poziomu i sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich jest dokonywana przez ankietyzację poszczególnych rodzajów i form zajęć dydaktycznych na kierunkach prowadzonych przez Wydział w formie anonimowych ankiet prowadzonych przez studentów. Ankiety ewaluacyjne wypełniane są okresowo przez studentów, po zakończeniu przedmiotu lub etapu kształcenia. Teoretycznie powinny one obejmować wszystkie przedmioty i wszystkich prowadzących, w praktyce ankietyzacja zajęć przez studentów jest niedopracowana, znaczna część studentów na spotkaniu z Zespołem Wizytującym potwierdziła wypełnianie takich ankiet, jednak zdarzali się i tacy, którzy nie słyszeli o takim systemie i nie brali w nim udziału. Znaczącym mankamentem systemu jest brak syntetycznej oceny wyników ankiet, np. w formie raportu. Z dokumentu przedstawionego do wglądu (pismo Dziekana Wydziału z dnia 17.01.2012 DWP.0000.1.2012) wynika, że wyniki oceny przedstawione są Radzie Wydziału i nauczycielom akademickim, a więc informacja zwrotna do studentów polegała na przekazywaniu wyników ankietyzacji tylko

przedstawicielom studentów w Radzie Wydziału. Natomiast na Wydziale nie funkcjonuje system oceny zajęć dydaktycznych (praktyk dydaktycznych) prowadzonych przez doktorantów. Istniejące rozwiązania, polegające na ocenie doktorantów przez kierownika jednostki, która prowadzi przedmiot. System ten nie zapewnia obiektywnej i sprawiedliwej oceny wszystkich doktorantów. W trakcie przeprowadzonego spotkania z doktorantami podkreślili oni fakt, że zajęcia dydaktyczne realizowane w ramach praktyki dydaktycznej są zgodne z ich dziedziną wiedzy i zainteresowaniami.

Drugim ważnym narzędziem oceny jakości kształcenia jest hospitacja zajęć. Jak wynika z udostępnionych dokumentów i co potwierdziło się na spotkaniach ze studentami i pracownikami, hospitacja prowadzona jest przez kierowników jednostek organizacyjnych, co oznacza, że na Wydziale nie działa Wydziałowa Komisja Hospitacyjna, bądź też inna Komisja w kompetencjach której byłaby kompleksowa ocena prowadzonych zajęć dydaktycznych. W związku z tym na wizytowanym Wydziale samodzielni nauczyciele akademicy, a zwłaszcza kierownicy jednostek nie podlegają ocenie w ramach hospitacji zajęć. Jak wspomniano wcześniej ankietyzacja nie obejmuje zajęć na studiach doktoranckich, a sama ankietyzacja 10 pytań szczegółowych wymaga na pewno udoskonalenia, np. kryterium pierwsze i drugie w ankietach w pewnym sensie się nakładają. Pracownicy i studenci na spotkaniu z Zespołem Wizytującym poinformowali o tym, że nie mają wiedzy o efektach dokonywania przez nich oceny pracowników i wpływie tej oceny na politykę kadrową oraz obsadę zajęć dydaktycznych (z wyjątkiem jednego przypadku odsunięcia pracownika od zajęć dydaktycznych). Na spotkaniach podkreślano, że system oceny pracowników i wyniki ankiet studenckich powinny być udostępniane wszystkim zainteresowanym stronom

Jak zaznaczono już w pkt 2.2f Raportu ankiety okresowej oceny pracowników naukowo-dydaktycznych, stosowane w ujednocionej formie w całej Uczelni, obejmują różne aspekty działalności, w tym:

- osiągnięcia naukowe – publikacje, udział w realizacji grantów badawczych, działalność patentową, prace w komitetach redakcyjnych, uzyskanie stopni i tytułów naukowych itp.;

- osiągnięcia dydaktyczne – prowadzone zajęcia, opracowane pomoce dydaktyczne itp.;

- osiągnięcia organizacyjne – funkcje sprawowane na Wydziale i w Uczelni, organizacja konferencji naukowych, aktywność skierowana na zewnątrz Wydziału na rzecz środowiska lokalnego – prelekcje, spotkania autorskie itp.

Okresowej ocenie poddawani są wszyscy pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału, jednak wyniki tej oceny stanowią podstawę decyzji kadrowych jedynie w przypadku ocen negatywnych. Na spotkaniu Zespołu Wizytującego z nauczycielami akademickimi pracownicy postulowali zwiększenie znaczenia osiągnięć w pracy dydaktycznej przy ich ocenie okresowej, a także wprowadzenie systemu motywowania do poprawy jakości pracy poprzez możliwość wskazywania i nagradzania najlepszych dydaktyków.

Brakuje również systemowych narzędzi pozwalających na promowanie i nagradzanie najlepszych nauczycieli akademickich, poza okresowymi nagrodami Rektora brak np. systemu wsparcia dla młodych naukowców, czy funduszu na innowacje dydaktyczne. Należy jednak, podkreślić, że Wydział Przyrodniczy częściowo wykorzystuje ocenę pracowników przy podziale środków przyznawanych na działalność statutową (Uchwała Rady Wydziału Nr 188/2008 z dnia 5.11.2008). Aktywność jednostki wynikająca z aktywności poszczególnych pracowników jest przeliczana na punkty (premia za doktoraty, habilitacje, tytuły profesora, za publikacje naukowe – wyłącznie za pozycje

zamieszczone w czasopismach z Journal Citation Reports, autorstwo monografii, podręczników, patenty, zgłoszenia patentowe itp.)

Zastrzeżenia budzi też organizacja i sposób prowadzenia studiów doktoranckich na Wydziale Przyrodniczym. Doktoranci powinni być wsparciem dla kadry przy prowadzeniu badań naukowych i realizowaniu dydaktyki na Wydziale, a w przyszłości wypełnić lukę pokoleniową. Procedura rekrutacji doktorantów prowadzona jest zgodnie z uchwałami Senatu UPH z dnia 29.03.2006 i 20.06.2012 i nie budzi większych zastrzeżeń (za wyjątkiem określenia zakresu rozmowy kwalifikacyjnej). Chętni przyjmowani są w drodze odpowiednich procedur, zgodnie z którymi ocenione zostają ich predyspozycje i wiedza. Jednak przyjęciu nowych uczestników studiów doktoranckich nie towarzyszy troska o zapewnienie im warunków finansowych umożliwiających zrealizowanie planowanych badań i zapewniających możliwość pobierania stypendium doktoranckiego. Na Wydziale oprócz stypendiów socjalnych nie ma żadnych innych mechanizmów wsparcia finansowego dla doktorantów. W tym Zespół Wizytujący widzi główną przyczynę częstych przypadków przerywania studiów doktoranckich przez studentów i ich odchodzenia z Wydziału oraz niskiej sprawności kończenia studiów terminie do 5 lat. Warto zatem rozważyć wprowadzenie zasady umożliwiającej przyjmowanie doktorantów tylko wtedy, gdy będą mieli oni zapewnione współuczestnictwo w realizowanych na Wydziale grantach badawczych lub będą mieli zapewnione inne źródła finansowania badań. Poza pojedynczymi wypadkami doktoranci bardzo rzadko znajdują zatrudnienie na macierzystej Uczelni, co jest związane z ogólną sytuacją na rynku edukacyjnym. Tak więc, Wydział powinien przeanalizować politykę prowadzoną w odniesieniu do studiów doktoranckich, szczególnie w odniesieniu do dalszego kierunku ich rozwoju studiów doktoranckich i rozważyć ewentualnie konieczność wprowadzenia limitów przyjęć na te studia, powiązanych ze źródłami finansowania badań prowadzonych przez doktorantów.

Studenci i doktoranci pozytywnie oceniają zasoby kadrowe Wydziału, przedstawiając pracowników naukowych i dydaktycznych jako pasjonatów w zakresie dziedzin, którymi się zajmują. Kompetencje prowadzących zajęcia zapewniają studentom studiującym na wszystkich poziomach efektywne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów liczba nauczycieli akademickich jest adekwatna do liczby studentów i właściwie dostosowana do specyfiki studiów. Studenci podkreślali także, że kadra dydaktyczna często angażuje ich w prowadzenie badań naukowych, uzyskują także pomoc w pisaniu artykułów. Bardzo pozytywnie o wiedzy i kwalifikacjach nauczycieli akademickich wyrażają się także pracodawcy i absolwenci Wydziału. Na spotkaniu z Zespołem Wizytującym licznie zebrani interesariusze zewnętrzni podkreślali bardzo ściśle powiązanie badań naukowych Wydziału ze specyfiką regionu i współpracę pracowników naukowych z lokalnym biznesem, jednostkami samorządowymi, szkołami itp. Współpraca Wydziału i całej Uczelni z terenem i relacje z otoczeniem są na pewno bardzo mocną stroną działalności ocenianej jednostki i zasługują na szczególne podkreślenie.

2) Wydział Przyrodniczy Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach ma dobrą bazę naukową i dydaktyczną. Wydział dysponuje własnym budynkiem przy ul. B. Prusa 14 oraz korzysta z części pomieszczeń innych Wydziałów uczelni, posiada również Rolniczą Stację Doświadczalną w Zawadach. Baza dydaktyczna Wydziału to obecnie około 7000 m² powierzchni dydaktyczno naukowej oraz Ośrodek Jeździecki i Ośrodek Szklarniowy zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie budynków Wydziału Przyrodniczego przy ul. Prusa 12 i Prusa 14. Budynki przy ul. Prusa wymagają na pewno przeprowadzenia prac remontowych. Zdaniem Zespołu Wizytującego doraźne remonty

sal wykładowych i laboratoriów utrzymują na bieżąco i w niewielkim stopniu poprawiają stan infrastruktury. Jednak z perspektywy rozwoju Wydziału, w tym prowadzenia innowacyjnych kierunków (np. bioinżynieria produkcji żywności) istniejąca baza nie spełnia ona współczesnych wymogów w zakresie nowoczesnej dydaktyki, a szczególnie badań naukowych. Konieczność przeprowadzenia niezbędnych prac remontowych i przeznaczenia dodatkowych środków na inwestycje na Wydziale Przyrodniczym została przedstawiona na spotkaniu z władzami rektorskimi i należy sądzić, że spotkała się z należyтым zrozumieniem potrzeb Wydziału. Wydział wyposażony jest w dwie duże sale wykładowe, 7 sal dydaktycznych i seminaryjnych oraz 15 laboratoriów. Stan wyposażenia sal i laboratoriów w urządzenia, aparaturę i środki audiowizualne w chwili obecnej jest zadowalający, nie budzi również żadnych zastrzeżeń Zespołu stan bezpieczeństwa i higieny pracy. Należy podkreślić, że zgodnie ze specyfiką całej uczelni pomieszczenia i laboratoria przystosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Zespół Wizytujący odbył także wizytacje większości pomieszczeń naukowych i sal ćwiczeniowych w niemal wszystkich Katedrach na Wydziale. Wyposażenie wszystkich sal dydaktycznych w aparaturę badawczą, optyczną i inny sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć ze studentami jest dobre i wypełnia podstawowe standardy. Ze względu na niewielką liczbę studentów kształconych na Wydziale grupy ćwiczeniowe są małe (ok. 12 osób), stąd też istnieje możliwość dobrego wykorzystania istniejącej bazy dydaktycznej i umożliwienia wszystkim studentom dostępu do aparatury. Jednocześnie poszczególne Katedry dysponują specjalistycznymi pracownikami i nowoczesnym sprzętem pozwalającym na prowadzenie zaawansowanych badań naukowych. Sprzęt ten jest dostępny zarówno dla pracowników naukowych, jak i doktorantów i studentów. Wykazy aparatury będącej na wyposażeniu laboratoriów badawczych poszczególnych Katedr udostępniono Zespołowi Wizytującemu. Oceniając wyposażenie Wydziału w aparaturę i urządzenia badawcze należy stwierdzić, że jest ono dobre i adekwatne do charakteru prowadzonych zajęć dydaktycznych. Spośród tej aparatury można przykładowo wymienić:

- W Katedrze Zoologii :
 - luneta Opticron z okulem 20-60x,
 - mikroskop Olympus BX 41 z oprogramowaniem i kamerą,
 - mikroskop Delta Optical NSZ 810,
 - mikroskop Nikon SMZ 2T,
 - mikroskop Nikon SMZ 800 – 2 szt.,
 - suszarka laboratoryjna SLW 53 ECO,
- Zakład Fizjologii Zwierząt
 - zestaw do fotografii mikroskopowej: komputer z systemem analizy obrazu CoolView + mikroskop Nikon Eclipse E600 + aparat cyfrowy Nikon Coolpix z przystawką mikroskopową,
 - termostat cyrkulacyjny z funkcją grzania i chłodzenia do inkubacji jaj i podchowu larw w warunkach laboratoryjnych,
 - system recyrkulacyjno-przepływowy z napowietrzaniem i wymuszonym obiegiem wody do przetrzymywania i podchowu ryb: zbiornik o pojemności 250 dm³, zbiornik górny o pojemności 150 dm³, filtr biologiczny, pompa napowietrzająca Hiblow HP, pompa Eheim 1030,
 - spektrofotometr Helios,
 - wirówka mikrohematokrytowa,
- Katedra Ekologii i Ochrony Środowiska
 - mineralizator mikroskopowy „Plazmatronika”,

- wirówka wysokoobrotowa NPW 342,
- piec do spalań,
- spektrofotometr Shimadzu,
- spektrofotometr Farmacja LKB –Novaspec,
- Katedra Fizjologii Roślin i Genetyki
 - aparat do elektroforezy poziomej,
 - chromatograf gazowy firmy VARIAN,
 - zamrażarka głębokiego chłodzenia,
 - komory z laminarnym przepływem sterylnego powietrza,
 - lampy ciśnieniowe hodowlane,
 - liofilizator,
 - termocykler,
- Katedra Hodowli Bydła i Oceny Mleka
 - chromatograf cieczowy ProStar firmy VARIAN,
 - spektrofotometr UV/VIS Cary firmy VARIAN,
 - zestaw do oznaczania białka metodą Kjeldahla firmy BUCHI (piec do mineralizacji na mokro i kolumna destylacyjna),
 - zestaw do ekstrakcji tłuszczu metodą Soxhleta firmy BUCHI,
 - BactoScan FS, urządzenie do liczenia drobnoustrojów w mleku – diagnostyka higieniczna,
 - Crytom firmy Shandon, analiza histologiczna,
 - MilkoScan FOSS –oznaczanie składu mleka,
- Katedra Szczegółowej Uprawy Roślin
 - Aparat Kjeldahla – Kjeltec System 2300 auto,
 - spektrofotometr ASA-210 VGP,
 - biureta cyfrowa Titrex 2000,
 - destylarka w szkle Megapure,
 - piec muflowy,
 - piec mikrofalowy ETHOS PIUS Milestone,
- Katedra Warzywnictwa
 - aparat absorpcji atomowej Soolar Unicam 929,
 - fotometr płomieniowy – PLAPHO 41,
 - fotokolorymetr Specol 221,
 - polarymetr polamet S,
- Zakład Mikrobiologii
 - suszarka KBC 65G – 2 szt.,
 - sterylizator parowy laboratoryjny ASL-60-100,
 - autoklaw sterylny t A6,
 - termostat komorowy z płaszczem wodnym TK-3,
 - termostat ELCON CL-65,
 - komora laminarna TELSTAR BIO-II-A,
 - aparat do elektroforezy,
 - termocykler Multigena II,
 - mikroskopy OLYMPUS, JENAMED, STUDAR, MB 30S.

Ponadto Wydział wyposażony jest w liczne komory laminarne, zamrażarki, wirówki, ciepłarki, piece mikrofalowe, łaźnie itp. Z punktu widzenia specyfiki prowadzonych

badania i realizacji procesu dydaktycznego należy wyróżnić w szczególności taki sprzęt jak:

- Mikroskopy optyczne,
- Mikroskopy z kamerą i wyposażeniem multimedialnym do prezentacji obrazu,
 - Termocyklery, w tym zestawy do *real time PCR*,
 - Zestawy do elektroforezy,
 - Zestawy do dokumentacji żeli,
 - Spektrofotometr uniwersalny mikroplótkowy EPOCH,
 - Chromatografy cieczowe i gazowe,
 - Aparaty do absorpcji atomowej Sclar Unicom 925,
 - ICP Perkin Elmer,
 - Komory klimatyczne,
 - Mineralizatory mikroskopowe,
 - Inkubatory, w tym inkubatory CO₂ Cell Mouse 170,

Posiadana aparatura jest dość nowoczesna, stale odnawiana i uzupełniana. Widoczna jest tutaj dbałość władz Wydziału o pozyskiwanie funduszy na stały rozwój wyposażenia w aparaturę badawczą i sprzęt dydaktyczny. Jednak w perspektywie rozwoju kierunku „bioinżynieria produkcji żywności” należy uwzględnić doposażenie laboratoriów w specjalistyczny sprzęt na potrzeby tego kierunku.

Uzupełnieniem bazy dydaktycznej są stacje doświadczalne, tzn. Rolnicza Stacja Doświadczalna w Zawadach oraz Ośrodek Szklarniowy i Ośrodek Jeździecki zlokalizowane w pobliżu budynków Wydziału. Stwarza to możliwość prowadzenia zajęć praktycznych i terenowych bezpośrednio na terenie uczelni oraz prowadzenia prac inżynierskich i magisterskich powiązanych z wymogami praktyki rolniczej.

Na podkreślenie zasługuje także fakt, że mimo posiadania stosunkowo dobrej własnej bazy dydaktycznej Wydział Przyrodniczy UPH korzysta także z pomieszczeń i aparatury Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Siedlcach, Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego oraz prowadzi zajęcia terenowe w różnych jednostkach regionu np. w miejskiej oczyszczalni ścieków na terenie Parków Narodowych i Krajobrazowych itp. Świadczy to o właściwej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, którzy zainteresowani są w podnoszeniu jakości kształcenia i w bieżących kontaktach z kadrą Uniwersytetu Przyrodniczego.

Z wymienionych wyżej możliwości dostępu do szerokiego zaplecza naukowo-dydaktycznego korzystają szczególnie studenci i doktoranci, którzy realizują swoje doświadczenia na różnych fermach zwierząt (zwierząt futerkowych, drobiu, bydła, świń) oraz w zakładach produkcyjnych (zakłady mięsne, zakłady drobiarskie, mleczarnie, higieny weterynaryjnej).

Na Wydziale Przyrodniczym nie ma biblioteki ogólnej, są tylko niewielkie biblioteki podręczne w poszczególnych Katedrach. Dlatego też pracownicy i studenci korzystają ze zbiorów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego Biblioteka ta wyposażona jest w bogate zbiory książek i czasopism naukowych. Rozwijany jest dostęp *online* do tych zbiorów; podstawowe bazy literaturowe takie jak, przykładowo: *Science Direct* czy *SCOPUS/Elsevier* są szeroko dostępne dla studentów. Ponadto na miejscu można dokonywać kopiowania i skanowania dokumentów i publikacji. Biblioteka Główna dysponuje literaturą naukową i specjalistycznymi czasopismami dla wszystkich kierunków kształcenia w ocenianej jednostce, choć zaopatrzenie czytelni w podstawowe podręczniki akademickie z zakresu biologii, rolnictwa, zootechniki czy biotechnologii, a więc obszarów wiedzy prowadzonych na ocenianym Wydziale, należy

ocenić jako umiarkowanie dobre – brak jest wielu nowych pozycji, przeważają podręczniki stare, nieaktualne. Według stanu na 31 grudnia 2011 Biblioteka Główna UPH dysponuje zbiorami w liczbie prawie 400 tys. woluminów książkowych, 26 148 woluminów czasopism, 704 tytułów czasopism bieżących, 51 baz danych i ponad 4000 tytułów czasopism elektronicznych. Bardzo dobrze działa informatorium naukowe w Bibliotece Głównej i Oddział Informacji Naukowej, studenci i pracownicy mają szeroki dostęp do Internetu w postaci 178 połączeń do sieci w tym 91 stanowisk dla użytkowników biblioteki, imponuje przystosowanie biblioteki dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza niewidomych i niedowidzących. Studenci niepełnosprawni uzyskują również bezpośrednią informację i pomoc w zakresie indywidualnych, konkretnych potrzeb np. przetłumaczenie potrzebnej pozycji literaturowej w alfabecie Braille’a lub na tryb głosnomówiący, przeskanowanie. Studenci mogą także korzystać z wypożyczeń międzybibliotecznych. System zarządzania biblioteką umożliwia także przeglądanie zbiorów on-line oraz internetową rezerwację książek.

Doktoranci i studenci pozytywnie oceniają dostępność oraz jakość infrastruktury Wydziału. Zajęcia dydaktyczne odbywają się w grupach, które są dostosowane do liczby miejsc siedzących w salach wykładowych, ćwiczeniowych oraz laboratoryjnych. Podobnie jak pracownicy Wydziału liczą na wprowadzenie w życie planów inwestycyjnych, które na pewno ułatwią i unowocześnią zakres prowadzonych badań i wpłyną na poprawę jakości kształcenia. Dostęp do biblioteki oraz pełnotekstowych baz danych, jak również jakość księgozbioru bibliotecznego, oceniają jako w pełni wystarczający dla ich potrzeb naukowych. Także godziny jej otwarcia są dostosowane do ich oczekiwań. W bibliotece jest również dostęp do internetu.

Przedstawione podczas spotkania z Zespołem Wizytującym opinie studentów pozwalają stwierdzić, iż ogólna ocena infrastruktury dydaktycznej i naukowej Wydziału jest zadowolająca. Studenci zgłaszali zapotrzebowanie na dodatkowe ogólnodostępne komputery z możliwością podłączenia do internetu, gdyż obecna liczba „punktów dostępowych”, przy braku Wydziałowej sieci wi-fi jest niewystarczająca.

Z drugiej jednak strony, infrastruktura dydaktyczna bezpośrednio związana z prowadzeniem zajęć na Wydziale sprzyja osiągnięciu założonych efektów kształcenia, w możliwie komfortowy sposób, a jej wielkość jest dostosowana do liczby studentów. Studenci wyrażają się pozytywnie w zakresie dostępu do pomieszczeń laboratoryjnych w procesie dyplomowania czy realizacji badań naukowych, a studenci z niepełnosprawnością ruchową pozytywnie oceniają przystosowanie budynków Wydziału do potrzeb osób z tego rodzaju niepełnosprawnościami.

3). Podział dotacji budżetowej odbywa się zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 października 2007 r. oraz decyzji Rady Wydziału Przyrodniczego (Uchwała nr 188/2008 z dnia 5.11.2008 r. dotycząca zatwierdzania kryteriów na działalność statutową Wydziału na lata 2009-2012) i uwzględnia aktywność naukową poszczególnych jednostek określoną przez liczbę punktów uzyskanych za stopnie i tytuły naukowe, patenty i wdrożenia oraz publikacje, zwłaszcza te z wysokim IF. Wydział nie posiada samodzielności finansowej, tzn. fundusze przyznane Wydziałowi są dzielone pomiędzy poszczególne jednostki przez Wydziałową Komisję ds. Nauki zgodnie z zasadami podanymi w Uchwale Rady Wydziału z dnia 5.11.2008 r. dotyczącej zatwierdzenia kryteriów podziału środków na badania na działalność statutową. Sprawozdania badań naukowych w poszczególnych jednostkach każdego roku są przedmiotem seminariów prowadzonych w Instytutach. Zespół Wizytujący zapoznał się z tymi sprawozdaniami przygotowanymi przez poszczególne jednostki Wydziału. Zgromadzona dokumentacja nie budzi zastrzeżeń i pozwala na stwierdzenie, że przyznawane środki na działalność

statutową i na badania własne rozdzielane są i rozliczane w sposób poprawny z uwzględnieniem kosztochłonności, merytorycznej i naukowej specyfiki badań w poszczególnych jednostkach. Jak wynika z planu badań na działalność statutową Wydział Przyrodniczy przewiduje wydanie w roku 2012 około 1 200 000 zł na realizację różnych projektów badawczych, co jest kwotą znaczącą, ale nie zaspokajającą wszystkich potrzeb, szczególnie inwestowania w nowoczesną aparaturę naukową. Dodatkowo na badania dla młodych naukowców planuje się sumę 162 648 zł. (15 projektów realizowanych głównie jako tematy prac doktorskich na studiach doktoranckich). Stanowi to 14% planowanych nakładów na badania statutowe, co wydaje się być znaczącą pozycją, ale wysokość nakładów na jeden projekt wynosi około 16 tys. złotych, a należy podkreślić, że Wydział nie przewiduje dodatkowych środków na badania i aparaturę naukowo-badawczą przeznaczonych dla młodych naukowców.

Wysoko należy ocenić starania Władz Wydziału o pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych - w tym także ze środków UE - na rozwój bazy materialnej (remont budynków), dydaktycznej i naukowej. Dzięki nim jakość badań naukowych oraz jakość kształcenia są dobre i mają szansę ulec w najbliższej przyszłości znacznej poprawie. Wydział nie ma samodzielności w dysponowaniu własnym budżetem, ale uwzględnienia przy podziale środków aktywność naukową poszczególnych jednostek. System ten ma więc charakter motywacyjny a w polityce finansowej Wydziału dostrzegalne są pewne aspekty projakościowe, przy czym należy nadal jego doskonalić i modernizować. Reasumując polityka finansowa jednostki zapewnienia realizację jej celów strategicznych i pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i stabilny rozwój.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego -

w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Dobór kadry naukowo-dydaktycznej na Wydziale jest prawidłowy i odbywa się na podstawie kwalifikacji i kompetencji naukowych i zawodowych. Procedura wyboru ma charakter jawny i konkursowy. Stan kadrowy i struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe i prowadzących zajęcia dydaktyczne w zasadzie są zadowalające. Silną stroną Jednostki jest bardzo dobra kadra prowadząca zajęcia na kierunkach „biologia”, „rolnictwo” i „zootechnika”, natomiast wątpliwości budzą kwalifikacje i dorobek naukowy osób firmujących kierunki „turystyka i rekreacja” oraz „gospodarka przestrzenna”. System powierzenia zajęć dydaktycznych pracownikom jest prawidłowy. Także spójność działalności naukowej z dydaktyczną oraz proporcje między liczbą studentów a nauczycielami akademickimi są bardzo dobre.

Natomiast systemy kontroli jakości pracy dydaktycznej wykazują braki. Zalecane jest wprowadzenie systemu analizy wyników ankiet ocen okresowych pracowników i powiązaniem jego z promowaniem nauczycieli akademickich osiągających najlepsze wyniki w pracy naukowej i dydaktycznej. Studia doktoranckie wymagają wdrożenia ankietyzacji i hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych na w/w studiach. Należy także wdrożyć systemowe narzędzia wsparcia finansowego doktorantów i młodych pracowników nauki, w szczególności opracować system finansowania prowadzonych badań.

2) Infrastruktura dydaktyczna i badawcza Wydziału jest dobra i na ogół odpowiednia do nałożonych zadań. Umożliwia również prowadzenie kształcenia oraz badań dostosowanych do specyfiki kształcenia, wystarczających do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Jednostka podejmuje starania o ulepszanie bazy lokalowej i o zakup nowoczesnej aparatury technologicznej i badawczej. Plany rozwoju infrastruktury są wiarygodne i rozsądne. Zaleca się doposażenie Biblioteki Głównej w aktualne podręczniki odpowiednie do prowadzonych na Wydziale kierunków studiów.

3) W polityce finansowej Wydziału widać działania pro jakościowe. Na wyróżnienie zasługuje aktywność Wydziału w ubieganiu się o fundusze zewnętrzne służące rozwojowi bazy dydaktycznej i naukowej.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Działalność naukowo-badawcza Wydziału Przyrodniczego dotyczy różnorodnej problematyki zaliczanej do obszaru nauk rolniczych leśnych i weterynaryjnych z zakresu takich dyscyplin jak agronomia, ogrodnictwo, inżynieria rolnicza, zootechnika. Drugim ważnym obszarem badawczym realizowanym na Wydziale Przyrodniczym jest obszar nauk przyrodniczych w dziedzinie nauk biologicznych i dyscyplinie biologia. Zarówno aktywność naukowa jak i dydaktyczna Wydziału charakteryzują się szerokim zakresem badanych zagadnień, z korzyścią dla procesu dydaktycznego prowadzonego w tych obszarach.

Organy Wydziału (Dziekan, Komisje Programowe kierunków prowadzonych na Wydziale, Wydziałowa Komisja Jakości Kształcenia – powołana uchwałą Rady Wydziału z dnia 4 listopada 2009) wykazują dbałość o utrzymanie spójności badań naukowych, kształcenia i współpracy z otoczeniem gospodarczym. Ważnymi kryteriami doboru kadry prowadzącej proces kształcenia są dorobek naukowy, reprezentowana dziedzina i dyscyplina nauki oraz zainteresowania badawcze.

Pracownicy Wydziału Przyrodniczego realizują aktualnie 65 tematów badań statutowych, 52 projekty własne oraz 25 grantów. Pomiędzy prowadzonymi na Wydziale kierunkami studiów i realizowanymi tematami badawczymi występuje wyraźna korelacja. Efektem prowadzonych badań jest opublikowanie w latach 2008-2012 w sumie 232 artykułów w czasopiśmie zamieszczonych w Journal Citation Report (tzw. lista filadelfijska) 782 artykułów w czasopiśmie punktowanych zamieszczonych na liście MNiSW, 25 monografii i kilkunastu rozdziałach w monografiach. Zespół Wizytujący zapoznał się z wykazem projektów badawczych oraz z zestawieniem publikacji pracowników poszczególnych jednostek Wydziału, tzn. Instytutu Agronomii, Instytutu Bioinżynierii i Hodowli Zwierząt, Instytutu Biologii. Należy wysoko ocenić poziom badań prowadzonych na Wydziale Przyrodniczym UPH w Siedlcach. Wśród prowadzonych badań znajdujemy tematy realizowane we współpracy z wiodącymi jednostkami naukowymi w Polsce np. z Uniwersytetem Jagiellońskim Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem Gdańskim, SGGW w Warszawie, Uniwersytetem Warmińsko – Mazurskim w Olsztynie, Instytutami PAN itp. ale także placówkami zagranicznymi np. z Australian Museum w Sydney, Uniwersytetem w Turku Finlandia, z ośrodkami w Szwajcarii, Austrii, Niemczech. Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach ma aktualnie podpisane 33 umowy międzynarodowe o współpracy w ramach programu LLP –Erasmus. Dotyczą one głównie wymiany studentów, ale pozwalają także na współpracę między pracownikami naukowymi z różnych ośrodków. W opinii członków Zespołu Wizytującego Uniwersytet, a zwłaszcza

Wydział Przyrodniczy nie w pełni wykorzystuje tę szansę, wymiana zagraniczna studentów i doktorantów jest bardzo ograniczona, a współpraca naukowa bardzo zróżnicowana, są jednostki, które od lat intensywnie współpracują z placówkami zagranicznymi, ale są i takie, których aktywność międzynarodowa jest bardzo niewielka. Poniżej podano przykłady niektórych tematów badawczych realizowanych w roku 2012 w katedrach, które uczestniczą w kształceniu rolników, biologów, zootechników i specjalistów z zakresu bioinżynierii produkcji żywności.

Kierunek rolnictwo , Instytut Agronomii

- Wpływ czynników antropogenicznych na występowanie i aktywność biologiczna grzybów owadobójczych w glebie, Katedra Ochrony Roślin,
- Potencjał produkcyjny użytków zielonych w aspekcie czynników prototechnicznych i ekonomicznych, Zakład Łąkarstwa,
- Modele plonowania podstawowych roślin uprawnych, Katedra Doświadczalnictwa Rolniczego
- Opracowanie energooszczędnych technologii urządzeń dla rolnictwa, Zakład Mechanizacji Rolnictwa
- Agrotechniczne i przyrodnicze uwarunkowania produkcji zbóż na przykładzie pszenżyta (formy ozime i jare), Katedra Ogólnej Uprawy Roli Roślin,
- Procesy przystosowawcze rolnictwa do gospodarki rynkowej na tzw. Ścianie Wschodniej, Katedra Ekonomiki Rolnictwa,
- Flora i zbiorowiska segetalne w makroregionie środkowowschodnim, Katedra Ekologii Rolniczej,

Kierunek biologia, Instytut Biologii

- Badania nad mechanizmem działania regulatorów wzrostu i rozwoju w niektórych roślinach uprawnych, Zakład Genetyki i Fizjologii Roślin,
- Wpływ substancji toksycznych na stadia młodociane ryb, Katedra Fizjologii Zwierząt,
- Badania nad brzuchorzęskami (*Gastrotricha* sp) słodkowodnymi Polski, Katedra Zoologii,
- Bioindykacyjne metody oceny stanu środowiska, Katedra Ekologii i Ochrony Środowiska,
- Zmiany we florze Niziny Mazowiecko-Podlaskiej pod wpływem antropopresji, Zakład Botaniki,
- Drapieżnictwo gniazdowe jako czynnik limitujący skład i liczebność ptaków Białowieskiego Parku Narodowego, Katedra Zoologii,

Kierunek zootechnika, Instytut Bioinżynierii i Hodowli Zwierząt

- Ocena efektywności dodatków paszowych dla drobiu, Katedra Żywienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej,
- Wpływ czynników genetycznych i środowiskowych na cechy nasienia samców, Katedra Zoohigieny,
- Czynniki warunkujące jakość mleka produkowanego w gospodarstwach indywidualnych środkowo-wschodniej Polski, Katedra Hodowli Bydła i Oceny Mleka,
- Możliwości zwiększenia potencjału produkcyjnego bydła mlecznego, Katedra Hodowli Bydła i Oceny Mleka,
- Badania nad optymalizacją warunków utrzymania zwierząt w rejonie środkowo-wschodniej Polski, Katedra Zoohigieny,

- Charakterystyka cytogenetyczna i molekularna genomu drobiu i wybranych gatunków ssaków. Katedra Genetyki i Hodowli Koni,

Jednostki samodzielne

- Wpływ czynników agrotechnicznych na plonowanie i trwałość przechowawcza ziemniak jadalnego uprawianego w rejonie Siedlec, Katedra Szczegółowej Uprawy Roślin,
- Biologiczna redukcja azotu cząsteczkowego oraz wpływ środowiska na jakość biomasy roślin energetycznych, Katedra Gleboznawstwa i Chemii Rolniczej,
- Aktywność biologiczna gleby jako wskaźnik zanieczyszczenia gleby metalami ciężkimi, Katedra Gleboznawstwa i Chemii Rolniczej,
- Środowiskowe oddziaływanie orzecha włoskiego, Katedra Biochemii i Biologii Molekularnej.

W ramach obecnie prowadzonych (w roku 2012) projektów badawczych (grantów) 14 tematów to tematy krajowe, a jeden jest programem międzynarodowym realizowanym w ramach współpracy ze Szwajcarią. Wyraźnie międzynarodowy charakter ma też projekt pt. „Ewolucja i historia rozmieszczenia taksonów i faun Salticidae (*Arachnida:Araneae*) wybranych lądów i wysp Zachodniego Pacyfiku”. Przegląd tematów realizowanych w ramach działalności statutowej, jak i w ramach projektów finansowanych przez MNiSW, NCN, NCBR wskazuje na wysoką wartość merytoryczną prowadzonych badań, ścisłe powiązanie problematyki badawczej z potrzebami regionu. Łączna wartość realizowanych projektów badawczych w roku 2012 wynosi 794 tys złotych, w tym największą pozycję stanowi realizacja międzynarodowego tematu pt. „Ochrona różnorodności gatunkowej cennych przyrodniczo siedlisk na użytkach rolnych na obszarach Natura 2000 w woj. lubelskim”, realizowanego w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Wydział zdobywa sporo środków z zewnątrz, ale aktywność poszczególnych jednostek w tym zakresie jest bardzo zróżnicowana.

Ocena stopnia udziału doktorantów i studentów w prowadzonych badaniach naukowych

Doktoranci i magistranci włączani są w badania naukowe prowadzone na Wydziale o czym świadczy przedstawiony Zespołowi Wizytującemu wykaz publikacji z udziałem magistrantów i doktorantów. W dokumentach przygotowanych przez poszczególne Katedry znajdują się przede wszystkim informacje o publikacjach w których współautorami są magistranci. Współautorstwo doktorantów zostało wyraźnie podkreślone w zestawieniu przygotowanym przez Katedrę Genetyki i Hodowli Koni (7 prac publikowanych przez doktorantów w okresie 2008-2012, w tym 2 na liście filadelfijskiej) oraz przez Katedrę Metod Hodowlanych (5 prac z udziałem doktorantów w okresie 2008-2012). Ponadto Wydział przedstawił ogólny wykaz publikacji, których są współautorami są doktoranci. Podano, że efektem działalności naukowej uczestników studiów doktoranckich w zakresie agronomii jest współautorstwo 171 prac opublikowanych w latach 2008-2012, w tym 72 publikacje naukowe w czasopiśmie z listy MNiSW, 23 recenzowane prace w czasopiśmie spoza listy MNiSW i w monografiach, 47 abstraktów w materiałach z konferencji krajowych i międzynarodowych, 27 artykułów popularno-naukowych i 2 instrukcje upowszechnieniowe. Z kolei efektem działalności naukowej uczestników studiów doktoranckich w zakresie zootechniki jest współautorstwo 75 prac opublikowanych w latach 2008-2012, w tym 27 publikacji naukowych w czasopiśmie z listy MNiSW, 46

abstraktów w materiałach z konferencji krajowych i międzynarodowych oraz 2 artykuły popularno-naukowe. Podsumowując, dorobek uczestników studiów doktoranckich należy stwierdzić, że jest on ilościowo duży, poza tym zwracają w nim uwagę publikacje w czasopiśmie wyróżnionych przez Journal Citation Reports, posiadających tzw. Impact Factor. Zwrócić także należy uwagę na fakt, że udział doktorantów sprowadza się do współuczestnictwa w badaniach krajowych i w przygotowywaniu doniesień i komunikatów na konferencje krajowe, bardzo rzadko na międzynarodowe. Nieliczni doktoranci zostali włączeni w prace realizowane w ramach zewnętrznych grantów badawczych pracowników naukowych Wydziału.

Na spotkaniu z Zespołem Wizytującym doktoranci zwracali uwagę na fakt realizacji swoich badań głównie w ramach projektów prowadzonych przez opiekunów, z tzw. działalności statutowej oraz sporadycznego uczestniczenia w projektach badawczych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Doktoranci zauważali trudności w uzyskaniu funduszy w ramach konkursów ogłaszanych przez NCN i NCBiR, wynikające z dużej konkurencji. Ponadto Wydział niewystarczająco wspiera ich w składaniu wniosków o finansowanie badań z zewnętrznych źródeł, choćby poprzez prowadzenie kampanii informacyjnej, finansowanie tłumaczeń wniosków, czy też uczenie umiejętności pisania wniosków grantowych, np. poprzez wprowadzenie do programu studiów doktoranckich obowiązkowych przedmiotów poświęconych metodyce pisania wniosków badawczych.

Udział doktorantów w prowadzonych badaniach umożliwiłoby przyznawane przez Wydział dotacje na realizację badań naukowych dla młodych naukowców. Dotacji tych jednak na razie brakuje, a względy formalne (np. zbyt późne otwieranie przewodów doktorskich) utrudniają dostęp do takich źródeł pomocy jak np. stypendia marszałka województwa.

Doktoranci mogą prowadzić badania naukowe poza jednostką prowadzącą studia doktoranckie w porozumieniu i za akceptacją opiekuna pracy doktorskiej. Fakt, że niewielu doktorantów korzysta z takiej możliwości został wytłumaczony przez ich przedstawicieli głównie skromnymi warunkami finansowymi tej grupy młodych naukowców, ograniczającymi w znacznym stopniu ich mobilność.

Samodzielna działalność badawcza doktorantów, której efektem są publikacje naukowe doktorantów jest zauważalna ale z całą pewnością Wydział Przyrodniczy powinien zwiększyć pomoc dla młodych naukowców, w tym doktorantów i zapewnić im lepsze warunki prowadzenia badań i publikowania wyników. Doktoranci w większości przypadków podkreślają silne wsparcie merytoryczne ze strony opiekunów naukowych i promotorów, ale w opinii Zespołu wyraźnie brakuje systemowych rozwiązań tego problemu.

Na wizytowanym Wydziale podjęto właściwe działania w celu włączania studentów w prowadzone badania naukowe i projekty. Na wizytowanej jednostce mogą oni korzystać z licznych form wymiany międzynarodowej oraz krajowej, np. staży badawczych. Jest to efekt współpracy, którą Uczelnia nawiązała z instytucjami w regionie jak i w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Wymiany najczęściej odbywają się pod nadzorem kadry naukowej prowadzącej zajęcia. Kwalifikacja studentów na wymianę opiera się na podstawie dwóch kryteriów: znajomości języka obcego oraz, średniej, którą student osiągnął z ostatniego roku akademickiego. Studenci uczestniczą także w konferencjach naukowych, co daje im okazję do prezentacji i dyskusji wyników badań, w których biorą udział. Mają także możliwość publikowania swoich prac. Studenci zainteresowani pisaniem artykułów naukowych mogą uzyskać pomoc na konsultacjach lub na seminariach dyplomowych. Zdaniem zainteresowanych taką formą rozwoju prowadzący zajęcia bardzo chętnie pomagają, czego efektem są artykuły prezentowane podczas konferencji studenckich.

Aktywność studentów w życiu naukowym Uniwersytetu i duża liczba komunikatów opublikowanych z udziałem studentów w materiałach konferencyjnych jest między innymi konsekwencją wspierania przez Wydział działalności studenckiego ruchu naukowego. Na Wydziale Przyrodniczym działa aktualnie 12 kół naukowych, które zawsze grupują studentów wykazujących zapał do pracy naukowej. Studenci działający w Kołach Naukowych włączeni są w różne formy działalności naukowej, dydaktycznej i popularyzatorskiej prowadzonej przez Wydział, Członkowie kół naukowych biorą czynny udział w konferencjach międzynarodowych i krajowych, a prezentowane przez nich prace uzyskują uznanie i zajmują czołowe miejsca w rankingu uczestników tych konferencji.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego -

w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Pracownicy Wydziału prowadzą badania w dziedzinie nauk biologicznych i rolniczych, w zakresie dyscyplin agronomii, zootechniki, przy czym najwięcej publikacji powstaje w zakresie nauk rolniczych. Zakres prowadzonych badań w pełni odpowiada potrzebom procesu dydaktycznego na prowadzonych kierunkach studiów oraz na studiach doktoranckich. Władze Wydziału prowadzą działania mające na celu ułatwienie doktorantom i studentom udziału w wydziałowych zespołach badawczych. Efektem prowadzonych badań jest duża liczba publikacji naukowych, w których wyraźny udział stanowią doktoranci i młodszy pracownicy naukowcy.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1) Wydział wykazuje stosunkowo niedużą aktywność związaną z udziałem w programach międzynarodowych. Za granicę wyjeżdża niewielka grupa studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich. Współpraca ta oparta jest o umowy międzyuczelniane i programy międzynarodowe oraz jest efektem kontaktów poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału i pracowników z partnerami zagranicznymi. W ramach pobytu za granicą uczestnicy biorą udział w zajęciach dydaktycznych i praktykach oraz w programach badawczych uczelni, które ich przyjmują. Współpraca w ramach projektów badawczych pozwala na zapoznanie się z metodologią prac laboratoryjnych oraz organizacją pracy studentów realizujących prace magisterskie i doktorskie na zagranicznych uczelniach. Nauczyciele akademicy Wydziału brali udział w programach międzynarodowych jako wykładowcy, prowadząc zajęcia w języku angielskim.

Dobrze funkcjonuje program podpisany w 2007 r. o wymianie studenckiej pomiędzy Akademią Podlaską i Delaware Valley College w Stanach Zjednoczonych, pod nazwą Piszka/Evansa. W ramach wymiany corocznie do USA wyjeżdża 5 studentów i 1 nauczyciel akademicki z Wydziału Przyrodniczego i taka sama liczba osób z USA przybywa z wizytą do UPH w Siedlcach. Pobytu mają charakter 10-cio dniowych wizyt studyjnych, w czasie których studenci poznają gospodarstwa rolne, zakłady produkcyjne działające w gospodarce żywnościowej o różnych profilach produkcji, gdzie mają możliwość obejrzenia najnowszych rozwiązań technologicznych. Uzyskane

doświadczenia są wykorzystywane w pracy dydaktycznej przy tworzeniu i doskonaleniu programów przedmiotów kształcenia.

W 2012 r. na zaproszenie Senatu BOKU – University w Wiedniu w Uczelni tej przebywał jako „*visiting professor*” nauczyciel akademicki Wydziału Przyrodniczego UPH, który wygłosił cykl wykładów (25 godz.) w języku angielskim z zakresu biologicznych metod ochrony roślin ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania grzybów owadobójczych. Doświadczenia zdobyte w czasie pobytu zostały wykorzystane w pracy dydaktycznej na kierunkach „rolnictwo” i „bioinżynieria produkcji żywności”.

Najlepiej zorganizowana jest międzynarodowa wymiana studentów. Wydział korzysta z wielu dostępnych programów wymiany, a mianowicie z programów Erasmus-studia, Campus Europa, Studia – grant uczelni przyjmującej, studia na koszt własny, Erasmus-Praktyki, Erasmus-Intensive Projekt, IAESTE-Praktyki, ESA Internships oraz ze szkół letnich. W sumie w wymianie studentów bierze udział kilkadziesiąt wyższych uczelni, głównie europejskich.

W opinii studentów Wydział zapewnia im możliwość udziału w międzynarodowych programach. Studenci doceniają tę formę nauki, ze względu na poszukiwanie nowych dróg rozwoju. Ich zdaniem zdobycie kolejnych doświadczeń spowoduje, że będą bardziej konkurencyjni na rynku pracy. W aspekcie wyjazdów za granicę zwrócili jednak uwagę na fakt potrzeby podniesienia poziomu nauczania języka angielskiego, oczekivaliby nauki bardziej specjalistycznego języka.

Z kolei z rozmów przeprowadzonych z doktorantami wynika, że niewielka ich grupa uczestniczyła w realizacji programów międzynarodowych, zaledwie czworo. Doktoranci zwrócili uwagę, że ich wiedza dotycząca możliwości wyjazdów zagranicznych jest ograniczona, a kierownicy studiów doktoranckich nie informują ich o potencjalnych możliwościach odbywania stażów naukowych. Wydział nie posiada sformalizowanych procedur związanych z zaliczaniem programu kształcenia przez doktorantów realizujących długoterminowe staże naukowe. Brak takich uregulowań może spowodować, że doktoranci uczestniczący w stażach, po powrocie nie będą mogli starać się o stypendium Rektora dla najlepszych doktorantów z przyczyn formalnych. Zaleca się zatem podjęcie przez Władze Wydziału i Kierowników Studiów Doktoranckich działań zwiększających mobilność doktorantów, np. poprzez informowanie o możliwościach ubiegania się o staże zagraniczne w ramach ogólnodostępnych programów stypendialnych oraz wprowadzenie systemu uznawania osiągnięć nabytych w jednostkach współpracujących, w taki sposób, aby doktoranci wyjeżdżający na staże długoterminowe nie musieli po powrocie odrabiać wszystkich przedmiotów w ramach studium doktoranckiego

2) Oceniana jednostka prowadzi działania zmierzające do internacjonalizacji procesu kształcenia. Są one opisane szczegółowo na 41-47 Raportu samooceny. Udział nauczycieli akademickich w międzynarodowych projektach umożliwił zdobycie wiedzy, materiału badawczego, doświadczeń, interesujących rozwiązań dydaktycznych, sprzyjających aktywizacji studentów, które są wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Umożliwiły wzbogacenie metod dydaktycznych w odniesieniu do przedmiotów realizowanych na kierunkach „rolnictwo”, „zootechnika” i „bioinżynieria produkcji żywności”. W szczególności znacząco zmodyfikowano program kształcenia dla takich przedmiotów jak: Zoologia, Botanika, Biogeografia, Agrometeorologia, Podstawy melioracji, Integrowane metody ochrony roślin, Ochrona roślin. Pomimo przygotowanej kadry dydaktycznej Wydział nie prowadzi kształcenia w języku angielskim.

Skala podejmowanych przez jednostkę działań dotyczących internacjonalizacji kształcenia jest więc niewielka i powinna być zintensyfikowana.

3) Współpraca międzynarodowa na Wydziale Przyrodniczym UPH w Siedlcach opiera się głównie na wymianie doświadczeń naukowych. Oprócz nabytej wiedzy praktycznej i teoretycznej efektem tej współpracy są publikacje w czasopiśmie naukowych.

Dużą rolę odgrywa także współpraca z krajowymi ośrodkami akademickimi, przedsiębiorstwami i instytucjami. W Raporcie Samooceny na str. 48-57 wymieniona jest długa lista uczelni i innych jednostek (łącznie 152 poz.), z którymi współpracuje Wydział Przyrodniczy UPH w Siedlcach. W załączonej tam tabeli przedstawione są konkretne przykłady współpracy, której głównymi celami są; poszerzenie tematyki i zakresu prowadzonych badań naukowych, realizacja wspólnych projektów badawczych, konsultacje naukowe, uczestniczenie w konferencjach naukowych, seminariach, doskonalenie procesu dydaktycznego, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli akademickich, tworzenie warunków dla właściwej realizacji praktyk zawodowych studentów, zapewnienie właściwego przebiegu rekrutacji na studia, działanie na rzecz poprawy możliwości zatrudnienia absolwentów.

Innym aspektem współpracy było członkostwo i uczestnictwo pracowników Wydziału w działaniach różnych gremiów: m.in.: Rad Naukowych, Rad Programowych wydawnictw naukowych, Komitetów Redakcyjnych czasopism branżowych, Zespołów Doradczych. Towarzystw Naukowych. Efektami tej współpracy było m. in. nawiązanie kontaktów, wymiana poglądów i doświadczeń, co mogło być wykorzystywane w doskonaleniu procesu dydaktycznego, upowszechnianiu osiągnięć naukowych i dydaktycznych, w kształtowaniu programów i metod nauczania, doskonalenie i unowocześnienie systemu oceniania w procesie kształcenia.

Oceniając rolę współpracy międzynarodowej na prowadzone kształcenie i działalność naukowo-badawczą można stwierdzić, że jest ona niewielka. Natomiast współpraca z krajowymi ośrodkami akademickimi, odgrywa istotną rolę na poziomie studiów I i II stopnia, natomiast niewielką na studiach doktoranckich.

4) Zarówno Wydział Przyrodniczy, jak też poszczególne instytuty wchodzące w jego skład prowadzą szeroką i różnorodną współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Do podmiotów tych należy zaliczyć m.in. prywatne przedsiębiorstwa, jednostki administracji publicznej i samorządy, szkoły wyższe, placówki edukacyjne oraz organizacje pozarządowe. Współpraca ma wiele wymiarów i opiera się m.in. na szkoleniach i praktykach zawodowych studentów, współpracy naukowej, poszerzaniu tematyki i zakresu prowadzonych badań naukowych, doskonaleniu procesu dydaktycznego, podnoszeniu kwalifikacji nauczycieli akademickich, tworzeniu warunków dla właściwej realizacji praktyk zawodowych studentów, zapewnieniu właściwego przebiegu rekrutacji na studia, działaniach na rzecz poprawy możliwości zatrudnienia absolwentów, organizacji wyjazdów studyjnych, badaniach terenowych, wspólnych publikacjach naukowych, współorganizacji zajęć dydaktycznych oraz konferencji naukowych. Do współpracy z podmiotami zewnętrznymi należy zaliczyć także naukowe patronaty nad szkolnymi imprezami popularyzującymi wiedzę. Dotychczasowe relacje z otoczeniem przyniosły wymierne efekty w aspekcie dydaktyki, wśród których najważniejsze to: możliwości wykonania prac magisterskich, opracowania książkowe (podręczniki i skrypty), doskonalenie procesu dydaktycznego, zwiększenie oferty dydaktycznej, nawiązanie kontaktów studentów z potencjalnymi pracodawcami, zastosowanie praktyczne wyników badań w postaci wdrożeń np. w zakładach mięsnych należących do grupy SOKOŁÓW S.A. oraz kontakt studentów i nauczycieli oraz innych pracowników z praktyką produkcyjną.

W trakcie wizytacji zapoznano się także z przykładowymi umowami i porozumieniami o współpracy Wydziału z podmiotami zewnętrznymi. Warto podkreślić różnorodność współpracy oraz fakt, że w wielu przypadkach współpraca jest długoletnia.

Należy zwrócić uwagę, że także studenci stosunkowo dobrze oceniają relacje i współpracę Wydziału z otoczeniem społeczno – gospodarczym, jednak wskazują na brak spotkań z pracodawcami na Wydziale. Studenci nie korzystają także z systemowej oferty pracodawców skierowanej do praktykantów i przyszłych pracowników (np. w formie staży), której ich zdaniem brakuje (działaniami w tym zakresie mogłoby zajmować się np. Biuro Karier). Współpracę Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym pozytywnie oceniają także doktoranci. Warto natomiast pogłębić współpracę Wydziału z Biurem Karier, ponieważ oferta tej jednostki jest dosyć szeroka, ale należy ją skuteczniej przedstawić studentom i doktorantom, którzy korzystają z niej w stosunkowo niewielkim stopniu. Warto rozważyć także kwestię przekazania koordynowania i organizowania praktyk studenckich na poziom Biuro Karier, które mogłoby się tym zajmować w sposób bardziej systemowy jednocześnie wspierając działania instytutów i Ośrodka Praktyk Studenckich. Biuro Karier współpracuje także aktywnie z publicznymi służbami zatrudnienia, np. poprzez realizację wspólnych działań (m.in. dyżury doradcy zawodowego z filii WUP, szkolenia, warsztaty, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami). Aktualnie brakuje informacji dotyczących zatrudnialności absolwentów poszczególnych kierunków (statystyki publicznych służb zatrudnienia są niezbyt dokładne), ale problem ten w dużym stopniu powinno rozwiązać badanie losów absolwentów (opisane szerzej w rozdziale drugim przedmiotowego raportu).

Pracodawcy obecni na spotkaniu podczas wizytacji, w kontekście współpracy zwrócili uwagę na rolę bezpośrednich kontaktów z kadrą naukową. Z kolei konkretnym przykładem wpływu pracodawców na ofertę dydaktyczną było uruchomienie studiów podyplomowych z zakresu Technologii Produkcji Grzybów Jadalnych. Przykład ten stanowi dobrą praktykę i potwierdza dobre relacje akredytowanej jednostki z otoczeniem społeczno – gospodarczym (szerzej kwestia ta została opisana w rozdziale trzecim). Pracodawcy mają zatem poczucie wpływu na programy studiów, choć należy zauważyć, że odbywa się to w głównej mierze w sposób nieformalny.

Zdaniem pracodawców Wydział Przyrodniczy, jak też sama Uczelnia, pełnią bardzo ważną rolę dla subregionu, a jego oferta edukacyjna jest dopasowana do potrzeb lokalnego rynku pracy. Według pracodawców Wydział dobrze i dosyć wszechstronnie przygotowuje swoich absolwentów do wejścia na rynek pracy. Dopełnieniem tego są także zapisy w Strategii Wydziału, w której zagadnieniom relacji z otoczeniem zewnętrznym poświęcono dużo miejsca.

Podsumowując, współpraca jednostki z otoczeniem społeczno – gospodarczym mimo pewnych ograniczeń i różnej skali w zależności od kierunku studiów stanowi mocną stronę działalności Wydziału. Sugeruje się jednak sformalizowanie obecnej współpracy, co w szczególności dotyczy takich zagadnień, jak określanie i weryfikacja efektów kształcenia oraz dopracowywanie programów studiów w oparciu o potrzeby i oczekiwania rynku pracy. Należy zauważyć, że w składach Komisji Programowych dla poszczególnych kierunków znajdują się pracodawcy, jednak na ocenę efektów prac w tym zakresie jest jeszcze za wcześnie (poszczególne komisje ukonstytuowały się w październiku 2012 roku).

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, opinii uzyskanych w jej trakcie od przedstawicieli pracodawców oraz studentów i doktorantów należy stwierdzić, że jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia w stopniu **pełnym**. Sugerowane są jednak pewne

działania, które pogłębią i poszerzą dotychczasową współpracę z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego:

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego

znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) **Udział studentów studiów I i II stopnia we współpracy międzynarodowej można ocenić jako dobry. Studenci biorą udział w międzynarodowych programach jak: Studia, Erasmus-Praktyki, Erasmus-Intensive Projekt, IAESTE-Praktyki, ESA Intershops oraz w wymianie na bazie porozumień podpisanych z uczelniami partnerskimi. Natomiast udział doktorantów w programach międzynarodowych jest niezadowolający i Wydział w tym zakresie powinien podjąć odpowiednie działania, w celu umożliwienia im uczestniczenia w wymianie zagranicznej.**

2) **Wydział Przyrodniczy UPH w Siedlcach prowadzi działania na rzecz internacjonalizacji studiów. Dzięki współpracy międzynarodowej podnoszony jest poziom wiedzy i kwalifikacji pracowników naukowych, co ma umiarkowany wpływ na proces dydaktyczny. Wydział nie prowadzi kształcenia w języku angielskim. Ogólna ocena tych przedsięwzięć jest jednak pozytywna**

3) **Współpraca z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi wywiera wpływ na kształcenie, głównie doskonalenie procesu dydaktycznego dla studentów I i II stopnia. Niestety częstość wyjazdów studentów i pracowników Wydziału do uczelni zagranicznych jest wciąż zbyt niska w stosunku do ich liczby i wskazuje się potrzebę zintensyfikowania działań. Ogólnie wpływ współpracy zagranicznej na prowadzone kształcenie i działalność naukową, szczególnie w zakresie studiów III stopnia, należy ocenić jako dostateczny.**

4) **Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, opinii uzyskanych w jej trakcie od przedstawicieli pracodawców oraz studentów i doktorantów należy stwierdzić, że jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia w stopniu pełnym. Sugerowane są jednak pewne działania, które pogłębią i poszerzą dotychczasową współpracę z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego:**

- **opracowanie i wdrożenie systemu pozyskiwania informacji od pracodawców na temat sytuacji zawodowej absolwentów, a w szczególności ich mocnych i słabych stron (ich dokładna identyfikacja pozwoli na prowadzenie skutecznych i efektywnych działań służących ustalaniu i ocenie efektów kształcenia, w tym także ewentualnych działań naprawczych),**

- **ściślejsza współpraca z pracodawcami i organizacjami branżowymi w odniesieniu do kształtowania oferty studiów podyplomowych,**

- **włączenie przedstawicieli pracodawców do Komisji d.s. Praktyk Studenckich oraz Komisji d.s. Jakości Kształcenia lub powołanie Rady Pracodawców,**

- **rozwijanie i zacieśnianie współpracy z Biurem Karier.**

7. **Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się**

1) Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne w akredytowanej jednostce należy rozpatrywać na dwóch płaszczyznach:

I studentów

II doktorantów

I. Wydział Przyrodniczy zapewnia studentom odpowiednie wsparcie naukowe i dydaktyczne w procesie uzyskiwania efektów kształcenia. Przejawia się to w trakcie całego toku studiów. Wydział oferuje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Przykładowo studenci uczęszczający na praktyki lub staże mają możliwość korzystania z indywidualnej organizacji studiów. Zdaniem studentów jest to bardzo atrakcyjna forma łączenia jednocześnie umiejętności praktycznych oraz wiedzy teoretycznej. Ponadto szeroka oferta w zakresie przedmiotów fakultatywnych, odpowiada studentom i pozwala im na odpowiednie modelowanie własnej sylwetki absolwenta oraz rozwijanie zainteresowań. Konsultacje akademickie odbywają się w czasie, miejscu i formie dogodnej dla studentów, również niestacjonarnych, a dostępność sal poza wyznaczonymi godzinami zajęć jest wystarczająca dla celów badawczych oraz wyrównania umiejętności. Na Wydziale Przyrodniczym UPH w Siedlcach studenci mogą swobodnie wybierać seminaria oraz temat pracy dyplomowej. W przypadku niezdecydowania lub innego problemu z wyborem, prowadzący nauczyciele akademicy pomagają w określeniu zakresu, który potencjalnie zainteresuje studenta.

Studenci w trakcie spotkania wielokrotnie podkreślali, że zarówno władze Uczelni jak i Wydziału oraz opiekunowie lat są dla nich dostępni. Rektor i Dziekan do spraw studenckich mają wyznaczone godziny konsultacji, w trakcie których zawsze można pójść i zapytać o najbardziej problematyczne kwestie. Zdaniem studentów wyznaczone godziny przyjęć dostosowane są do ich potrzeb. Opiekunowie lat na wizytowanej jednostce bardzo często organizują spotkania, które mają na celu usprawnienie komunikacji. W ich trakcie poruszane są sprawy związane z problematycznymi zagadnieniami dotyczącymi programów studiów lub prowadzących zajęcia.

Regulamin pomocy materialnej jest zgodny z ustawą Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Studenci stanowią większą część składu Komisji Stypendialnej. Decyzje wydawane są z poszanowaniem Kodeksu postępowania administracyjnego, a od nich przysługuje odwołanie do Odwoławczej Komisji Stypendialnej.

Na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach bardzo dobrze funkcjonuje opieka nad osobami niepełnosprawnymi. Każda osoba może ubiegać się o opiekuna, którego zadaniem jest pomoc w funkcjonowaniu. Osoby z niepełnosprawnościami podkreśliły również, że doceniają pomoc, którą oferuje Uczelnia w uzyskaniu indywidualnej organizacji studiów.

II. W przypadku studiów doktoranckich przydział merytoryczny opiekunów naukowych wynika bezpośrednio z obszaru badawczego, którym zajmuje się uczestnik studiów III stopnia, co przyjmuje się za prawidłowe rozwiązanie. Wydział nie umieszcza na stronie internetowej lub w innym ogólnie dostępnym miejscu listy potencjalnych opiekunów i tematów prac doktorskich. Niemniej jednak doktoranci przedstawiając schemat przydziału opiekunów naukowych funkcjonujący na Wydziale Przyrodniczym ocenili go w sposób pozytywny. Według nich za pozytywne można uznać to, że kandydat na studia doktoranckie sam wybiera opiekuna naukowego kierując się zbieżnością swoich zainteresowań badawczych z profilem specjalizacji opiekuna, a następnie wspólnie z potencjalnym opiekunem ustalają ramy projektu doktorskiego oraz zakres badań laboratoryjnych. Pewne wątpliwości budzi regulamin rekrutacji na studia doktoranckie. Regulamin ten nie określa precyzyjnie formy rozmowy kwalifikacyjnej oraz zakresu

ewentualnego materiału, na podstawie którego sprawdzane są predyspozycje kandydata do realizacji studiów doktoranckich.

Doktoranci podkreślali również, że współpraca pomiędzy doktorantem a promotorem opiera się na dobrych obyczajach obowiązujących w środowisku akademickim, natomiast jej ramy formalne określa Regulamin Studiów Doktoranckich.

W ramach zajęć objętych programem studiów istnieje także możliwość korzystania z konsultacji oraz dyżurów pracowników naukowych. W większości uczestnicy studiów III stopnia pozytywnie ocenili system konsultacji twierdząc, że spotkania z pracownikami naukowo – dydaktycznymi odbywają się w czasie, miejscu i formie ustalonej i podanej do wiadomości doktorantów z odpowiednim wyprzedzeniem, a w przypadku doktorantów studiów niestacjonarnych przewidziane są w terminach nie kolidujących z ich obowiązkami zawodowymi. Doktoranci pozytywnie ocenili pracę Kierownika Studiów Doktoranckich oraz obsługi administracyjnej, zaznaczając otwartość, elastyczność oraz gotowość do pomocy pracownika odpowiadającego za studia doktoranckie.

W przypadku usług bibliotecznych doktoranci mogą korzystać z usług biblioteki w takim samym zakresie jak studenci. Doktoranci obecni na spotkaniu zaznaczyli, że w przypadku, kiedy okres odbywania studiów doktoranckich wydłuża się, są oni pozbawiani dostępu do księgozbioru biblioteki potrzebnego przy redagowaniu pracy doktorskiej. Wspieranie procesu publikacyjnego ogranicza się do współredagowania tekstów publikacji przez opiekunów. Zdarzały się także przypadki, że doktoranci pokrywali koszt publikacji oraz uczestnictwa w konferencjach krajowych i międzynarodowych z własnych środków.

Zasady przyznawania świadczeń materialnych na Wydziale reguluje Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla doktorantów Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Regulamin obejmuje wszystkie świadczenia pomocy materialnej przewidziane w art. 191.1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i został zatwierdzony przez odpowiedni organ Samorządu Doktorantów.

Doktoranci Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach uczestniczą, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w podziale funduszy ze środków na działalność statutową skierowaną dla młodych naukowców. Jednak zastrzeżenia budzi procedura przyznawania tych środków. W regulaminie przyznawania tych środków zapisano wymóg zaawansowania pracy doktorskiej na poziomie 70%, co zdaniem doktorantów i nauczycieli akademickich wiąże się w większości przypadków z ukończonymi badaniami, tak więc środki te skierowane są tylko dla doktorantów z wszczętymi przewodami doktorskimi. Przyznawane w ten sposób pieniądze nie wspierają doktorantów w realizacji prac doktorskich, ponieważ z praktycznego punktu są wypłacane po zakończeniu badań. Doktoranci obecni na spotkaniu podkreślili, że niejednokrotnie za te pieniądze mogliby zakupić niezbędne do realizacji pracy doktorskiej materiały lub pokryć uczestnictwo w konferencji naukowej.

Na dzień 8 października 2012 r. Uczelnia nie posiada przyjętego regulaminu zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych, o których mowa w art. 200a.1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. oraz § 22 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich (Dz U. Nr 225, poz. 1351). Brak tego regulaminu uderza znacząco w sytuację finansową doktorantów, szczególnie w sytuacji ograniczenia innych możliwości finansowania. Wydział nie posiada także żadnych mechanizmów polegających na wspieraniu najzdolniejszych doktorantów z własnego funduszu stypendialnego.

Zdaniem Zespołu Wizytującego niedopracowany system wsparcia finansowego doktorantów jest podstawową przyczyną małej skuteczności finalizacji studiów doktoranckich (obrony pracy doktorskiej). Ponad 90% doktorantów nie realizuje pracy doktorskiej w przeciągu 4 lat. Po tym okresie są ich zdaniem pozostawiani samym sobie, ponieważ nie dostają formalnych przedłużeń studiów doktoranckich. Tracą tym samym status doktoranta, w tym dostęp do istniejących form wsparcia materialnego, dydaktycznego i dostępu do zasobów bibliotecznych.

2) Na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach skargi studentów rozpatrywane są na kilku poziomach. Pierwszym jest pomoc opiekuna roku, który wyznaczony jest przez Radę Wydziału. Najczęściej rozwiązywane są w ten sposób najprostsze skargi, dotyczące nieporozumień na przykład studentów z kadrą dydaktyczną. Kolejnym sposobem jest rozmowa z Dziekanem ds. studenckich lub pisemna skarga. Od tej decyzji studentowi przysługuje odwołanie do Rektora. Ostatnim sposobem rozwiązywania skarg jest wniosek do Komisji Dyscyplinarnej.

Zdaniem studentów przedstawiony powyżej schemat postępowania w przypadku złożenia skargi jest skuteczny. Najczęściej konflikty są rozwiązywane w sposób polubowny w trakcie rozmowy z opiekunem roku. Trudniejsze rozmowy prowadzone są w obecności Dziekana ds. studenckich. Na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach studenci są członkami Komisji dyscyplinarnej.

W przypadku doktorantów Wydział nie opracował odpowiednich narzędzi i procedur dotyczących działań zapobiegawczych i rozwiązania sytuacji konfliktowych. W przyszłości zaleca się wypracowanie formalnej drogi składania i rozpatrywania skarg doktorantów oraz poświęcenie większej uwagi problemom nurtującym doktorantów.

3) Uczelnia spełnia art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który mówi o minimalnej reprezentacji studentów i doktorantów w organach kolegialnych. Z przedstawionych dokumentów wynika, że przedstawiciele studentów angażują się w ich pracach.

Wydziałowy Samorząd Studentów Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach w trakcie spotkania stwierdził, że Uczelnia zapewnia im wszystkie niezbędne narzędzia do prawidłowego prowadzenia działalności studenckiej. Ponadto Władze Uczelni aktywnie uczestniczą w realizowanych projektach. Na działalność studencką Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach przeznacza budżet, który jest rozdzielany przez organ uchwałodawczy Samorządu, po czym kierowany on jest zgodnie z zapotrzebowaniem do samorządów wydziałowych.

Zdaniem studentów będących na spotkaniu, Wydziałowy Samorząd Studentów spełnia ich oczekiwania. Dotyczy to głównie kwestii kulturalnych. Studenci podkreślili, że oczekiwaliby większego zaangażowania ich reprezentantów w organizację szkoleń dających dodatkowe umiejętności.

Samorząd Studentów nie potrafił wypowiedzieć się na temat szkoleń z zakresu praw i obowiązków studentów, ponieważ jak stwierdziły osoby będące na spotkaniu, jeszcze nie dotarła do nich taka informacja.

Przedstawiciele doktorantów formalnie mają zapewnione uczestnictwo w organach przewidzianych przepisami prawa. Z kolei na podstawie analizy protokołów z Rady Wydziału wynika, że doktoranci są mało aktywni w jej posiedzeniach. W przypadku komisji i zespołów działających na podstawie wewnętrznych przepisów Wydziału, doktoranci są pełnoprawnymi członkami jedynie Komisji Programowej. Przepisy wewnętrzne nie przewidują ich obecności w innych komisjach jak, np. w Wydziałowej

Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Komisji Rekrutacyjnej na studia doktoranckie. Tak więc, Samorząd Doktorantów wykazuje małą aktywność. Doktoranci zwrócili uwagę na brak przepływu informacji pomiędzy samorządem a społecznością doktorantów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego

znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach został w pełni wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej dla studentów i częściowo dla doktorantów. W przypadku doktorantów wymaga działań naprawczych system zapewnienia pomocy materialnej oraz innych dostępnych świadczeń. Uczelnia nie posiada regulaminu przyznawania stypendiów pro jakościowych oraz mechanizmu wspieraniu najzdolniejszych doktorantów z własnego funduszu stypendialnego. Wsparcie materialne niezbędne do realizacji pracy doktorskiej jest więc niewystarczające.

2) Na wizytowanej jednostce w pełni zostały wprowadzone procedury rozpatrywania skarg złożonych przez studentów. Natomiast w przypadku doktorantów Wydział nie opracował odpowiednich narzędzi i procedur dotyczących działań zapobiegawczych i rozwiązania sytuacji konfliktowych.

3) Przedstawiciele studentów i doktorantów są członkami ustawowo przewidzianych organów kolegialnych Wydziału i Uczelni, natomiast należy w większym zakresie włączyć ich do prac w różnych komisjach wydziałowych. Wizytowany Wydział Przyrodniczy UPH w Siedlcach w pełni zabezpiecza potrzeby związane z funkcjonowaniem Samorządu Studentów, którego działalność jest zauważalna. Natomiast Samorząd Doktorantów jest mało.

8. System wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, jego spójność i zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Wewnętrzne przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach można podzielić na dwie grupy:

- I. odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości
- II. przepisy o charakterze ogólnym, regulujące kwestie związane z odpowiedzialnością organów; procesem kształcenia oraz tworzeniem programów kształcenia na studiach I, II, III stopnia oraz studiach podyplomowych; określaniem i weryfikacją efektów kształcenia, w tym zasadami dyplomowania; tokiem studiów, oceną nauczycieli akademickich; funkcjonowaniem biura karier, itp.

W wizytowanej Uczelni obowiązującym dokumentem dotyczącym zapewnienia jakości kształcenia jest *Uchwała Senatu Nr 15/2009 z dnia. 25.02.2009 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia*. W dokumencie tym określono cele i zasady związane z zapewnieniem jakości kształcenia w wizytowanej Uczelni.

Głównym **celem jakościowym** Uniwersytetu jest „kształcenie przyszłych elit zawodowych i intelektualnych społeczeństwa wiedzy” (§ 1). Aby absolwenci mogli właściwie wypełniać swoje przyszłe role zawodowe, społeczne i obywatelskie muszą uzyskać adekwatną wiedzę, umiejętności i postawy, jako efekt kształcenia określony w planach studiów i programach nauczania, o czym wspomina § 2 ww. Uchwały, określający **obszary zainteresowania** wewnętrznego systemu, czyli: 1) badania naukowe, 2) plany studiów, 3) programy nauczania, 4) metody dydaktyczne, 5) baza dydaktyczna, 6) obsługa administracyjna i techniczna.

Strategia realizacji tych celów, poprzez ocenę jakości kształcenia, jest dokonywana na podstawie okresowych analiz planów studiów i programów nauczania oraz programów praktyk zawodowych studentów; hospitacji zajęć dydaktycznych; ankietowych badań opinii studentów na temat poziomu prowadzonych zajęć dydaktycznych (§ 5).

Organy i osoby odpowiedzialne za właściwe funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) to:

- na poziomie Uczelni: Rektor sprawuje nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia (§ 53 ust. 3 statutu), zaś Senat raz w roku akademickim dokonuje oceny jego funkcjonowania (§ 3 ust. 4 Uchwała Senatu Nr 15/2009 z dnia 25.02.2009 r.), a ponadto powołano: **Senacką Komisję ds. jakości kształcenia** (Uchwała Senatu Nr 40/2012 z dnia 26.09.2012 r.), która rozpatruje sprawy dotyczące jakości kształcenia w Uniwersytecie, a w szczególności: programów kształcenia i planów studiów; tworzenia kierunków studiów, specjalności i kursów doksztalających; poprawy jakości kształcenia; funkcjonowania systemu punktowego ECTS; funkcjonowania i rozwoju programu USOS; **Senacką Komisję ds. oceny jakości kształcenia** (Uchwała Senatu Nr 41/2012 z dnia 26.09.2012 r.), która dokonuje oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów i innych, prowadzonych przez UPH, formach kształcenia; **Senacką Komisję ds. rozwoju uczelni** (Uchwała Senatu Nr 42/2012 z dnia 26.09.2012 r.), która rozpatruje sprawy dotyczące rozwoju Uniwersytetu, a w szczególności: strategii rozwoju, w tym planów inwestycyjnych; rozwoju bazy naukowej; działalności promocyjnej; współpracy z przemysłem i środowiskiem gospodarczym. Zasady funkcjonowania ww. komisji określa § 15-17 Regulaminu Senatu UPH (Załącznik nr 4 do Statutu UPH). **W składzie wszystkich powyższych komisji znajdują się jedynie nauczyciele akademicy, a przedstawiciele pozostałych grup interesariuszy nie są w nich reprezentowani.**
- na poziomie Wydziału: decyzje dotyczące zarządzania jakością kształcenia podejmują: Dziekan (m.in. ustala sposób i tryb prowadzenia hospitacji i ankietyzacji) i Rada Wydziału, która zgodnie z § 3 ust. 3 Uchwały Senatu Nr 15/2009 - „Co najmniej raz w roku akademickim (...) przeprowadza ocenę jakości kształcenia na wydziale”. Ponadto powołano **Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia** (Uchwała Rady Wydziału Przyrodniczego Nr 183/2012 z dnia 10.10.2012 r. w sprawie: powołanie stałych komisji wydziałowych na kadencję 2012–2016), której przewodniczy Dziekan.

Wspomniana Uchwała nie określa ani kompetencji Komisji, ani zadań, które będzie ona realizować w kadencji 2012–2016, a co za tym idzie – zakresu odpowiedzialności, a zgodnie z § 9 ust. 1 Uchwały Senatu Nr 15/2009 z dnia 25.02.2009 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia: „Dziekani wydziałów powołują Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia określając ich skład i zakres działania”.

Ponadto według § 9 ust. 2 ww. Uchwały: „Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia współdziałają z Rektorską Komisją ds. Jakości Kształcenia”, a zgodnie z Uchwałami Senatu z dnia 26.09.2012 r. Nr 40/2012 i Nr 41/2012 na Uczelni funkcjonują jedynie: Senacka Komisja ds. jakości kształcenia oraz Senacka Komisja ds. oceny jakości kształcenia.

Od momentu powołania Komisji, tj. 10 października br. do dnia przyjazdu Zespołu Oceniającego PKA – 7 listopada br. (dokładnie 4 tygodnie) nie odbyło się ani jedno jej posiedzenie. Ponadto w jej składzie znajdują się jedynie nauczyciele akademicy, a przedstawiciele pozostałych grup interesariuszy nie są w niej reprezentowani.

Wewnętrzne przepisy prawne Uczelni i Wydziału (o charakterze ogólnym) oraz procedury i dokonywane analizy odnoszące się do realizacji celów jakościowych określonych w ww. Zarządzeniu Rektora przedstawiają się następująco:

a) **badan naukowych**, których wyniki są wykorzystywane w procesie dydaktycznym;

Wewnętrzne przepisy prawne Wydziału odnoszące się do tego obszaru to m.in.: Uchwała RW Nr 188/2008 z dnia 5.11.2008 r. w sprawie: zatwierdzenia kryteriów podziału środków na działalność statutową Wydziału, na lata 2009-2012; Uchwała RW Nr 115/2011 z dnia 8.06.2011 r. w sprawie: uchwalenia regulaminu podziału dotacji celowej na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich.

Dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią:

- *Sprawozdanie z „Działalności naukowo-badawczej Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach w 2011 roku”, przedstawione na Radzie Wydziału dnia 4.04.2012 r. przez Dziekana Wydziału;*
- *Coroczne sprawozdania z realizacji badań naukowych składane przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału, np. Sprawozdanie z badań służących rozwojowi młodych naukowców realizowanych w 2011 r.; Sprawozdanie z badań statutowych realizowanych w 2011 r.;*
- *Sprawozdania z przebiegu Studiów Doktoranckich w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie agronomia (prace badawcze, publikacje, obrony) oraz w dyscyplinie zootechnika (prace badawcze, publikacje, m.in. z tzw. Listy Filadelfijskiej, konferencje) w roku akademickim 2010/2011 – przyjęte na posiedzeniu Rady Wydziału dn. 9.11.2011 r.*

b) **planów studiów** zapewniających realizację standardów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, możliwość wyboru przez studenta określonych przedmiotów, odbywanie kształcenia praktycznego na studiach I stopnia; **programów nauczania** zapewniających przekazywanie studentom wiedzy opartej na najnowszych wynikach badań naukowych, kształtowania umiejętności praktycznych i postaw pozwalających na efektywne wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności;

Zgodnie z § 6 Uchwały Senatu Nr 15/2009 okresowa ocena planów studiów i programów nauczania oraz programów praktyk odbywa się na wydziałach, w trybie ustalonym przez dziekana; co najmniej raz w cyklu kształcenia; ocena programów praktyk prowadzona jest raz w roku akademickim po zakończeniu jednego cyklu praktyk. Przy przeprowadzaniu powyższych ocen powinna być zasięgana opinia przedstawicieli

pracodawców reprezentujących dziedziny gospodarki związanych z kierunkiem studiów. Ich wyniki przedstawiane są na posiedzeniach rad wydziałów.

Uczelniane i Wydziałowe przepisy prawne o charakterze ogólnym odnoszące się do tego obszaru to m.in.: *Zarządzenie Nr 15/2010 Rektora z dnia 8.12.2010 r. w sprawie tworzenia nowych kierunków kształcenia, studiów podyplomowych i kursów dokształcających, specjalności w ramach prowadzonych kierunków studiów oraz dokonywania zmian w planach studiów i programach nauczania; Uchwała Senatu Nr 13/2012 z dnia 28.03.2012 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać plany studiów i programy kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, studiach doktoranckich i studiach podyplomowych, Uchwały RW z dnia 13.06.2012 r.: od Nr 100/2012 do 116/2012 w sprawie uchwalenia programów studiów dla wszystkich kierunków prowadzonych na Wydziale (zgodnie z wytycznymi KRK) oraz od Nr 137/2012 do 153/2012 w sprawie uchwalenia programów kształcenia dla wszystkich kierunków prowadzonych na Wydziale (w oparciu o uchwalone efekty kształcenia i programy studiów).*

Dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią:

- Protokół 5/2010 z dnia 16.11.2010 r. z posiedzenia Rektorskiej Komisji ds. Jakości Kształcenia (dotyczyło m.in. dyskusji nad projektem *Zarządzenia Rektora w sprawie tworzenia nowych kierunków kształcenia, studiów podyplomowych i kursów dokształcających, specjalności w ramach prowadzonych kierunków studiów oraz dokonywania zmian w planach studiów i programach nauczania*, które wprowadza nową procedurę - zmusza do analizy sytuacji na rynku pracy oraz prowadzenia konsultacji z przedstawicielami pracodawców w zakresie profilowania programów nauczania);

- Sprawozdanie z działalności Rektorskiej Komisji ds. Jakości Kształcenia w roku akademickim 2010/2011 - Komisja skupiła się na zagadnieniach związanych z przygotowaniem warunków dla wprowadzenia w Uniwersytecie KRK oraz innych elementów związanych ze znowelizowaną ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym;

- Protokół z posiedzenia Komisji Programowej Kierunku Biologia z dnia 1.06.2012 r. (dotyczył m.in. efektów kształcenia dla studiów podyplomowych na kierunku „biologia”);

- Protokół z posiedzenia Rady Instytutu Agronomii z dnia 11.05.2012 r. (dotyczył m.in. sylabusów z przedmiotów wyrównawczych z zakresów rolnictwa dla kandydatów na studia II stopnia);

- Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 10.10.2012 r. (dotyczył m.in. zatwierdzenia programów kształcenia na studiach doktoranckich, zmian w planach studiów na kierunku biologia oraz gospodarka przestrzenna).

c) metod dydaktycznych pozwalających na efektywne przekazywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i postaw;

Przepisy prawne o charakterze ogólnym odnoszące się do tego obszaru to m.in. *Zarządzenia Rektora: Nr 43/2006 z dnia 30.06.2006 r. w sprawie określenia niektórych zasad organizacji zajęć dydaktycznych, Nr 29/2008 z dnia 22.04.2008 r. w sprawie organizacji zawodowych praktyk studentów Akademii Podlaskiej* (na podstawie § 60 ust. 1 pkt. 6 Statutu oraz § 7 Regulaminu Studiów).

Wymagania dotyczące sposobu weryfikacji efektów kształcenia podawane są studentom na początku każdego semestru (sylabusy), a także zamieszczone są na stronach internetowych poszczególnych Instytutów. Ponadto bieżąca informacja o wynikach zaliczeń i egzaminów dostępna jest dla studentów w USOS. Weryfikacji stopnia realizacji

zakładanych efektów kształcenia służą **procedury dotyczące egzaminu dyplomowego** zdefiniowane w *Regulaminie Studiów*. Natomiast warunki, jakim powinna odpowiadać praca dyplomowa, określa *Zarządzenie nr 19/2007 Rektora z dnia 19.04.2007 r.* zawierające między innymi oświadczenie o samodzielnym opracowaniu pracy i nieumieszczaniu w niej treści uzyskanych w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami. Zagadnienia na egzamin dyplomowy określa np. *Zarządzenie Dziekana Nr 4/2009 z dnia 31.08.2009 r. w sprawie: trybu przedstawiania i zatwierdzania zagadnień do egzaminów dyplomowych realizowanych na Wydziale Przyrodniczym.*

Zarządzeniem Nr 37/2012 z dnia 17.05.2012 r. w sprawie systemu antyplagiatowego w UPH Rektor wprowadził „obowiązek sprawdzania wszystkich prac dyplomowych magisterskich, za pomocą systemu antyplagiatowego, w zakresie identyfikacji zapożyczeń z innych tekstów” (§ 1). Załączony regulamin określa zasady funkcjonowania tego systemu, m.in. „**procedury antyplagiatowe** stosuje się do wszystkich prac dyplomowych magisterskich”, „sprawdzenie pracy przy użyciu systemu jest warunkiem dopuszczenia jej do obrony”.

Ocenianie studentów odbywa się zgodnie z *Regulaminem Studiów* (§ 18 – 24), doktorantów zgodnie z *Regulaminem Studiów Doktoranckich* (§ 4 – 5), a słuchaczy studiów podyplomowych – z *Regulaminem Studiów Podyplomowych* (§ 9 – 10), zaś nauczycieli akademickich Wydziału Przyrodniczego – na podstawie *Zarządzenia Rektora Nr 4/2010 z dnia 22.01.2010 r. w sprawie okresowej oceny nauczycieli akademickich; Uchwały Nr 16/2007 RW z dnia 10.01.2007 r. w sprawie przyjęcia Ankiety oceny nauczyciela akademickiego, wzory wydziałowe: ankieta studenta WP, ankieta oceny nauczyciela akademickiego zatrudnionego na stanowisku adiunkta/asystenta; Zarządzenia Rektora Nr 36/2009 z dnia 4.05.2009 r. w sprawie sposobu przeprowadzania oraz dokumentowania hospitacji zajęć dydaktycznych oraz badania ankietowego wśród studentów, oceniającego sposób ich prowadzenia (załącznik - Protokół hospitacji zajęć dydaktycznych),*

Zgodnie z § 7 Uchwały Senatu Nr 15/2009: Dziekani ustalają sposób i tryb prowadzenia **hospitacji** zajęć dydaktycznych oraz anonimowych **ankietowych badań** oceny przez studentów sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich, a zbiorcze wyniki przedstawiane są co najmniej raz w roku akademickim na posiedzeniach rad wydziałów.

Dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią:

- Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 11.01.2012 r. – „*Sprawozdanie z przebiegu zawodowych praktyk studentów Wydziału Przyrodniczego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach w roku akademickim 2010/2011*” przedstawiła Kierownik Ośrodka Praktyk Studenckich;

- Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 9.05.2012 r. – „*Ocena jakości kształcenia w świetle ankiet studenckich przeprowadzonych na poszczególnych kierunkach studiów*” omówili Prodziekani kierunkowi (wybrane uwagi z dyskusji: „ankieta ma służyć ocenie i podnoszeniu jakości kształcenia. Nie do końca dobrze dysponujemy tym narzędziem. Trzeba się zastanowić nad tymi danymi i wyciągnąć odpowiednie wnioski”; „ankiety są robione na Wydziale od 12 lat. Są anonimowe i nie możemy ich przedstawiać na Radzie personalnie. Powinniśmy skomputeryzować ankiety”; „Na zakończenie dyskusji Dziekan Wydziału stwierdził, że ankieta dobrze służy poprawie naszej pracy.”);

- Sprawozdania z problematyki jakości kształcenia na Wydziale Przyrodniczym za rok akademicki 2007/2008 i 2008/2009 obejmujące głównie podsumowanie ankiet

(opisowe i statystyczne) oraz 2009/2010 i 2010/2011 obejmujące m.in. podsumowanie ankiet (opisowe i statystyczne) oraz hospitacji (liczbowe);

- Przykładowe opracowania ankiet studenckich (wykresy, tabele, wyniki oceny konkretnych nauczycieli akademickich, niektóre z nich z adnotacją - „zapoznałam/łem się z oceną...”), np. z ostatnich lat, czyli: 2009/10, 2010/11, 2011/12, dotyczące wszystkich kierunków studiów prowadzonych na Wydziale (oprócz „gospodarki przestrzennej”, uruchomionej w roku akademickim 2012/13);

- Przykładowe plany hospitacji z Instytutu Biologii (2012/13, 2011/12, 2009/10), przykładowe protokoły hospitacji zajęć, przykładowy wykaz hospitacji zajęć dydaktycznych na kierunku „rolnictwo” (2009-2012);

- Podsumowanie hospitacji prowadzonych w roku akademickim 2011/12, np. Protokoły: z posiedzenia Rady Naukowej Instytutu Agronomii w dnia 15.05.2012 r., z zebrania Rady Instytutu Biologii dnia 30.05.2012 r., z posiedzenia grupy roboczej Instytutu Bioinżynierii i Hodowli Zwierząt poświęconego podsumowaniu wyników hospitacji w roku akademickim 2011/12 (7.05.2012 r.);

- Badanie losów zawodowych absolwentów przygotowuje i realizuje Biuro Karier UPH pod nadzorem Prorektora ds. Organizacji i Rozwoju UPH, *Badanie Losów Absolwentów - formularz zgłoszeniowy* – do pobrania na stronie internetowej Biura Karier <http://www.biurokarier.uph.edu.pl/index.php/pl/badanie-losow.html>), Harmonogram wdrażania opracowało BK, pt. *Badanie losów absolwentów – plan działań* oraz *Badanie losów absolwentów – stan realizacji na 24.10.2012*; 29.05.2012 i 29.09.2012 - dwa spotkania **Zespołu ds. badania losów zawodowych absolwentów UPH** dotyczące m.in. ustalenia celów głównych ankiety badawczej oraz wstępnego kształtu ankiety; Lipiec/Sierpień: Zbieranie formularzy z wyrażeniem zgody na przystąpienie do Badania losów absolwentów UPH (rozdanych studentom w maju br.) oraz wprowadzanie ich do bazy danych, co jest nadal kontynuowane; Publikacja wyników badania nastąpi zgodnie z terminarzem: np. dla rocznika 2012 badanie rozpoczęte w czerwcu 2013, zabieranie ankiet do końca września 2013, publikacja danych grudzień 2013.

Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji (m.in. podczas spotkania z pracownikami Biura Karier) wynika, iż badania losów zawodowych absolwentów UPH prowadzone były jedynie wyrywkowo, częściowo przez Wydziały, Instytuty lub np. na zjazdach absolwentów, a do tej pory w Uczelni nie było podejścia systemowego (dane zaczęto gromadzić od tego roku). Także dopiero w planach jest ankieta dotycząca pracodawców, głównie z okolic Uczelni, którzy np. wystawiają się na uczelnianych Targach Pracy lub przyjmują do siebie studentów UPH na staże lub praktyki.

d) bazy dydaktycznej, w tym zasobów bibliotecznych i wyposażenia laboratoriów oraz sal dydaktycznych,

Na wnioski z poszczególnych Instytutów, odpowiednia jednostka w Uczelni dokonuje przeglądów sprzętu komputerowego i biurowego, w wyniku których wspomniane dobra materialne są likwidowane, bądź poddawane konserwacji i naprawom. Ponadto każdego roku na Wydziale Przyrodniczym sporządza się bilans zapotrzebowań na dostawy towarów i usług, które mają być realizowane w następnym roku.

Dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru stanowią:

- „Wykaz zapotrzebowań na usługi w 2012 r.” (drukowanie: książek, broszur, plakatów, ulotek; usługi noclegowe, transportowe, ochrony i konserwacji p. poz., i inne usługi);

- „Wykaz zapotrzebowań na dostawy w 2012 r.” (urządzenia: komputerowe, biurowe, AGD, fotograficzne, multimedialne; artykuły: biurowe, papirnicze, aparatura naukowo-badawcza, odczynniki chemiczne i pozostałe i inne dostawy);

- Sprawozdanie Dziekana z działalności Wydziału Przyrodniczego w kadencji 2008-2012 (zatwierdzone na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 13.06.2012 r.) – dotyczące m.in. przeprowadzonych remontów laboratoriów, sal dydaktycznych i wykładowej).

e) **obsługi administracyjnej i technicznej procesu dydaktycznego i studentów.**

„Władze wydziałów i Uczelni mają obowiązek stałego doskonalenia obsługi administracyjnej i technicznej procesu dydaktycznego i studentów” (§ 8 ust. 1 ww. Uchwały Senatu Nr 15/2009). Przepisy prawne o charakterze ogólnym odnoszące się do tego obszaru to m.in.: *Zarządzenia Rektora: Nr 52/2008 z dnia 11.09.2008 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu rejestracji, działania, finansowania i rozwiązywania uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich działających w Akademii Podlaskiej, Nr 72/2009 z dnia 28.09.2009 r. w sprawie utworzenia Biura Karier oraz Uchwały Senatu z dnia 25.04.2012 r.: Nr 18/2012 w sprawie Regulaminu Studiów, Nr 20/2012 w sprawie Regulaminu Studiów Doktoranckich oraz Nr 36/2011 z dnia 28.09.2011 r. w sprawie Regulaminu Studiów Podyplomowych.*

Zarządzeniem Nr 40/2007 z dnia 19.07.2007 r. Rektor wprowadził regulamin informatyczny systemu obsługi studentów (USOS), który zgodnie z § 8 ust. 2 ww. Uchwały „powinien zapewnić, najpóźniej od roku akademickiego 2009/2010, możliwość pełnej komunikacji elektronicznej ze studentami w zakresie realizacji obowiązków dydaktycznych”.

Ponadto wszystkie informacje o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów dostępne są w publikowanych informatorach, gablotach oraz na stronach internetowych Uczelni (<http://www.uph.edu.pl/>) i Wydziału (www.wp.uph.edu.pl). Na stronach poszczególnych Instytutów znaleźć można informacje nt.: rozkładów zajęć, a na <http://www.bip.uph.edu.pl/12768/12768/> - wewnętrzne akty prawne Uczelni.

Na spotkaniu z pracownikami administracyjno-technicznymi Wydziału uzyskano następujące informacje odnoszące się do tego obszaru zainteresowania wewnętrznego systemu: osoby obecne na spotkaniu zauważyły np., że: system antyplagiatowy obejmuje tylko prace magisterskie (a licencjackich i inżynierskich już się nie sprawdza w ten sposób), prowadzone w Uczelni badania naukowe są zbyt słabo powiązane z zapotrzebowaniem rynku pracy; chcą być poddani ankiecie, w której oceni się ich pracę. W związku z tym, **sugeruje się wprowadzenie ankiety oceniającej pracowników nie będących nauczycielami akademickimi oraz takiej, w której pracownicy administracyjno-techniczni mogliby zgłaszać swoje problemy, postulaty i sugestie związane z działaniem np. WSZJK, USOS, itd. Ponadto systemem antyplagiatowym w UPH należy objąć wszystkie prace dyplomowe, a nie tylko magisterskie.**

Zwracają uwagę **dążenia Wydziału i Uczelni do doskonalenia wewnętrznego systemu** zapewnienia jakości kształcenia, co potwierdza niżej wymieniona dokumentacja:

- Uchwała Nr 272/IX/2001 Rady Wydziału z dnia **7.11.2001 r.** w sprawie **zatwierdzenia Wewnętrznego Systemu Oceny Jakości Kształcenia** (obejmuje: hospitację zajęć, ankietę studentów, ankietę absolwenta, arkusz oceny nauczyciela akademickiego, ewaluację, przedstawienie wniosków Radzie Wydziału, nauczycielom akademickim i studentom).

- Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 8.02.2012 r. - „*Prognoza rozwoju Wydziału Przyrodniczego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach na rok 2012*” - „*Ubogacanie oferty dydaktycznej Wydziału wydaje się jednym z najistotniejszych środków, które wydział może wykorzystywać w reakcji na zagrożenia rekrutacyjne; pamiętając jednak, że fakt zwiększania liczby kierunków, w zakresie których nie prowadzona jest działalność naukowa, spycha nas chcąc - nie chcąc, w kierunku uczelni zawodowej*”.

- „*Informacja Wydziałowej Komisji ds. Promocji i Współpracy z Terenem nt. działalności Wydziału Przyrodniczego w tym zakresie w roku akademickim 2011/2012*” (festiwale, seminaria, konkursy, olimpiady; współpraca z producentami, hodowcami, itd.) przyjęta na posiedzeniu Rady Wydziału dnia 9.05.2012 r.

- Protokół 4/2010 z posiedzenia Rektorskiej Komisji ds. Jakości Kształcenia (RKdsJK) z dnia 23.03.2010 r. (dotyczyło m.in. oceny wdrażania Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia – wnioski wyciągnięte z dyskusji: dobrze funkcjonują niektóre elementy wewnętrznego systemu jakości kształcenia (hospitacje i ankiety); ankiety mają istotny wpływ na okresowe oceny nauczycieli akademickich; poszczególne instytuty i wydziały unikają poddawania programów kształcenia ocenie ze strony przedstawicieli rynku pracy – pracodawców; zgłoszono propozycję wypracowania odrębnej procedury postępowania w przypadku zgłaszania przez wydziały wniosków o tworzenie nowych kierunków studiów, specjalności i studiów podyplomowych);

- Protokół 7/2010 z posiedzenia RKdsJK z dnia 18.10.2011 r. (dotyczyło m.in. przygotowania nowych programów kształcenia związanych z wdrożeniem KRK oraz dokumentów formalnych koniecznych do wprowadzenia w życie znowelizowanych przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym);

- Sprawozdanie z działalności RKdsJK w roku akademickim 2011/2012 - Komisja m.in. dokonała analizy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni, uznając, iż zawiera on wszystkie elementy wymagane przepisami znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, a w przyszłości należy skupić się na zarządzaniu tym systemem.

- Uchwała Nr 59/2012 Senatu z dnia 24.10.2012 r. w sprawie kodeksu etycznego nauczyciela akademickiego UPH (§ 10 – „*Nauczyciel akademicki powinien ustawicznie poszerzać i pogłębiać swoją wiedzę oraz doskonalić swoje umiejętności*”).

- Protokół z posiedzenia Senackiej Komisji ds. Jakości Kształcenia z dnia 5.11.2012 r. (dotyczyło m.in. planu pracy na najbliższy rok, tj. funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na wydziałach, hospitacje, ankiety, pracodawcami, korekty w programach kształcenia, kontynuowanie konferencji jakości kształcenia w szkole wyższej, itd.).

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego

w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Z otrzymanej dokumentacji wynika, iż Wydział Przyrodniczy Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach posiada wewnętrzne przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia (ogólnouczelniane lub wydziałowe), zarówno o charakterze ogólnym, jak i odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości.

Podsumowując należy stwierdzić, iż zakres, sposób prowadzenia i kompletność dokumentacji dotyczącej dokonywanych analiz i podejmowanych działań

odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia nie jest jednorodny. Większość elementów systemu jest dobrze opracowane, niektóre gorzej (część aktów prawnych jest niespójna, a część niekompletna).

Ponadto niektóre procedury wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia wymagają jeszcze dopracowania, sugeruje się np. dokonywanie większej ilości analiz i objęcia nimi większego kręgu interesariuszy zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Oprócz tego monitorowanie kariery zawodowej absolwentów uczelni nie ma charakteru systemowego (a jedynie wyrywkowy), gdyż jest dopiero na etapie gromadzenia niezbędnych danych.

Jednakże Uczelnia i Wydział systematycznie podejmują działania w zakresie doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, jak i doskonalenia istniejących już procedur, o czym świadczy chociażby opisana powyżej dokumentacja dotycząca dokonywanych analiz i podejmowanych działań oraz fakt, iż Rada Wydziału zatwierdziła Wewnętrzny System Oceny Jakości Kształcenia już w 2001 roku (Uchwała RW Nr 272/IX/2001 z dnia 7.11.2001 r.).

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
prowadzenie badań naukowych		X			
współpraca krajowa i międzynarodowa			X		
system wsparcia studentów i doktorantów			X		

przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia,		X			
---	--	---	--	--	--

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

W analizie SWOT dokonanej w Raporcie Samooceny w zasadzie prawidłowo zdiagnozowano mocne i słabe strony funkcjonowania Jednostki, a także prawidłowo określono szanse i zagrożenia uwarunkowane działaniem czynników zewnętrznych. Jednak w kontekście oceny funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej oraz współpracy z beneficjentami procesu kształcenia należy stwierdzić, że Wydział Przyrodniczy nie docenia potencjału studentów studiów doktoranckich. Na studiach III stopnia nie zostały w pełni wdrożone procedury WSZJ, co sprawia, że Władze Wydziału nie do końca są świadome oczekiwań doktorantów wobec tych studiów oraz problemów, które występują. Także należy zreformować na tych studiach system wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego, szczególnie wprowadzić przejrzyste zasady finansowania badań realizowanych w ramach studiów doktoranckich.

Dokonana ocena wskazała także, że mocną stroną jednostki jest umiejętność wszechstronnej współpracy z różnymi podmiotami z otoczenia społeczno-gospodarczego, a ten aspekt działania Wydziału nie jest w ogóle podkreślany w analizie SWOT. Jedyne wśród czynników szans warunkujących rozwój Wydziału wymienia się „*świadczanie usług dla lokalnego biznesu, co bezpośrednio wpłynie na finanse Wydziału i jego pracowników*”. Należy podkreślić, że wymiernym rezultatem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi może być także wiedza, co do oczekiwań w stosunku do studentów odbywających praktyki i do absolwentów, co może pomóc w modyfikowaniu programów kształcenia i uatrakcyjnieniu oferty kształcenia. Ponadto współpraca taka może ukierunkować prowadzone badania naukowe i umożliwić ich praktyczne zastosowanie.

Pomimo wskazania czynników, które zostały nie w pełni uwzględnione w analizie SWOT jednostka prawidłowo zidentyfikowała zasoby i możliwości, co świadczy o pełnej świadomości Władz Wydziału w odniesieniu do roli i znaczenia Wydziału na rynku edukacyjnym i perspektyw jego rozwoju.

W odpowiedzi na Raport Zespołu Oceniającego z wizytacji instytucjonalnej Wydziału Przyrodniczego przeprowadzonej w dniach 7-9 listopada 2012 roku, Rektor Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach wystosowała pismo, w którym przedstawiono informację na temat działań podjętych przez Uczelnię i wizytowany Wydział mających na celu usprawnienie funkcjonowania procedur warunkujących jakość kształcenia na studiach I, II i III stopnia. W piśmie tym w 24 punktach sprecyzowano podjęte działania w zakresie wykazanych nieścisłości i uchybień stwierdzonych przez

Zespół Oceniający PKA, a dotyczących spójności systemu kształcenia. Dodatkowo do pisma dołączono 22 załączniki potwierdzające podjęte działania projakościowe.

Podjęte przez Uczelnię działania dotyczyły głównie:

1. Uzpełnienia zapisów dotyczących kształcenia studentów niepełnosprawnych w „Misji i strategii rozwoju Wydziału Przyrodniczego do 2019 roku”,
2. Zdefiniowania kompetencji poszczególnych komisji wydziałowych,
3. Włączenia przedstawicieli studentów i doktorantów do składu Wydziałowej Komisji ds. Jakości kształcenia,
4. Modyfikacji procedur w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, w tym między innymi powołani Zespół ds. Oceny Minimum Kadrowego, udoskonalono system zbierania analizowania i przetwarzania informacji związanych z zapewnieniem jakości kształcenia, udoskonalono procedury służące zapobieganiu i eliminacji zjawisk patologicznych, zintensyfikowano współpracę z Biurem Karier, zaplanowano procedury związane z ankietyzacją i hospitacją zajęć na studia na studiach doktoranckich,
5. Wzmoczenia aktywności w ramach współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i kształcenia młodzieży,
6. Wprowadzono zmiany do planów zajęć na studiach doktoranckich w zakresie dyscypliny agronomii, zootechniki oraz biologii.
7. Podjęto próbę rozwiązania problemu wsparcia finansowego doktorantów, m.in. opracowano regulamin ds. stypendiów projakościowych oraz powołano na Wydziale Przyrodniczym Komisję ds. Stypendiów Projakościowych.

Podjęte przez Uczelnię i Wydział działania, choć nie powodują zmiany kryteriów oceny instytucjonalnych, niemniej jednak świadczą o woli władz Wydziału w budowaniu i doskonaleniu jakości kształcenia na wszystkich stopniach kształcenia.